

PRZEDSIĘBIORSTWO PROJEKTOWO-REALIZACYJNE

sp. z o.o.

ul. Kościuszki 34G

83-200 Starogard Gdański

☎ (58) 56 - 220-57, 56-112-40, fax 56-114-78

e-mail: pprdom@pprdom.pl

OBIEKT	GMINA SUBKOWY
STUDYUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SUBKOWY	
ETAP	ZMIANA –AKTUALIZACJA STUDYUM dla obszaru w granicach administracyjnych
NAZWA OPRACOWANIA	Część opisowa- załącznik nr 1 do uchwały nr VI/26/15 Rady Gminy Subkowy z <i>dnia 26 marca 2015 r.</i> w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy
ZLECENIODAWCA	Wójt Gminy Subkowy
Główny PROJEKTANT	dr inż. arch. Barbara Jaszczyk-Skolimowska <i>uprawn. urban. 1540</i>
ZESPÓŁ	dr inż. arch Barbara Jaszczyk-Skolimowska mgr inż. Marta Dąbrowska mgr Karolina Suchojad mgr Andrzej Piotrkowski mgr inż. Barbara Jodłowska mgr inż. Tomasz Mackun część przyrodnicza: PROEKO – Gdańsk
SPRAWDZIŁ	mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk <i>uprawn. do proj. w planowaniu przestrzennym 1334/93,</i>
NR UMOWY	19/RK/2012 Zawarta w dniu 26.06.2012r
DATA	styczeń 2013r. weryfikacja sierpień 2013 – wrzesień 2014 r.

ZMIANA-AKTUALIZACJA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy

CZĘŚĆ I- UWARUNKOWANIA

1. CZĘŚĆ OGÓLNA.....	3
1.1. WSTĘP	3
1.2. PODSTAWA OPRACOWANIA, MATERIAŁY WYJŚCIOWE	4
1.3. ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM	6
2. UWARUNKOWANIA PONADLOKALNE I STRATEGIA ROZWOJU GMINY	7
2.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA I OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE	7
2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	7
2.2.1. Wnioski wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK 2030)	8
2.2.2. Uwarunkowania i wnioski wynikające ze Strategii rozwoju województwa pomorskiego	10
2.2.3. Uwarunkowania i wnioski z uwarunkowań wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (pzpwp) i innych opracowań ponadlokalnych	10
2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY	15
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE.....	17
3.1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU	17
3.2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	31
3.3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	32
3.4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	39
3.5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA	48
3.6. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I ICH MIENIA	65
3.7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	69
3.8. STAN PRAWNY GRUNTÓW	70
3.9. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	71

3.10. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	80
3.11. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	81
3.12. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	81
3.13. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	81
3.14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	91

1. CZĘŚĆ OGÓLNA

1.1. WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to **dokument własny samorządu gminy Subkowy**, sporządzany przez Wójta Gminy, na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz. U. nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) oraz Uchwały Nr XII/103/11 Rady Gminy Subkowy z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Niniejsze opracowanie stanowi zmianę – aktualizację dotychczasowego dokumentu studium z 2009 r.

Od czasu sporządzenia w 2009 roku aktualnie obowiązującego dokumentu studium nie dokonano żadnych jego zmian.

Wykaz uchwał dot. Studium i jego zmian:

Lp	Czego dotyczy	Nr uchwały	Data uchwały
1	Studium podstawowe dla obszaru całej gminy	X/75/99	12 sierpnia 1999r.
2	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy – zmiana	XXI/182/09	26 sierpnia 2009 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych. **Stanowi jednak wykładnię – zapis polityki przestrzennej gminy** i wg obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest jedynym dokumentem, w którym gmina określa zasady rozwoju przestrzennego jako całości w swoich granicach administracyjnych. Studium służyć ma także jako **materiał koordynujący** w zakresie gospodarowania przestrzenią, zwłaszcza dla planów miejscowych sporządzanych dla fragmentów gminy. Jest to **dokument sporządzany obligatoryjnie** dla każdej gminy, w jej granicach administracyjnych.

Studium, zgodnie z art. 9 ust. 2, sporządza się uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z (Art. 10. ust. 1.):

- 1) *dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;*
- 2) *stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;*
- 3) *stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;*
- 4) *stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- 5) *warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;*
- 6) *zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;*
- 7) *potrzeb i możliwości rozwoju gminy;*
- 8) *stanu prawnego gruntów;*
- 9) *występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;*
- 10) *występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;*
- 11) *występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;*

- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Powyższe czynniki stanowią wraz z zasadą zrównoważonego rozwoju grupę uwarunkowań ogólnych. Polityka przestrzenna gminy, sposób zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni winna przyjmować zasadę zrównoważonego rozwoju jako podstawę wszelkich działań (zgodnie z art. 1 ustawy). Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (wg Ustawy Prawo ochrony środowiska).

Opracowanie wykonano w oparciu o przeprowadzone studia i analizy wyjściowe wielobranżowe, obejmujące swym zasięgiem obszar gminy, a w wybranych elementach szerszy zakres przestrzenny. Skojarzono oddzielnie analizowane wcześniej składowe przestrzeni. Zaprezentowano stany, czynniki, zjawiska i procesy w wielu sferach, które mają obecnie i które będą miały wpływ na kształtowanie przestrzeni gminy Subkowy.

Niniejsze opracowanie stanowi część I elaboratu Studium – tekst UWARUNKOWAŃ.

1.2. PODSTAWA OPRACOWANIA, MATERIAŁY WYJŚCIOWE

- Umowa nr **19/RK/2012** Zawarta w dniu 26.06.2012r. pomiędzy Wójtem Gminy Subkowy a Przedsiębiorstwem Projektowo-Realizacyjnym „DOM” Sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim, ul. Kościuszki 34G
- Uchwała Nr XII/103/11 Rady Gminy Subkowy z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy

Materiały wyjściowe:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy, wykonane przez zespół projektowy Pracowni Architektury i Urbanistyki PAU-line w 2009 r. (główny projektant, koordynacja: Zbigniew Henryk Bobowicz, architekt)
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy, wykonane przez zespół projektowy PPR „Dom” w 1999 r. (główny projektant, koordynacja: mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk)
- Obowiązujące w gminie plany miejscowe sporządzone po 1995 r.
- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego z 1986 r. (nieobowiązujący)
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Subkowy, Biuro Projektów i Wdrożeń Proekologicznych Proeko z Gdańska, 2012 r.
- Studium walorów środowiska kulturowego i krajobrazu, Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne DOM w Starogardzie Gdańskim, 2012 r.

- Mapa syt.-wys. oraz mapy topograficzne obszaru opracowania w skali 1:10 000
- Mapa ewidencyjna gruntów i budynków powiatu tczewskiego, (<https://webewid.powiat.tczew.pl/>, strona dostępna 22.01.2013 r.)
- Gminna ewidencja zabytków, gmina Subkowy
- Gminny program opieki nad zabytkami na terenie gminy Subkowy, 2008 r.
- Plan gospodarki odpadami dla gminy Subkowy na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011, Zespół Geologii Środowiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego, 2004
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Subkowy na lata 2004-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011, Zespół Geologii Środowiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego, 2004
- Plany odnowy sołectw i plany rozwoju miejscowości z gminy Subkowy
- Studium sfery społeczno-gospodarczej gminy Subkowy opracowanie wykonane na potrzeby sporządzanego dokumentu studium, Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne DOM w Starogardzie Gdańskim, 2012 r.
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Subkowy w okresach programowania Unii Europejskiej na lata 2004-2006 wraz z koncepcyjnym planem na lata 2007-2013 r., 2005 r.
- Polityka ponadlokalna na obszarze gminy Subkowy opracowanie wykonane na potrzeby sporządzanego dokumentu studium, Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne DOM w Starogardzie Gdańskim, 2012 r.
- Złożone wnioski do studium od instytucji i organów uprawnionych do uzgadniania i opiniowania projektu studium oraz osób fizycznych
- Materiały i dokumenty zgromadzone przez Urząd Gminy dot. obszaru opracowania
- Strategia Rozwoju Gminy Subkowy do 2015 roku, Fundacja „Agencja Rozwoju Regionalnego” Gdańsk, 2000 r., Subkowy 2002 r.
- Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich
- Wizja w terenie – wrzesień 2012 r.

1.3. ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM

**Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne “DOM” Sp z o. o.
ul. Kościuszki 34 G, 83-200 Starogard Gdański**

prorowadzenie tematu – koordynacja międzybranżowa, urbanistyka:

*dr inż. arch. Barbara Jaszczyk-Skolimowska upr. urb. nr 1540, wpis do Północnej
Okręgowej Izby Urbanistów nr G-005/2002*

sprawdzający:

*mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk - upr. do proj w planowaniu przestrzennym nr 1334/93,
wpis do Północnej Okręgowej Izby Urbanistów nr G-006/2002*

urbanistyka, syntezy analiz:

mgr inż. Marta Dąbrowska

zagadnienia programowe, gospodarcze i społeczne:

mgr inż. Andrzej Piotrkowski

komunikacja:

mgr inż. Tomasz Mackun

zagadnienia inżynierskie :

mgr inż. Barbara Jodłowska

środowisko przyrodnicze:

dr hab. Maciej Przewoźniak i zespół firmy “Proeko” Gdańsk

środowisko kulturowe:

mgr inż. Marta Dąbrowska

prace asystenckie, graficzne :

mgr inż. Marta Dąbrowska

2. UWARUNKOWANIA PONADLOKALNE I STRATEGIA ROZWOJU GMINY

2.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA I OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Subkowy położona jest we wschodniej części województwa pomorskiego, w powiecie tczewskim. Geograficznie gmina położona jest w obrębie dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Pojezierze Starogardzkie (prawie cały obszar gminy) oraz Dolina Kwidzyńska (południowo-wschodni fragment gminy).

Największą miejscowością w gminie jest miejscowość Subkowy, będąca siedzibą władz gminy.

Gmina podzielona jest na 11 sołectw.

Gmina Subkowy graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminą wiejska Tczew;
- od wschodu z gminą Miłoradz (przez rzekę Wisłę);
- od zachodu z gminą wiejską Starogard (powiat starogardzki);
- od południa z gminą Pelplin.

Warunki naturalne i dotychczasowe tradycje przesądzają o tym, że gminę Subkowy gospodarczo należy uznać jako gminę rolniczą. Użytki rolne w gminie Subkowy stanowią blisko 95% powierzchni gminy z czego 85,7% to grunty pod zasiewami. Na terenie przeważają gleby III klasy w gruntach ornych stanowią one prawie 75% a w użytkach przeszło 30%.

Tereny leśne, które pokrywają blisko 11% powierzchni gminy, znajdują się w zachodniej części gminy i łączą się z kompleksami leśnymi w gminach Starogard i Tczew.

W centrum gminy znajduje się miejscowość Subkowy, będąca siedzibą władz gminy. Jest to również ośrodek koncentrujący najważniejsze usługi zarówno publiczne, jak i komercyjne.

2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Opracowano na podstawie

- *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (przyjętego Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dn. 26 października 2009 r.) Dz. Urz. Woj. Pom. Z 2009 r. Nr 172, poz. 3361),*
- *Strategia rozwoju województwa pomorskiego 2020 – Uchwała Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r*
- *programów operacyjnych województwa pomorskiego, z których wynikać może konieczność realizacji ponadlokalnych zadań publicznych na obszarze gminy Subkowy oraz inne dokumenty uchwalone przez Sejmik Województwa Pomorskiego lub Zarząd Województwa Pomorskiego, które wyznaczają kierunki rozwoju lub określają ramy prowadzenia działań prorozwojowych*

2.2.1. Wnioski wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK 2030)

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2030 określa zasady prowadzenia polityki przestrzennej przede wszystkim w oparciu o ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju i wynikające z niej zasady planowania publicznego:

- zasadę racjonalności ekonomicznej,
- zasadę preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę,
- zasadę przezorności ekologicznej,
- zasadę kompensacji ekologicznej,
- zasadę hierarchiczności celów zapewniającą koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzję z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych,
- zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych,
- zasada partycypacji społecznej (szerokiej i aktywnej),

Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju sformułowany jest następująco:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Osiągnięcie tego celu musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

W KPZK 2030 wskazano sześć ściśle powiązanych i dopełniających się wzajemnie celów. Spośród nich do obszaru gminy Subkowy można odnieść następujące działania szczegółowe służące realizacji celów rozwoju określonych w KPZK 2030.

- Wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich poprzez wzmacnianie potencjału rozwojowego w wymiarze lokalnym np. w zakresie produkcji energii w oparciu o lokalne źródła surowców, inwestycji w infrastrukturę techniczną (energetyka niskich napięć) zwiększenie produktywności działalności rolniczej.
- Budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej poprzez wsparcie rozwoju wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.
- Rozwój zintegrowanego transportu publicznego miasto – wieś i poprawa dostępności do dóbr i usług publicznych.
- Optymalne wykorzystanie obszarów wiejskich o funkcjach rolniczych dla zapewnienia strategicznych interesów państwa poprzez ochronę najlepszych dla rolniczych i leśnych przed ich przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne.
- Przeciwdziałanie fragmentacji systemów przyrodniczych i dostosowanie struktur krajobrazu tworzących obszar korytarza ekologicznego do wymagań bytowych i migracyjnych grup gatunków chronionych o określonych potrzebach terytorialnych i powiększenie systemu o trasy przelotów ptaków, nietoperzy i migracji organizmów wodnych.

- Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (EKK) w tym objęcie ochroną prawną najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym krajobrazów naturalnych i historycznych, w tym układów ruralistycznych oraz stanowisk archeologicznych.
- Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego. Wprowadzony zostanie wymóg lokalizowania przemysłów wodochłonnych wyłącznie na obszarach wyznaczonych w planach wojewódzkich.
- Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie, m.in. zwiększenie możliwości wydobywania gazu ziemnego na terytorium Polski, w tym ze złóż niekonwencjonalnych (np. gaz łupkowy) oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w tym energię wiatru, biogazu i biomasy.
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego poprzez prowadzenie planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych a także wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Przedmiotem polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest całe jego terytorium, a jej cele i instrumenty są różnicowane w zależności od specyfiki poszczególnych obszarów funkcjonalnych i ukierunkowane są na wykorzystanie ich specyficznego potencjału geograficznego dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju.

Dla realizacji celów KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania (krajowym, regionalnym, lokalnym).

Do obszaru powiatu tczewskiego i gminy Subkowy można odnieść następujące typy obszarów funkcjonalnych:

Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające działań z zakresu efektywnego planowania inwestycji publicznych w warunkach zmniejszającego się zaludnienia i zagrożenia utratą funkcji, koordynacji działań prowadzonych na tych obszarach w ramach różnych polityk sektorowych, oraz działaniom restrukturyzacyjnym podejmowanym w ramach polityki rozwoju regionalnego, w tym polityki rozwoju obszarów wiejskich. Obszary te zostaną obowiązkowo ujęte w ramach wojewódzkich strategii rozwoju jako ustalenie wiążące. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa zostaną uwzględnione dla rozwiązania wskazanych problemów.

Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej wymagające ochrony przed zmianą użytkowania w dokumentach planistycznych (studium i plany zagospodarowania województwa).

Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych wymagające podjęcia niezbędnych działań zgodnych z przeznaczeniem każdego z tych obszarów.

Obszary cenne przyrodniczo (Natura 2000, korytarze ekologiczne, obszary chronionego krajobrazu) powinny zachować funkcję przyrodniczą i ochronną. Na obszarach wyznaczanych dla ochrony krajobrazu ograniczeniu podlega przede wszystkim lokalizacja turbin wiatrowych, plantacji, jednolitych upraw wielkopowierzchniowych i obiektów kubaturowych niedostosowanych do otoczenia.

Obszary ochrony krajobrazów kulturowych wymagają wprowadzenia do dokumentów planistycznych zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego, umożliwiającej gospodarowanie krajobrazem w celu podniesienia konkurencyjności regionów.

Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych wymagają zapewnienia równowagi poboru i odtwarzania zasobów, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednio wysokiego poziomu oczyszczania wód zużytych.

Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej - Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Sformułowane wyżej cele i kierunki działań polityki przestrzennej wraz z typologią obszarów funkcjonalnych KPZK 2030 stanowią ustalenia i zalecenia wymagane do wprowadzenia do planów zagospodarowania przestrzennego województw i uwzględnienia w planowaniu na szczeblu gminnym.

2.2.2. Uwarunkowania i wnioski wynikające ze Strategii rozwoju województwa pomorskiego

Cel operacyjny 1.1 – Wysoka efektywność przedsiębiorstw - zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu, pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych - Obszar Metropolitalny Trójmiasta oraz gminy położone wzdłuż infrastruktury regionalnych korytarzy transportowych.

Cel operacyjny 2.1 – wysoki poziom zatrudnienia – aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych, wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw

Cel operacyjny 2.2 – wysoki poziom kapitału społecznego – podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych

Cel operacyjny 2.3 – efektywny system edukacji – poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3

Cel operacyjny 3.2. - Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna - Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej i z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Cel operacyjny 3.3. - Dobry stan środowiska - Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych – tendencja do 2020 – 100%, Ograniczanie zagrożeń powodziowych (Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi wyznaczone we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego oraz obszary wyznaczone na mapach zagrożenia powodziowego), Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej (Obszary objęte prawnymi formami ochrony przyrody oraz obszary wpisujące się w strukturę korytarzy ekologicznych wg Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego).

2.2.3. Uwarunkowania i wnioski z uwarunkowań wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (pzpwp) i innych opracowań ponadlokalnych

Generalną zasadę realizowaną w prowadzeniu polityki przestrzennej powinno stanowić **długookresowe równoważenie rozwoju** różnych sfer życia i działalności w przestrzeni województwa. Zasada ta realizowana winna być jako **polityka równoważenia rozwoju** przejawiająca się kształtowaniem ośrodków, pasm i stref aktywności, warunkujących rozwój przedsiębiorczości i innowacji w miejscach, które są i będą wybierane przez mechanizmy gospodarki rynkowej oraz aktywne inicjowanie i wspomaganie przedsięwzięć samorządów lokalnych i podmiotów publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu cech, zasobów

i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu warunkujących wysoką jakość życia i zdrowie mieszkańców.

Poniżej przedstawiono główne kierunki zagospodarowania przestrzennego odnoszące się w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego do obszaru gminy Subkowy.

Kształtowanie systemu osadniczego

1) Kształtowanie systemu osadniczego województwa.

a) Utrzymanie policentrycznego charakteru osadnictwa przez

- wzmocnienie rangi ośrodków regionalnych i ponadgminnych przez kreowanie przestrzeni miejskiej wysokiej jakości,
- ukształtowanie ośrodków regionalnych i ponadgminnych na centra życia miejsko-wiejskiej społeczności zamieszkałej na obszarze obsługi ośrodka.

b) Tworzenie przygotowanych planistycznie i infrastrukturalnie terenów inwestycyjnych dla strategicznych przedsięwzięć gospodarczych przez wyznaczenie w strukturze przestrzennej gmin obszarów wyłączonych

Infrastruktura transportowa

1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego służące poprawie dostępności do województwa - budowa lub przebudowa priorytetowej dla województwa infrastruktury liniowej dla międzynarodowych połączeń w sieci transportowej:

1) **autostrada A1 (Gdańsk – Toruń – Łódź – Gliwice – granica państwa)** oraz drogi ekspresowe S6 (granica państwa – Koszalin – Słupsk – Gdańsk – Łęgowo), S7 (Gdańsk – Warszawa – Kraków – granica państwa) i S22 (Swaróżyn – Malbork – Elbląg – granica państwa);

2) **linie kolejowe E-65 (Zebrzydowice – Katowice – Warszawa – Malbork – Tczew – Gdańsk – Gdynia), CE-65 (Katowice – Smętowo – Tczew), 202 (Gdańsk Główny – Stargard Szczeciński) i 204 (Malbork – Braniewo – granica państwa);**

3) **drogi wodne E-40 (Wisła – Bug – Dniestr) i E-70 (śluzą Hohensaaten – Odra – Warta – Noteć – Kanał Bydgoski – Brda – Wisła – Nogat – Zalew Wiślany)** przy założeniu minimalnej II klasy technicznej.

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego służące poprawie dostępności wewnątrz województwa - Regionalnymi korytarzami transportowymi województwa są:

1) korytarz nadwiślański (Powiśle – Trójmiasto) jako element VI korytarza paneuropejskiego;

2) korytarz południowy (Powiśle – Starogard Gdański – Chojnice – Człuchów);

3) Drogami o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym szczególnie ważnymi dla obsługi województwa pomorskiego są:

a. drogi krajowe: A1, DK 91

b. drogi wojewódzkie: 229, 230 – na obszarze gminy Subkowy klasyfikacja techniczna **dróg wojewódzkich Z – drogi zbiorcze**

- modernizacja DW nr 230 na odcinku (Wielgłowy – Cierzpice)

3. Ustala się, że główną rolę w **transporcie kolejowym** w powiązaniach regionalnych w województwie pomorskim odgrywać będą odcinki linii kolejowych : znaczenia państwowego: nr 9 na odcinkach Gdańsk Główny – Tczew – Malbork, nr 131 Tczew – Pelplin – Smętowo Graniczne.

4. W zakresie regionalnego **transportu zbiorowego**: kolej dalekobieżną (połączenia krajowe i międzynarodowe), w tym: linię do realizacji w drugiej kolejności: nr 131 (CE-65) Tczew – Smętowo – Bydgoszcz – Katowice (dostosowanie do szybkich prędkości zgodnie z umowami międzynarodowymi AGC i AGTC, 160km/h dla ruchu pasażerskiego i 120 km/h dla ruchu towarowego).

Ochrona środowiska przyrodniczego

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony przyrody i zasobów środowiska przyrodniczego:

1) **Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody**: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów NATURA 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

2) Ukształtowanie struktury powiązań ekologicznych regionu (...)

· **Korytarz ekologiczny ponadregionalny Dolnej Wisły** obejmuje całą dolinę Wisły, która szczególnie w swym środkowym i dolnym biegu zachowała naturalny i półnaturalny charakter wielkiej rzeki nizinnej z licznymi meliznami, wędrującymi piaszczystymi łachami, terasami zalewowymi, stanowiącymi siedliska ptactwa wodnego. Na obszarze województwa pomorskiego cała dolina wraz z jej zboczami, stanowi ważny korytarz ekologiczny, typu lądowo-rzeczny

· **Korytarz ekologiczny regionalny Doliny Wierzycy** rozciąga się od Jeziora Wierzysko na granicy płatu ekologicznego lasów charzykowsko-kościerskich w rejonie Kościerzyny, przez pd. część Pojezierza Kaszubskiego i Pojezierze Starogardzkie po dolinę Wisły. Jest to korytarz w znacznym stopniu przekształcony antropogenicznie, porożcinany i ograniczony przestrzennie terenami zabudowanymi i użytkowanymi rolniczo, z licznymi i dużymi jednostkami osadniczymi, takimi jak Stawiska, Stara Kiszewa, Starogard Gdański, Pelplin, Gniew. Jednak ze względu na swe cechy morfologiczne i fragmentaryczne otoczenie lasami, dolina wciąż zachowała w długich odcinkach cechy korytarza i jest jednym z ostatnich elementów łączności obszaru pojezierzy z doliną Wisły

3) **Uzupełnienie struktury powiązań** ekologicznych regionu o subregionalne korytarze ekologiczne w rejonach Tczew – Starogard Gdański (Lasów Szpęgawskich), **Skórcz – Pelplin**, Sulęcyno – Lębork, Słupsk – Smołdzino (lasów między Słupią i Łupawą), Łęczycę – Choczewo, Gniewino – Władysławowo, Lasy Otomińskie – Lasy Oliwskie, doliny Debrzynki,

4) **Ochrona gruntów rolnych i leśnych.**

· Zachowanie (niepomniejszanie) co najmniej obecnej powierzchni terenów leśnych i stosowanie kompensacji przyrodniczej przy przeznaczeniu na cele nieleśne.

· Powiększanie areалу gruntów leśnych przez zalesianie gruntów o najniższych walorach produkcyjnych i zagrożonych procesami erozyjnymi, wzmacniające ich ekologiczną stabilność, spójność przestrzenną struktur ekologicznych – szczególnie w centralnej, pojeziernej części województwa oraz w zdefiniowanych korytarzach ekologicznych.

- Ochrona gleb o najwyższej przydatności rolniczej (w tym zapobieganie rozczłonkowaniu zwartej przestrzeni produkcyjnej) pochodzenia mineralnego i organicznego w klasach bonitacyjnych I–III.

5) Ochrona powietrza atmosferycznego.

- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, szczególnie w miastach, głównie poprzez ograniczanie wielkości emisji gazów i pyłów do atmosfery.

- **W dokumentach planistycznych gmin (miasta) należy wyznaczyć korytarze przewietrzające.**

- Przeznaczanie części terenów niezainwestowanych w granicach administracyjnych miast na założenia terenów zielonych przenikających tkankę obszarów zabudowanych oraz bezwzględna ochrona zadrzewień, zakrzewień i istniejących terenów zieleni urządzonej – jako elementów naturalnych utrzymujących dobre warunki klimatu lokalnego i ograniczających rozprzestrzenianie zanieczyszczeń oraz hałasu.

Ochrona środowiska kulturowego

Ochrona i odnowa charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: układów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków wsi pomorskiej, dziedzictwa morskiego i rzeczno, dziedzictwa budownictwa ceglanego (przede wszystkim najstarsze kościoły i założenia klasztorne, zamki krzyżackie) i drewnianego (przede wszystkim dziedzictwo kulturowe Ziemi Słupskiej, śulaw, Powiśla, Kaszub i Kociewia), obiektów dziedzictwa obronno i techniki (w tym systemów hydrotechnicznych), kultury materialnej portów morskich i rzecznych oraz wsi rybackich, materialnych relikwów dziedzictwa solidarnościowego, zespołów rezydencjalnych, zespołów zieleni urządzonej, wybitnych dóbr kultury współczesnej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony krajobrazu:

- 1) Uzupełnienie sieci obszarów ochrony krajobrazu o nowe parki krajobrazowe – **Park Krajobrazowy Dolnej Wisły**,
- 2) Ochrona przedpola ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych,
- 3) Zachowanie przedpola ekspozycyjnego przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń mogących przesłonić ekspozycję lub obniżyć walory krajobrazu wzdłuż ciągów drogowych:
 - a) **na odcinku drogowym (DK nr 91) Subkowy – Rudno** – Gniew oraz z drogi wodnej rzeki Wisły, na panoramę Gniewu i okolicznych terenów rolniczych, a w tym ekspozycja z miejscowości Rudno na Dolinę Walichnowską;
 - b) droga wodna rzeki Wisły – (np. panorama Gniewu, Tczewa) i korona wału wiślanego (panoramy otoczenia o wielokilometrowym zasięgu), **krawędź wysoczyzny m.in. w rejonie miejscowości Gorzędziej**;
- 4) Ochrona makrownętrz krajobrazowych, jako elementów odzwierciedlających atrakcyjność i różnorodność krajobrazową województwa (m.in.: przez ochronę przed dewastacją istniejących walorów, ograniczenie wprowadzania intensywnej zabudowy terenów otwartych, ograniczenie wprowadzania obcych kulturowo form zagospodarowania terenu): **sekwencji wewnątrz w Dolinie Dolnej Wisły** (Dolina Walichnowska oraz Dolina Kwidzyńska);

5) W gminnych dokumentach planistycznych należy określić:

- elementy i obszary charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego miejscowości oraz szczegółowe zasady ich przekształceń,
- strefy krajobrazu zdegradowanego oraz zasady i kierunki ich przekształceń,
- sposoby rekompozycji, restylizacji i uporządkowania chaotycznych układów zabudowy,
- zasady zagospodarowania punktów widokowych i ochrony panoram widokowych. Podejmowanie czynnych działań – restytucji, rewaloryzacji i rekultywacji elementów przyrodniczych i architektoniczno- kulturowych decydujących o zachowaniu lub przywróceniu walorów krajobrazowych specyficznych dla poszczególnych typów obszarów.

Turystyka

1) Żuławy Wiślane, Powiśle i Dolina Dolnej Wisły:

a) Aktywizacja międzynarodowych dróg wodnych E-70 i E-40 (realizacja *Programu rozwoju dróg wodnych Deltą Wisły i Zalewu Wiślanego*, w tym projektu *Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej*, wdrożenie Systemu Informacji Turystyki Wodnej).

b) Budowa, przebudowa i modernizacja śródlądowej (morskiej nad Zalewem Wiślanym) sieci:

- przystani Żeglugi turystycznej: Gniew, Widlice (gm. Gniew), Malbork, Mikoszewo (gm. Stegna), **Gorzędziej (gm. Subkowy)**;

c) Zagospodarowanie i rozwój turystyki w paśmie Wisły – wyznaczenie szlaków pieszych, bulwarów, szlaków rowerowych oraz miejsc rekreacyjnych wzdłuż rzeki w ujęciu systemowym, w powiązaniu z cennymi miastami i walorami środowiskowymi i kulturowymi w ich najbliższym sąsiedztwie; tworzenie atrakcyjnych stref przybrzeżnych.

2) Szlaki turystyczne:

a) **Ustala się sieć tras rowerowych** składającą się z systemów tras o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym:

- Układ **tras międzynarodowych** nawiązujący do systemu *EURO-VELO* (zrealizowane trasy jeśli mają nosić nazwę *EURO-VELO* winny uzyskać akceptację Europejskiej Federacji Cyklistów):

- **nr 2: Bursztynowa R-9** – Bałtyk – Adriatyk, przebiegająca wzdłuż lewego brzegu Wisły przez miejscowości: Pieniążkowo – Opalenie – Gniew – Tczew – Gdańsk; punkty węzłowe: Gniew;

- Układ **tras regionalnych** składający się z tras i szlaków rowerowych ujętych w opracowaniach projektowych (częściowo zrealizowanych, oznakowanych) uzupełnionych o nowe elementy, które wraz z trasami wyższej rangi wiążą główne ośrodki regionalne województwa tworzą trasy:

- **nr 131**: Tczew – Subkowy – Pelplin.

Inne uwarunkowania

Gmina Subkowy zaliczana jest do obszarów wiejskich strukturalnie słabych. Zasady zagospodarowania tych obszarów wskazane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego to m in.:

- Zachowanie istniejącej sieci placówek oświaty i kultury, jako ośrodków kulturotwórczych i integrujących społeczności lokalne
- Przekształcanie placów, skwerów, parków we wsiach i miejscowościach wiejskich w przestrzeń publiczną, stanowiącą pozytywne wzorce zagospodarowania i umożliwiające integrację mieszkańców
- Objęcie ochroną elementów tradycyjnego gospodarowania rolniczego tj. zadrzewienia łąk, oczka wodne i w miarę możliwości inne elementy przestrzeni rolniczej stanowiące ostoję dla zagrożonych gatunków
- W dokumentach planistycznych gmin uwzględniać możliwości wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego dla tworzenia „zielonych” miejsc pracy
- Uwzględnianie projektowanych przebiegów i potrzeb szlaków wodnych, rowerowych i pieszych
- Właściwe ukierunkowanie presji turystycznej, ochrona i odciążenie wrażliwych elementów przyrody
- Ograniczanie przeznaczania terenów otwartych na cele nowej zabudowy letniskowej

2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY

Strategia rozwoju gminy Subkowy powstała w roku 2000, chociaż przewiduje działania do roku 2015, to stracił znacznie aktualność. Ponieważ jednak nie powstał nowy dokument, należy przyjąć że jest nadal obowiązujący.

Główną misją władz samorządu gminy zapisana w Strategii rozwoju gminy Subkowy do 2015r jest:

„Zapewnienie godziwego poziomu życia mieszkańcom gminy i sprostanie wyzwaniom przyszłości”

Osiągnięcie celu generalnego zapewnić ma pięć celów strategicznych, dla których realizacji wyznaczono konkretne działania:

Cel 1 : Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców i ochrony środowiska

Działania:

- Poprawa zaopatrzenia wsi w wodę (wodociągi w 100% gospodarstw w gminie)
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Gorzędzieju i Subkowach (kanalizacja 90% gminy)
- Modernizacja sieci energetycznej i budowa nowych stacji transformatorowych
- Gazyfikacja gminy poprzez włączenie się do istniejącej sieci gazowej w Czarlinie
- Uregulowanie gospodarki odpadami stałymi
- Budowa nowych oraz modernizacja i remonty istniejących dróg powiatowych oraz gminnych
- Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach
- Usprawnienie lokalnego transportu dla ludności
- Rozbudowa sieci telefonicznej

Cel 2: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w gminie w celu wchłonięcia nadmiaru rąk do pracy z rolnictwa

Działania:

- Uporządkowanie przestrzenne gminy, ze szczególnym uwzględnieniem terenów pod funkcje przemysłowe
- Tworzenie warunków zabudowy zapewniających pozyskanie inwestorów dla budowy zakładów przetwórstwa produktów rolniczych
- Rozwój i doskonalenie systemu informacji rynkowej
- Wspieranie i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej
- Przygotowanie terenów pod rozwój bazy turystycznej na Skarpie Nadwiślańskiej
- Budowa hotelu lub zajazdu z restauracją oraz niezbędna infrastruktura
- Modernizacja i przystosowanie mniejszych gospodarstw rolnych do wymagań agroturystyki, prowadzenie szkoleń dla rolników w zakresie agroturystyki
- Promocja gminy jako miejsca lokalizowania inwestycji, zwłaszcza drobnego nieuciążliwego przemysłu i usług

Cel 3: Przekształcenia w gospodarce rolnej w celu sprostania wymaganiom rynku w warunkach przystąpienia Polski do UE

Działania:

- Stymulowanie ewolucyjnych zmian liczby i wielkości gospodarstw oraz technologii upraw i hodowli
- Wspieranie tworzenia zrzeszeń i grup producenckich
- Poprawa opłacalności produkcji rolnej poprzez upowszechnianie i wdrażanie nowych technologii
- Doradztwo i szkolenia dla rolników w celu ułatwienia zatrudnienia poza rolnictwem lub rozpoczęcia działalności gospodarczej

Cel 4: Wykorzystanie szans i uniknięcie zagrożeń związanych z budową autostrady A1

Działania:

- Przygotowanie raportu o wpływie ruchu na autostradzie A1 na rozwój gospodarczy gminy
- Przygotowanie raportu o wpływie autostrady A1 na spójność organizacyjną, gospodarczą i społeczną gminy
- Wyprzedzające przygotowanie terenów inwestycyjnych przy zjeździe z autostrady
- Ochrona zbiorów rolnych przed zagrożeniami wynikającymi z ruchu komunikacyjnego
- Bieżące monitorowanie oczekiwań i uwarunkowań ruchu turystycznego na autostradzie A1

Cel 5: Modernizacja i rozbudowa bazy materialnej szkolnictwa oraz poprawa opieki zdrowotnej mieszkańców

Działania:

- Zakończenie budowy kompleksu szkolnego w Subkowach obejmującego gimnazjum i szkołę podstawową wraz z salą gimnastyczną
- Rozbudowa szkoły podstawowej w Małej Słońcy
- Budowa placów sportowo-rekreacyjnych w miejscowościach na terenie gminy
- Modernizacja obiektów Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji
- Zapewnienie sprawnego transportu uczniów do wszystkich szkół na terenie całej gminy
- Rozszerzenie zakresy świadczeń medycznych poprzez zatrudnienie brakujących specjalistów w istniejących ośrodkach zdrowia
- Wprowadzenie szkolenia młodzieży w wybranych kierunkach z wykorzystaniem internetu
- Propagowanie wśród młodzieży postaw przedsiębiorczych, oświatowych i innych, wzmacnianie więzi społecznych i integracji mieszkańców

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

3.1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

Przeznaczenie terenu wg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Dla obszaru całej gminy w 1986 roku sporządzono plan ogólny. Plan ten stracił ważność z mocy prawa z dniem 31 grudnia 2003r. Jednakże, nie straciły ważności zgody właściwego Ministra na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, a także gruntów leśnych na cele nieleśne, więc w tym zakresie plan ten pozostaje nadal ważny.

Do planu dokonano w okresie jego obowiązywania szereg zmian, niektóre z nich nadal obowiązują.

Utraciły moc także dwa pozostałe fragmentaryczne plany miejscowe sporządzone przed 01.01.1995r., tj. na podstawie poprzednich ustaw o zagospodarowaniu przestrzennym.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego sporządzane na terenie gminy Subkowy

Wg rejestru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzonego przez Urząd Gminy Subkowy (stan na wrzesień 2014r.), na terenie gminy obowiązuje **28** miejscowych planów. Wykaz planów miejscowych prowadzony jest w formie rejestru planów miejscowych prowadzonego przez gminę Subkowy.

Przestrzenne rozmieszczenie planów miejscowych przedstawiono na załączniku graficznym w skali 1:10 000

Największe obszarowo, obejmujące najbardziej zróżnicowane funkcje są plany dla obrębów: dla obrębu Subkowy¹ oraz dla obrębu Gorzędziej². Jednakże są to plany miejscowe sporządzone ponad 10 lat temu, na podstawie nieobowiązującej już ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994r., wymagające aktualizacji.

Pozostałe plany są to głównie dokumenty sporządzone na potrzeby konkretnych inwestycji, dlatego ich obszar ogranicza się do terenu jednej, lub kilku działek – a przeznaczenie wiąże się z planowaną inwestycją.

Dodatkowo 23 plany są w trakcie opracowania; są to w przewadze plany miejscowe sporządzone na potrzeby konkretnych inwestycji, dlatego ich obszar ogranicza się do terenu jednej, lub kilku działek – a przeznaczenie wiąże się z planowaną inwestycją.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego.

Duży obszar gminy pokryty jest obowiązującymi planami miejscowymi, jednak do gminy wpływa wiele wniosków o ich zmiany pod konkretne inwestycje dotyczące zazwyczaj pojedynczych działek.

Zestawienie ilości wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu w podziale na lata i rodzaj inwestycji przedstawia poniższa tabela:

rok	rodzaj inwestycji						razem
	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna		zabudowa usługowa, handlowa, obiekty użyteczności publicznej	zabudowa zagrodowa (w tym rozbudowy)	inne	infrastruktura techniczna	
	budowa	rozbudowa					
2002	3	4	0	6	12	7	32
2003	11	3	3	9	1	5	32
2004	2	4	0	6	1	0	13
2005	5	3	3	14	0	1	26
2006	5	1	3	12	1	0	22
2007	6	5	3	13	3	0	30
2008	0	1	2	5	0	2	10
2009	3	1	2	18	0	2	26
2010	2	6	2	8	0	0	18
2011	2	3	1	11	1	1	19
2012	3	7	1	10	2	5	28
2013	1	0	1	12	0	2	16
2014 (do sierpnia)	0	2	1	3	0	0	6
razem	43	40	22	127	21	25	278

¹ miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru wsi Subkowy przyjęty Uchwałą Nr VI/60/2003 Rady Gminy Subkowy z dnia 28 sierpnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 137 poz. 137 z dnia 6 listopada 2003r.)

² miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w gminie Subkowy obejmujący obszar wsi Gorzędziej przyjęty Uchwałą Nr XX/149/2000 Rady Gminy Subkowy z dnia 21 grudnia 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 8 poz. 53 z dnia 6 lutego 2001r.)

Zgodnie z powyższą tabelą ilość wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu w latach 2002-2012 kształtuje się w przedziale między 10 a 32 rocznie. Trudno jest ustalić wyraźne tendencje wzrostowe lub spadkowe. Zdecydowana większość wydawanych decyzji dotyczy zabudowy zagrodowej, w tym rozbudowy i przebudowy istniejących obiektów. Niewielka jest ilość decyzji wydawanych na budowę nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, za wyjątkiem roku 2003 liczba nie przekracza 6 decyzji na rok.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jako narzędzie do gospodarowania przestrzeni niosą za sobą ryzyko rozproszenia zabudowy oraz trudnej do kontrolowania ekspansji zabudowy na nowe tereny, a w konsekwencji degradacji krajobrazu oraz negatywnego wpływu na ład przestrzenny.

Użytkowanie terenu

Na obszarze gminy Subkowy występują aktualnie następujące, podstawowe rodzaje użytkowania terenu:

- mieszkaniowe;
- usługowe;
- rekreacyjne;
- przemysłowe i gospodarcze;
- infrastrukturalne;
- rolnicze;
- leśne;
- nieużytki.

W gminie Subkowy w użytkowaniu terenu zdecydowanie przeważają użytki rolne (ok. 81%), z czego niespełna 3/4 stanowią grunty orne.

Lasy i zadrzewienia zajmują jedynie ok. 11% ogólnej powierzchni gminy. Kompleksy leśne występują głównie w zachodniej części gminy, a także porastają niewielkie płaty w części centralnej. Lasy odgrywają istotną rolę hydrologiczną (retencja wody), klimatyczną, stabilizującą podłoże, ekologiczną i krajobrazową. Powierzchnia lasów może (powinna) wzrosnąć przez zalesienie gruntów rolniczych najniższej klasy bonitacyjnej w gminie.

Prawie 3/4 wszystkich użytków rolnych w gminie Subkowy zajmują grunty orne. Pozostałą powierzchnię zajmują użytki zielone, występujące głównie na terenach podmokłych, w tym głównie w dolinach rzek Wisły i Drybok (Struga Subkowska) oraz bezodpływowych zagłębieniach terenu. Tereny użytkowane rolniczo w większości posiadają korzystne lub bardzo korzystne warunki agroekologiczne.

Zainwestowanie osadnicze skupione jest w kilkudziesięciu wsiach. Do najważniejszych należą miejscowości: Subkowy, Brzuśce, Gorzędziej, Mała Słońca, Wielka Słońca, Narkowy, Radostowo, Waćmierz, Rybaki, Wielgłowy, Mały Garc. Wokół wsi o zwartej zabudowie w gminie Subkowy występują różnorodne fizjograficzne ograniczenia ich przestrzennego rozwoju. Większość wsi charakteryzuje się częściowymi ograniczeniami fizjograficznymi rozwoju, wynikającymi przede wszystkim z lokalnego występowania gruntów nienośnych i podmokłych, znacznych nachyleń terenu oraz występowania bariery w postaci krawędzi doliny Wisły, a miejscami występowaniem kompleksów leśnych

Obecne zagospodarowanie terenu

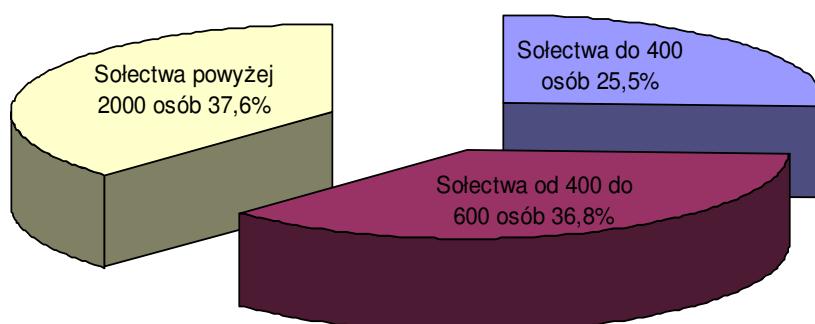
Rozmieszczenie ludności. Sieć osadnicza

Według Urzędu Gminy Subkowy na terenie gminy w dniu 31.12.2011 r. zameldowanych na pobyt stały było 5422 mieszkańców a na pobyt czasowy 95 osoby. Z 11 sołectw 6 to sołectwa małe do 400 osób. Ludność zamieszkująca w nich stanowi około 1/4 stanu gminy.. Reszta to sołectwa od 400 do 600 mieszkańców oraz największe Subkowy powyżej 2000 – 37,6 stanu ludności gminy.

Tab. Ludność gminy Subkowy – mieszkańcy stali w miejscowościach (stan 31.12.2011 r.) wg Urzędu Gminy

Lp	Sołectwo	Miejscowości w sołectwie	Liczba stałych mieszkańców w miejscowości	Liczba czasowych mieszkańców w miejscowości	Łączna liczba mieszkańców w sołectwie
1.	Brzuśce	Brzuśce	438	7	446
		Bukowiec	1		
2.	Gorzędziej	Gorzędziej	547	6	553
3.	Mała Słońca	Mała Słońca	280	2	282
4.	Mały Garc	Mały Garc	190	5	195
5.	Narkowy	Narkowy	417	19	436
6.	Radostowo	Radostowo	549	3	597
		Starzęcin	44	1	
7.	Rybaki	Rybaki	146		146
8.	Subkowy	Subkowy	2037	39	2076
9.	Waćmierz	Waćmierz	267	1	268
10.	Wielgłowy	Wielgłowy	245	8	253
11.	Wielka Słońca	Wielka Słońca	261	4	265

Struktura sieci osadniczej w gminie Subkowy
w zależności od liczby ludności

Największa miejscowość na terenie gminy to **Subkowy**, mająca ponad 2 tys. mieszkańców i będąca siedzibą władz gminy.

Rolnictwo

Warunki naturalne i dotychczasowe tradycje przesądają o tym, że gminę Subkowy gospodarczo należy uznać jako gminę rolniczą. W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż głównie pszenicy, pszenżyta, rzepaku i buraka cukrowego. W produkcji zwierzęcej przeważa hodowla trzody chlewnej. Całościowe informacje na temat sytuacji w rolnictwie mamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych i powszechnych spisów rolnych (dalej PSR). Ostatni PSR odbył się w 2010 roku. Skorzystano więc z danych uzyskanych w Powiatowym Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Gdańsku z siedzibą w Tczewie.

Użytki rolne w gminie Subkowy stanowią blisko 95% powierzchni gminy z czego 85,7% to grunty pod zasiewami.

Tab. Powierzchnie gruntów w gminie Subkowy wg PSR 2010

	Ilość ha	%
Grunty ogółem	7782,5	100,0
Użytki rolne ogółem	7384,4	94,9
Użytki rolne w dobrej kulturze	7327,8	94,2
Pod zasiewami	6669,0	85,7
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	17,6	0,2
Uprawy trwałe	170,4	2,2
Sady ogółem	153,1	2,0
Ogrody przydomowe	10,1	0,1
Łąki trwałe	181,3	2,3
Pastwiska trwałe	279,4	3,6
Pozostałe użytki rolne	56,6	0,7
Lasy i grunty leśne	99,9	1,3
Pozostałe grunty	298,2	3,8

Na terenie przeważają gleby III klasy w gruntach ornych stanowią one prawie 75% a w użytkach przeszło 30%.

Tab. Klasy bonitacyjne gleb w gminie Subkowy (wg P.O.D.R.)

Klasy bonitacyjne gleb	Ilość ha (fizycznych)	%
Grunty orne	5253,8	100,0
I	23,6	0,4
II	391,8	7,5
IIIa	2552,8	48,6
IIIb	1266,2	24,1
IVa	710,8	13,5
IVb	160,8	3,1

V	103,6	2,0
VI	44,2	0,8
Użytki zielone	630,5	100,0
II	61,1	9,7
III	197,3	31,3
IV	158,8	25,2
V	108,9	17,3
VI	104,4	16,6

W gminie najwięcej jest gospodarstw w przedziałach 5 - 10 i 10 – 15 ha. Łącznie stanowią one około 43 % ilości gospodarstw.

Tab. Liczba i struktura gospodarstw w gminie Subkowy (wg P.O.D.R.)

Struktura obszarowa w ha	Ilość	%
Razem	367	100,0
od 1 do 1,99 ha	50	13,6
od 2 do 4,99 ha	63	17,2
od 5 do 9,99 ha	76	20,7
od 10 do 14,99 ha	81	22,1
od 15 do 19,99 ha	37	10,1
od 20 do 49,99 ha	44	12,0
od 50 do 99,99 ha	9	2,5
od 100 do 299,99 ha	5	1,4
powyżej 300 ha	2	0,5

Większość powierzchni upraw bo przeszło 61% stanowią zboża. Głównie uprawiane jest pszenica, jęczmień następnie mieszanki zbożowe. Znaczący udział w uprawach zajmują rzepak i rzepik.

Tab. Powierzchnia i struktura zasiewów w gminie Subkowy wg PSR 2010

Wyszczególnienie	Ilość ha	% w zasiewach
Ogółem	6669,0	100,0
Zboża razem	4089,3	61,3
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	4053,0	60,8
Ziemniaki	65,2	1,0
Uprawy przemysłowe	2198,5	33,0
Buraki cukrowe	434,0	6,5
Rzepak i rzepik razem	1764,5	26,5
Strączkowe jadalne na ziarno razem	18,1	0,3

Pastewne	274,4	4,1
----------	-------	-----

Tab. Stan pogłowia zwierząt w gospodarstwach wg PSR 2010

Wyszczególnienie	Ilość sztuk
Bydło razem	1484
Bydło krowy	542
Trzoda chlewna razem	8218
Trzoda chlewna lochy	1198
Konie	99
Drób ogółem razem	11653
Drób ogółem drób kurzy	9001

Leśnictwo

Tereny leśne pokrywają blisko 11% powierzchni gminy. Około 92% lasów należy do Skarbu Państwa. Lasy znajdują się w zachodniej części gminy i łączą się z kompleksem leśnym w gminach Starogard i Tczew.

Tab. Powierzchnia gruntów leśnych wszystkich form w gminie Subkowy (ha) wg GUS

Lasy ogółem	858,9
Grunty leśne publiczne ogółem	787,0
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	787,0
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	784,0
Grunty leśne prywatne ogółem	71,9
Grunty leśne prywatne osób fizycznych	71,90
Grunty leśne gminne ogółem	68,30

W latach 2007-2011 odnowiono i zalesiono na terenie gminy zaledwie 1,5 ha gruntów leśnych a pozyskano 148 m³ drewna (grubizny). Wszystko w lasach prywatnych.

Usługi

Na terenie gminy Subkowy nie ma większych zakładów produkcyjnych. Z mających większy wpływ na zatrudnienie należy wymienić:

Spółdzielnię Kółek Rolniczych w Subkowach – świadcząca usługi komunalne w gminie oraz na rzecz rolnictwa

Zakłady Fregata w Waćmierzu – filia zakładów chemicznych w Gdańsku

Argos w Subkowach – firma handlowa na rzecz rolnictwa

Rollmaxx w Wielkiej Słońcy – produkcja palet i opakowań

Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Subkowach

Maremix w Narkowach – produkcja ogrodzeń

Bol-Trans w Rybakach – firma transportowo- usługowa

Latocha w Subkowach – usługi transportowe, przewozy pasażerskie

Dominują tu jednak głównie gospodarstwa rolne, małe zakłady świadczące usługi budowlane i podmioty działające w otoczeniu rolnictwa, zarówno w sferze handlu jak i usług. W miejscowościach położonych na terenie gminy znajduje się około 25 sklepów. Zdecydowana większość z nich to spożywczo – przemysłowe. Usługi gastronomiczne są świadczone w 2 restauracjach. Są 2 zakłady świadczące usługi fryzjersko-kosmetyczne, jest także stacja benzynowa. Usługami bankowymi zajmują się filia Banku Spółdzielczego w Tczewie a pocztowymi Poczta Polska. Z ewidencji działalności gospodarczej wynika, że najwięcej w gminie jest firm zajmujących się usługami budowlanym, około 80. Jest spora grupa podmiotów świadczących usługi transportowe i zajmująca się mechaniką pojazdową.

Zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa mieszkaniowa jest skoncentrowana w okolicy miejscowości Subkowy. Tendencje dotyczące budowy nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej występują w północnej części gminy (miejscowości Wielgłowy, Narkowy, Gorzędziej) ze względu na korzystne powiązania komunikacyjne z miastem Tczew.

Rekreacja

W zachodniej części gminy Subkowy znajduje się fragment większego kompleksu leśnego, przez który przebiegają szlaki turystyczne: pieszy – Szlak Ziemi Tczewskiej oraz rowerowy trasa Grzysława.

Stan obecnego zagospodarowania gminy przedstawiono na podstawie prac terenowych na planszy „Inwentaryzacji” w skali 1:10000– w dokumentacji STUDIUM.

Uzbrojenie terenu

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Subkowy obecnie zaopatrywana jest w wodę z 4 ujęć wody będących jej własnością. Są to ujęcia w następujących miejscowościach:

- Subkowy
- Wielgłowy
- Waćmierz
- Gorzędziej.

Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się poprzez wodociągi wiejskie i wiejskie grupowe (obejmujące swym zasięgiem kilka miejscowości).

- z ujęcia w Subkowach zaopatrywane są następujące miejscowości: Subkowy, Narkowy, Mała Słońca, Wielka Słońca, Mały Garc i Rybaki;
- z ujęcia w Wielgłowach: Wielgłowy, Brzuśce i Radostowo. Wodociąg jest połączony z wodociągiem w Subkowach;
- z ujęcia w Waćmierzu zaopatrywana jest wyłącznie wieś Waćmierz, wodociąg nie ma połączenia z innymi wodociągami w gminie;
- z ujęcia w Gorzędzieju korzysta wieś Gorzędziej. Wodociąg ma połączenie z wodociągiem w Subkowach.

Ze zbiorowych systemów wodociągowych w gminie Subkowy korzysta ~ 98% mieszkańców. W gminie funkcjonują jeszcze 4 ujęcia prywatne:

Ujęcie Zakładów Chemicznych „Fregata” w Waćmierzu.

Ujęcia w Radostowie, Wielkiej Słońcy i Małym Garcu (ujęcia po dawnych PGR-ach będące obecnie ujęciami prywatnymi).

Opis istniejących wodociągów

Wodociąg grupowy z ujęciem wody w Subkowach

W skład ujęcia wody wchodzi 3 studnie głębinowe oraz stacja uzdatniania wody i dwa zbiorniki retencyjne po 150 m³ każdy.

Studnia nr 1 odwiercona w 1966 r. o głębokości 115,0 m

Studnia nr 2 odwiercona w 1977 r. o głębokości 113,0 m

Studnia nr 3 odwiercona w 1987 r. o głębokości 170,0 m

Studnie nr 1 i 2 ujmują poziom wodonośny z utworów trzeciorzędowych, studnia nr 3 z utworów kredowych.

Stacja uzdatniania wody zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym obok studni nr 3. Stacja wodociągowa jest w dobrym stanie technicznym – została rozbudowana i zmodernizowana w 2000 r. 3 studnie oraz stacja wodociągowa zlokalizowane jest w budynku wolnostojącym, obok studni nr 3. Stacja wodociągowa jest w dobrym stanie technicznym – została rozbudowana i zmodernizowana w 2000 r. 3 studnie oraz stacja wodociągowa zlokalizowane są na działkach nr 502/14, 453/8 i 502/15 (obręb Subkowy).

Zasoby eksploatacyjne ujęcia wody z utworów trzeciorzędowych w ilości $Q=33,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=11,0\text{--}13,6\text{ m}$ oraz kredowych w ilości $Q=46,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $4,6\text{ m}$ zostały zatwierdzone decyzją Wojewody Gdańskiego Nr 0-IV-8535/9913/88 z dnia 27.06.1988 r.

Pobór wód podziemnych z ujęcia w Subkowach określony pozwoleniem wodnoprawnym wynosi:

$$Q_{d\text{ sr}}=350,0\text{m}^3/\text{d}$$

w tym: z utworów trzeciorzędowych 233m³/d

kredowych 117m³/d

Decyzja Nr WR.6223/W/14/03 z dnia 20.10.2003 r. została wydana przez Starostę Tczewskiego – ważna 10 lat.

Wodociąg grupowy z ujęciem wody w Wielgłowach

W skład ujęcia wody wchodzi 2 studnie głębinowe i stacja uzdatniania wody.

Studnie 2 i 3 – o głębokości 130,0 m zostały odwiercone 1 1980 r.

Stacja wodociągowa zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i wyposażona jest w urządzenia technologiczne. Modernizacja i przebudowa stacji odbyła się w 2000 r.

Ujęcie wody zlokalizowane jest na działkach nr 89/3 i 91 (obręb Brzuśce, gm. Subkowy).

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych zostały zatwierdzone przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku decyzją Nr OŚ-IV-8535/8372/80 z dnia 13.01.1981 r. w ilości 60,0 m³/h przy depresji 6,7 m.

Pobór wód podziemnych z ujęcia w Wielgłowach określony pozwoleniem wodnoprawnym wynosi:

$$Q_{d\ sr}=164,0\text{m}^3/\text{d}$$

$$Q_{h\ max}=60,0\text{m}^3/\text{d}$$

Decyzja Nr WR-6223/W/14/05 z dnia 17.08.2005 r. została wydana przez Satrostrę Tczewskiego.

Wodociąg wiejski w Waćmierzu

Ujęcie wody składa się z 2 studni głębinowych i stacji uzdatniania wody i jest położone na działce 783 (obręb Waćmierz).

Studnia nr 1 o głębokości 77,5 m została wykonana w 1972 r.

Studnia nr 2 o głębokości 70,0 m została wykonana w 1981 r.

Stacja wodociągowa zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i wyposażona w zakresie uzdatniania w urządzenia technologiczne do redukcji związków żelaza i manganu oraz poprawy wskaźników dla barwy i mętności wody. Stacja wodociągowa wymaga pilnej modernizacji i remontu.

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów czwartorzędowych zostały zatwierdzone w ilości 66,0 m³/h przy depresji 4,7 m przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku decyzją Nr G-4234/5373/72 z dnia 16.12.1972 r.

Pobór wód podziemnych z ujęcia w Waćmierzu określony pozwoleniem wodnoprawnym wynosi:

$$Q_{d\ sr}=38,0\text{m}^3/\text{d}$$

$$Q_{h\ max}=30,0\text{m}^3/\text{d}$$

Wodociąg wiejski w Gorzędzieju

Ujęcie wody składa się z 2 studni głębinowych 2 i 3A, stacji uzdatniania wody i zbiornika wyrównawczego o poj. 30m³. Ujęcie zlokalizowane jest na działce nr 125 (obręb Gorzędziej).

Studnia nr 2 o głębokości 50,0 m wykonana została w 1969 r.

Studnia 3A o głębokości 48,0 m wykonana została w 1987 r.

Studnie pracują przemiennie. Studnia nr 2 pełni rolę studni podstawowej, studnia 3A – awaryjnej.

Stacja wodociągowa zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i wyposażona jest w urządzenia technologiczne do redukcji związków żelaza i manganu. Stacja wodociągowa w 2009 r. została zmodernizowana w zakresie wyposażenia, budynek natomiast wymaga ocieplenia.

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów czwartorzędowych dla ujęcia w Gorzędzieju zostały zatwierdzone przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku w wysokości Q=56,6 m³/h przy depresji s=2,93 m decyzją nr G-B/4269/70 z dnia 29.06.1970 r.

Pobór wód podziemnych z ujęcia w Gorzędzieju określony pozwoleniem wodnoprawnym wynosi:

$$Q_{d\ sr}=240,0\text{m}^3/\text{d}$$

$$Q_{h\ max}=30,0\text{m}^3/\text{d}$$

Do 2010 r. właścicielem ujęcia było Gospodarstwo Rolno-Sadownicze s.c. w Gorzędzieju.

Stan istniejącej sieci wodociągowej.

Ogólna długość sieci wodociągowej w gminie Subkowy wynosiła na koniec 2011 r. 81,31 km.

Sieć wodociągowa zbudowana jest z rur PCV i PE $\varnothing 220$, 160, 110 i 90, jedynie w miejscowości Waćmierz istnieje jeszcze sieć wodociągowa z rur a-c $\varnothing 80$ L $\approx$ 0,4 km.

Informacje ogólne i analizy dotyczące zagadnień związanych z zaopatrzeniem w wodę gminy Subkowy

Na dzień 31.12.2011 r.

- liczba osób zamieszkałych w gminie Subkowy wynosiła 5517 osób, w tym zameldowanych na pobyt stały 5422, na pobyt czasowy – 95 osób.

- ilość wody pobrana w 2011 r. łącznie z wszystkich komunalnych ujęć wody w gminie wynosiła 197100 m³/rok, czyli 540 m³/dobę.

- w tym na cele technologiczne 101,9 m³/d

=~18,9%

- straty wody w sieci = 82,3 m³/d

=~ 15,4%

- ilość wody dostarczona odbiorcom wyniosła 129 500 m³/rok, 354,8 m³/d

- zatem średni wskaźnik zużycia wody wyniósł na 1 mieszkańca 65,4 l/M

- dobowa zdolność produkcyjna ujęć wynosiła 786 m³/d

Odprowadzanie ścieków sanitarnych

W gminie Subkowy funkcjonują 2 oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w miejscowościach Subkowy i Gorzędziej.

Ponadto w miejscowościach Radostowo i Mały Garc istnieją systemy k.s., z których ścieki odprowadzane są do zbiorników Imhoffa. Ponadto Zakłady Chemiczne „Fregata” w Waćmierzu posiadają własną oczyszczalnię ścieków przemysłowych.

Oczyszczalnia ścieków w Subkowach

Jest to nowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, której rozruch odbył się w XI 2011 r. Zlokalizowana jest na działce nr 136 (obręb Subkowy). Wylot ścieków oczyszczonych do rowu melioracyjnego R-89 i dalej do rzeki Struga Subkowska.

Oczyszczalnia składa się z następujących obiektów i urządzeń:

pomieszczenie technologiczne

- pompownia ścieków surowych

- sito spiralne pionowe

- stanowisko zlewne ścieków dowożonych

- stanowisko mechanicznego odwadniania osadu

reaktor biologiczny

- komora retencyjna

- piaskownik pionowy
- komora tlenowa
- osadnik wtórny, pionowy

stanowisko pomiarowe ścieków oczyszczonych

pomieszczenie dmuchaw

pomieszczenie socjalno-techniczne

stanowisko składowania osadu odwodnionego

zagęszczacz grawitacyjny osadu nadmiernego

Oczyszczalnia posiada wydajność $Q_{d\ \acute{s}r}=180,0\text{m}^3/\text{d}$ i przepustowość $Q_{h\ \text{max}}=225,0\text{m}^3/\text{d}$.

Obciążenie oczyszczalni ścieków wyrażone równoważną liczbą mieszkańców RLM – 1200.

Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni ogółem w I półroczu 2012 wyniosła 13860 m^3 , co się równa $76,15\text{ m}^3/\text{d}$.

Zlewnia oczyszczalni w Subkowach

Nowowyprowadzony system k.s. w zlewni oczyszczalni Subkowy jest systemem grawitacyjno-pompowym. Na dzień dzisiejszy funkcjonuje 10 przepompowni ścieków. Swym zasięgiem obejmuje ~80% mieszkańców wsi Subkowy. Ponieważ system jest właściwie dopiero uruchamiany, brak jest danych odnośnie liczby mieszkańców odprowadzających ścieki do nowowyprowadzonej k.s. zakończonej oczyszczalnią ścieków. Szacuje się, że to ~1500 osób, po zakończeniu procesu uruchamiania będzie to ~1800 osób.

Oczyszczalnia ścieków w Gorzędzieju

Jest to nowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków (rozruch odbył się w 2006 r.) typu ECO-LINE 5N, zlokalizowana na działce geodezyjnej nr 22/15 (obręb Gorzędziej). Ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są kolektorem grawitacyjnym PCV $\varnothing 200$ do rz. Wisły.

Oczyszczalnia składa się z następujących obiektów i urządzeń technologicznych:

- studzienka z kratą,
- przepompownia ścieków sanitarnych,
- studnia rozprężna
- zbiornik osadzania mechanicznego – magazyn osadu,
- stopień biologiczny z 5 modułami złóż biologicznych,
- część osadzania wtórnego – obrotowy filtr bębnowy typu Hydrotech,
- studnia rozdzielcza recyrkulacji ścieków oczyszczonych,
- studnia pomiarowa.

Oczyszczalnia, wg wydanego przez Starostwo Powiatowe pozwolenia wodnoprawnego (decyzja WR 6223/21/S/06 z dnia 31.10.2006 r.) posiada wydajność $Q_{d\ \acute{s}r}=33,5\text{ m}^3/\text{d}$ i przepustowość $Q_{h\ \text{max}}=67,0\text{m}^3/\text{d}$.

Obciążenie oczyszczalni ścieków wyrażone równoważną liczbą mieszkańców RLM-186.

Ilość ścieków dopływających na oczyszczalnię ścieków w Gorzędzieju w 2011 r. wyniosła: $11000\text{ m}^3/\text{rok} \sim 30,1\text{m}^3/\text{d}$ $\acute{s}r$

Na oczyszczalnię odprowadzane są ścieki bytowe z budynków mieszkalnych wsi Gorzędziej systemem grawitacyjno-pompowym (funkcjonują 2 przepompownie ścieków).

Wg sprawozdania OS-5 dla GUS-u za rok 2011 szacunkowa liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków wynosiła 330 osób

Istniejące zbiorniki Imhoffa

Funkcjonują jeszcze w Radostowie i Małym Garcu. Właścicielem ich jest gmina Subkowy. Do tych zbiorników odprowadzane są ścieki z istniejącej zabudowy mieszkaniowej tych wsi. Planuje się ich likwidację do 2015r.

Ocena stopnia skanalizowania gminy Subkowy

Na dzień 31.12.2011 r. długość kanalizacji sanitarnej wynosiła 14,54 km.

Liczba ludności odprowadzającej ścieki do zorganizowanych systemów k.s. zakończonych oczyszczalnią na dzień dzisiejszy wynosi ~ 1330 mieszkańców (nie wliczono Radostowa i Małego Garca), co stanowi 24,5%.

Do końca 2013r. nastąpi całkowite podłączenie m. Subkowy do k.s. i wówczas liczba ta wzrośnie do 41%. Do 2015r. do oczyszczalni w Subkowach zostanie włączone Radostowo i Mały Garc w rozwiązaniu wariantowym i wówczas procent ten wzrośnie do ~50%.

Dla gminy Subkowy wyznaczono aglomerację ściekową Subkowy (Uchwała Nr 771/XXXVI/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Subkowy i wyznaczenia aglomeracji Subkowy - Dz. Urz. Woj. Pom. Z 2014 r., poz. 120). Aglomeracja Subkowy obejmuje m. Subkowy, Gorzędziej i Radostowo. W ramach realizacji Planu Aglomeracji Subkowy likwiduje się zbiornik Imhoffa w Radostowie i następuje odprowadzenie ścieków do układu kanalizacji sanitarnej w Subkowach.

Odprowadzanie wód opadowych

W gminie Subkowy, podobnie jak w innych gminach wiejskich nie ma zorganizowanych systemów kanalizacji deszczowej. W wielu wsiach istnieją pojedyncze odwodnienia fragmentów ulic, obiektów. Ze względu na skalę opracowania studium, drobne lokalne fragmenty kanalizacji deszczowej nie mają znaczenia dla rozwiązań kierunkowych i dlatego jako takie nie zostały szczegółowo inwentaryzowane.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przez obszar gminy przebiegają dwie jednotorowe napowietrzne linie WN-110kV:

- nr 1426 relacji GPZ Polmo – GPZ Subkowy
- nr 1427 relacji GPZ Subkowy – GPZ Lignowy.

Dla linii elektroenergetycznej 110kV obowiązuje pas ograniczeń o szerokości 40m (po 20m od osi linii). Warunki lokalizacji obiektów oraz zasady zagospodarowania w wyżej wymienionym pasie należy każdorazowo uzgadniać z zarządcą sieci.

Na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja transformatorowa 110/1t5 kV o nazwie GPZ Subkowy.

W gminie funkcjonują dwie farmy wiatrowe produkujące energię wyprowadzaną do krajowego systemu elektroenergetycznego.

Linie 15 kV poprzez słupowe stacje transformatorowe 15/0,4kV zasilają sieć niskiego napięcia, która bezpośrednio zasila odbiorców. Sieć nn-0,4 kV na terenach intensywniej zabudowy przeważa w wykonaniu kablowym, najczęściej o przekroju 120 mm², zaś na terenach o zabudowie ekstensywnej i użytkowanej rolniczo w wykonaniu napowietrznym z przewodami gołymi lub izolowanymi, o zrożnicowanych przekrojach. Obecnie linie niskiego napięcia budowane są wyłącznie jako izolowane. Stan techniczny w/w obiektów jest średni i dobry.

Zaopatrzenie w ciepło

Brak jest w gminie scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło. Potrzeby ciepłe pokrywane są głównie z indywidualnych źródeł energii. Głównym nośnikiem jest obecnie węgiel. Budynki użyteczności publicznej ogrzewane są z indywidualnych kotłowni. Energia odnawialna-obecnie prawie wyłącznie drewno- jest wykorzystywana w niewielkim stopniu.

Zaopatrzenie w gaz

Przez gminę przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia, ale gaz nie jest rozprowadzony do miejscowości na terenie gminy. W gminie wykorzystuje się gaz płynny do celów bytowo-gospodarczych.

Na terenie gminy Subkowy zlokalizowane są gazociągi wysokiego ciśnienia, stanowiące fragment krajowego systemu przesyłu gazu ziemnego wysokometanowego E:

- DN 500; Pr 8,4 MPa relacji Gustorzyn - Reszki;
- DN 400; PN 6,3 MPa relacji Gustorzyn – Pruszcz Gdański;

Inwestycje projektowane w sąsiedztwie ww. gazociągów muszą spełniać wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013 r. poz. 640).

Szerokość strefy kontrolowanej, której linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu DN500 wynosi 8,0 m, natomiast w przypadku gazociągu DN400 szerokość strefy uzależniona jest od rodzaju obiektu terenowego, dla którego strefa została wyznaczona.

Dla powyższych gazociągów zostały również wyznaczone pasy eksploatacyjne o szerokości 6,0 m (po 3,0 m na stronę od osi).

Gospodarka odpadami

W gminie Subkowy nie funkcjonują urządzone składowiska odpadów. Odpady stałe wywożone są na wysypisko w Tczewie. Wywozem odpadów stałych zajmuje się Przedsiębiorstwo Usługowe Nieczystości Stałych z Tczewa oraz dwa prywatne przedsiębiorstwa wywozowe. Prowadzona jest punktowa selektywna zbiórka odpadów stałych (PET, szkło, makulatura), zbiorniki na szkło i PET usytuowane są w każdej wsi.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w „Planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018” (2012), przyjętym Uchwałą Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku podstawowym założeniem funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Gmina Subkowy położona jest w Regionie Wschodnim gospodarki odpadami.

Region Wschodni jest powierzchniowo największym regionem, liczy ponad 365 tys. mieszkańców z terenu 32 gmin województwa pomorskiego. Na terenie regionu wschodniego istnieje instalacja regionalna do przetwarzania odpadów komunalnych - RIPOK Gilwa Mała. Docelowo w regionie tym funkcjonowały będą 2 instalacje regionalne, RIPOK Gilwa Mała oraz RIPOK Tczew, którego budowa w chwili obecnej jest realizowana, uruchomienie zakładu planowane jest na początku 2014 r. Z uwagi na fakt, że RIPOK Gilwa Mała nie jest w stanie przetworzyć wszystkich odpadów z regionu Wschodniego wyznaczono, do czasu uruchomienia RIPOK Tczew, 7 składowisk odpadów komunalnych pełniących rolę instalacji zastępczych, składowiska te zlokalizowane są w miejscowościach: Tczew, Gołębiewo Wielkie, Minięta, Nowa Wieś Sztumska, Nicponia, Ropuchy, Szaleniec. Po uruchomieniu RIPOK Tczew składowiska w Tczewie, Gołębiewie Wielkim, Miniętach, Ropuchach i Szaleńcu stracą status instalacji zastępczych – planowane jest ich zamknięcie i rekultywacja, do końca 2015 r. Składowiska w Nowej Wsi Sztumskiej i Nicponi po uruchomieniu RIPOK w Tczewie również nie będą pełniły już roli instalacji zastępczych. Planowane jest przekształcenie składowiska w Nicponi w obiekt unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, brak informacji na temat planów składowiska w Nowej Wsi Sztumskiej, na którym nie będą mogły być składowane zmieszane odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych („Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018”, 2012).

Transport rurociągowy

Przez teren województwa pomorskiego w tym przez gminę Subkowy przechodzi rurociąg Port Północny – Płock; średnica rurociągu Dz 820. Jednostką zarządzającą systemem transportu rurociągowego jest Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” w Płocku.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 243 poz.2063) – określa strefy bezpieczeństwa:

- dla pojedynczego rurociągu o przekroju powyżej 600mm - 20 m (środek strefy stanowi oś rurociągu);

Rurociąg zbudowany został w 1975 r. zgodnie z obowiązującymi w tym czasie przepisami, innymi niż obecnie, np. strefa bezpieczeństwa wynosiła 40m. PERN – Płock ustalił wówczas a strefę do uzgodnień, obowiązującą dla wszystkich inwestycji liniowych i kubaturowych, w granicach 500 m z obu stron rurociągu. Uznaje się, że także obecnie, ze względu na długi czas eksploatacji rurociągu, ten tryb uzgodnień, a także pierwotna strefa bezpieczeństwa powinny być zachowane.

3.2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMogi JEgo OCHRONY

Gmina Subkowy jest gminą o charakterze wybitnie rolniczym. Od wschodu ograniczona jest rzeką Wisłą, gdzie koncentruje się najwięcej obszarów chronionych (Natura 2000) – jest to obszar również najbardziej atrakcyjny krajobrazowo: z ciągami i otwarciami widokowymi wzdłuż Wisły.

Najistotniejsze punkty widokowe, ciągi widokowe atrakcyjne i wybitnie atrakcyjne zostały pokazane na planszy graficznej uwarunkowań – zał. do uchwały w skali 1:10 000.

Centralna część obszaru gminy związana jest z miejscowością Subkowy, gdzie występuje największa koncentracja usług oraz najkorzystniejsze powiązania komunikacyjne (linia kolejowa, droga krajowa nr 91).

Walory środowiska przyrodniczego szczegółowo omówiono w opracowaniu ekofizjograficznym

W opracowaniu „Studium walorów środowiska kulturowego i krajobrazu” dla gminy Subkowy (opracowanie Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne DOM w Starogardzie Gdańskim, 2012) dla każdej z miejscowości przedstawiono w formie opisowej jej historię, wartości przestrzenne i krajobrazowe, wartości materialne i stan zachowania; w formie graficznej (w skali 1:10 000) wskazano granice historycznego układu ruralistycznego, wartościowe zespoły i obiekty, historyczną zieleń, a także zagospodarowanie dysharmonijne. Opracowanie ilustrowano historycznymi mapami, zdjęciami lotniczymi oraz fotografiami zabudowy.

Główne problemy ład przestrzennego gminy Subkowy :

- zauważalne jest naruszenie układu przestrzennego niektórych miejscowości wskutek niekontrolowanych procesów inwestycyjnych,
- wiele obiektów o walorach kulturowych jest w złym stanie technicznym, niektóre są już całkowicie zdewastowane i ledwo czytelne w krajobrazie (zachowały się np. jedynie relikty parków podworskich),
- nowa zabudowa często nie jest dostosowana formą, gabarytami, kolorystyką do dawnych układów zabudowy (dot. głównie nowej zabudowy mieszkaniowej, realizowanej wg katalogowych, powtarzalnych rozwiązań – bez indywidualizacji ich formy i bez dostosowania do krajobrazu),
- duży wpływ inwestycji powiązanych z planowaną elektrownią konwencjonalną w miejscowości Rajkowy w gminie Pelplin, szczególnie na południową część gminy.

3.3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Opracowano na podstawie opracowania ekofizjograficznego wykonanego w grudniu 2012 r.

Waloryzacja zasobowo-użytkowa

Potencjał transurbacyjny

Ocena warunków ekofizjograficznych dla zabudowy dla terenów niezainwestowanych i nieleśnych, uwzględnia przede wszystkim następujące cechy:

- warunki geologiczne posadowienia budynków;
- stosunki wodne, a zwłaszcza głębokość pierwszego poziomu wody gruntowej;
- spadki terenu;
- warunki biotopoklimatyczne.

Drugą podstawową grupę uwarunkowań tworzą właściwości ekologiczne terenu – rola poszczególnych ekosystemów w funkcjonowaniu środowiska na poziomie lokalnym lub regionalnym.

Trzecią grupę uwarunkowań stanowią ograniczenia prawne związane z występowaniem chronionych zasobów środowiska przyrodniczego (np. gleby wysokiej jakości, surowce, strefy ochronne ujęć wody itp.).

Ocenę potencjału transurbacyjnego Subkowy wykonano dla otoczenia wsi o zwartej zabudowie. Graficznym wyrazem oceny są progi ekofizjograficzne

Progi te wskazują tereny, dla których nie występują istotne ograniczenia fizjograficzne lub ekologiczne, mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie przyszłych struktur osadniczych. Granicę terenów o takich cechach stanowią właśnie progi, których przekraczanie jest nieuzasadnione w aspekcie przyrodniczym, technicznym i ekonomicznym.

Ocena potencjału transurbacyjnego obszaru gminy Subkowy wykazała, że wokół jednostek osadniczych o zwartej zabudowie występują różnorodne fizjograficzne, ekologiczne i prawne ograniczenia ich przestrzennego rozwoju.

Większość wsi charakteryzuje się częściowymi ograniczeniami fizjograficznymi rozwoju, wynikającymi przede wszystkim z lokalnego występowania gruntów nienośnych i podmokłych, w tym ekosystemów torfowiskowych, a także terenów o znacznym nachyleniu (powyżej 10⁰), w tym bariery w postaci krawędzi doliny Wisły.

Znaczna część obszaru gminy Subkowy posiada ograniczenia w postaci występowania gleb wysokiej jakości.

Stosunkowo nieduży jest udział lasów w ogólnej powierzchni gminy (ok. 11%), które występują głównie w postaci zwartej kompleksu w zachodniej części gminy i w postaci zdecydowanie mniejszego płąta w części środkowej gminy. W związku z tym lasy nie powodują istotnych ograniczeń w rozwoju zabudowy na terenie gminy Subkowy.

W ogólnej ocenie potencjału transurbacyjnego gminy jest jako wysoki.

Potencjał rekreacyjny

Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego obszaru gminy Subkowy związany jest przede wszystkim z:

- przebiegiem przez jej wschodnią część doliny Wisły – dotyczy to przede wszystkim jej walorów krajobrazowych i atrakcyjności Wisły jako szlaku turystyki wodnej. Małe są natomiast walory użytkowe dna doliny Wisły ze względu na uwarunkowania fizjograficzne. Barierej dostępności dna doliny i Wisły stanowi wystromiona krawędź doliny;
- występowaniem w obrębie gminy obszarów prawnie chronionych – obszarów Natura 2000, tj.:
 - specjalnego obszaru ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Dolna Wisła” PLH220033, które obejmują na terenie gminy Subkowy dolinę Wisły i jej bezpośrednie otoczenie
 - obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Waćmierz” PLH220031 – położonego w całości w granicach gminy, obejmującego atrakcyjne krajobrazowo i ekologicznie tereny, o urozmaiconej rzeźbie terenu z rozrzuconymi zagłębieniami z torfowiskami i skupieniem niewielkich zbiorników wodnych;
- występowaniem w zachodniej części gminy zwartych kompleksów leśnych - większość

kompleksów leśnych obszaru opracowania jest w wieku ponad 40-50 lat lub jest blisko jego osiągnięcia, co, abstrahując od ich funkcji ekologiczno-ochronnej, pozwala na ich rekreacyjne użytkowanie.

Do najbardziej wartościowych pod względem krajobrazowym należą tereny doliny Wisły i jej krawędzi w okolicach wsi Gorzędziej. Wieś ta, z zabytkowym Sanktuarium św. Wojciecha oraz funkcjonującym domem rekolekcyjnym, stanowią miejsce częstych wycieczek i spotkań młodzieżowych. Swego rodzaju atrakcją turystyczną jest również, zlokalizowany przy sanktuarium zakon Karmelitów Bosych. Atrakcyjność turystyczną gminy podnosi również istnienie rancza „Uroczysko” we wsi Wielgłowy z możliwościami uprawiania tam form turystyki kwalifikowanej: jazdy konnej siodłowej i zaprzęgowej oraz organizacji ognisk i kuligów. Przy leśniczówce w Bukowcu (w zachodniej części gminy) znajduje się stacja myśliwska z zagospodarowanym terenowym miejscem rekreacyjnym na ognisko i grilowisko dla osób indywidualnych oraz grup osób zorganizowanych. Poprzez istnienie stancy z budynkiem zadaszonym, ogrzewaniem kominkowym i pomieszczeniem gospodarczo – kuchennym wydłuża się okres jej wykorzystania tak dla celów rekreacyjnych jak i np. szkoleniowych. Ponadto przy zespole szkół w Subkowach funkcjonuje, powstała w oparciu o miejscowe zabytki i pomniki przyrody ścieżka dydaktyczna „Nad Drybokiem” („Plan rozwoju lokalnego gminy Subkowy”, 2005).

Atrakcyjność turystyczną gminy Subkowy podnoszą również walory kulturowe. Stanowią je przede wszystkim obiekty dziedzictwa materialnego wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Reasumując, w gminie Subkowy istnieją umiarkowane warunki do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej, a zwłaszcza agroturystyki, indywidualnej rekreacji pobytowej i turystyki kwalifikowanej (pieszej, rowerowej, konnej).

Potencjał biotyczny

Zasoby leśne

W gminie Subkowy zajmują łącznie powierzchnię ok. 767,6. ha, co stanowi ok. 11% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wskaźnik zdecydowanie niższy od średniej lesistości w kraju, która wynosi ok. 29%. Lasy na terenie gminy, należące do Skarbu Państwa administrowane są przez Nadleśnictwo Starogard przy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku. Część lasów posiada status lasów ochronnych: lasy ochronne miast, lasy wodochronne

Na podstawie nielicznych danych na temat produkcji biomasy w zbiorowiskach leśnych Polski oraz danych fitosocjologicznych dotyczących charakterystyki poszczególnych zespołów leśnych gminy Subkowy, zestawień można przybliżyć podział układów leśnych na 4 grupy - od posiadających największy potencjał produkcji biomasy w ciągu sezonu wegetacyjnego, po najniższy.

Siedliska leśne występujące na terenie gminy charakteryzują się następującym potencjałem leśnym określonym produktywnością biomasy z jednego hektara na rok:

- potencjał bardzo duży : lasy świeże
- potencjał duży lasy mieszane świeże, bory mieszane świeże;
- potencjał umiarkowany las wilgotny, las mieszany wilgotny;
- potencjał mały bór bagieny, ols jesionowy.

Pierwsza grupa zbiorowisk, cechująca się relatywnie bardzo dużą produktywnością biomasy, reprezentowana jest przez jeden typ siedliska - las świeży. Najczęstszymi zbiorowiskami leśnymi są w tym przypadku zespoły grądu i żyznej buczyny, jednak na terenie gminy Subkowy znacznie przebudowane dużym i bardzo dużym udziałem sosny. Układy te posiadają zasadniczo zwarty, wielowarstwowy, drzewostan, o wysokiej produkcji masy drewna. W przypadku dużego udziału buka w drzewostanie maleje produktywność podrostu i runa, gdyż drzewo to w starszych klasach wieku jest światłorządne, szybko wypełniające wolną przestrzeń swoimi koronami.

Drugą grupę, o dużej produkcji biomasy, tworzą na terenie gminy drzewostany na siedliskach lasu mieszanego świeżego i boru mieszanego świeżego. Dawny liściasty drzewostan przebudowany został sosną, co warunkuje, że przyrost masy drewna jest mniejszy niż w poprzedniej grupie.

Do trzeciej grupy zaliczono siedliska, których produktywność biomasy można określić jako umiarkowaną. Są to las mieszany wilgotny i las wilgotny.

Czwartą grupę siedlisk stanowią siedliska o typowym, hydrogenicznym charakterze. Ich produktywność biomasy została określona jako relatywnie mała. Występują tu takie siedliska leśne jak: bór bagienno i ols jesionowy. Cechą charakterystyczną występujących tu zbiorowisk jest przystosowanie się do płytkiego poziomu wód gruntowych, a czasami wręcz do występowania wody na powierzchni terenu. W drzewostanach iglastych dominuje sosna z domieszką brzozy, w drzewostanach liściastych zaś olcha w różnych układach z jesionem, topolą i wierzbą. Drzewostany tu występujące charakteryzują się małym przyrostem biomasy.

Przedstawione zaszeregowanie siedlisk do grup produktywności biotycznej oraz sekwencja tych grup odnoszą się do cech przeciętnych fitocenoz. Poszczególne płaty mogą wykazywać dość znaczne różnice, w zależności od zwarcia drzewostanu, jego wieku, przestojów starych drzew, obecności drzew szpilkowych, stanu runa i warstwy krzewów. Dlatego możliwe, że grupy zazębiają się pod względem produktywności biotycznej.

Ogólnie potencjał leśny gminy Subkowy, biorąc pod uwagę produktywność siedlisk, określić można jako umiarkowany, natomiast biorąc pod uwagę powierzchnię lasów (wynoszącą zaledwie ok. 11% ogólnej powierzchni gminy) oraz występujące tu drzewostany jako mały.

Potencjał agroekologiczny

Najlepszym wyznacznikiem potencjału agroekologicznego środowiska przyrodniczego są kompleksy rolniczej przydatności gleb, stanowiące „zbiorcze typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej” (Przydatność rolnicza gleb Polski, 1973). Obejmują one tereny o podobnych właściwościach rolniczych, najbardziej odpowiednie dla rozwoju i plonowania poszczególnych roślin uprawnych. Kompleksy wyznacza się z uwzględnieniem charakteru i właściwości gleb (typ, rodzaj, gatunek, właściwości fizyczne i chemiczne, stopień kultury) oraz lokalnych warunków klimatycznych, geomorfologicznych i wilgotnościowych.

Na obszarze gminy Subkowy występują kompleksy rolniczej przydatności gleb od 1. - pszennego bardzo dobrego do 9. - zbożowo-pastewnego słabego oraz wszystkie kompleksy użytków zielonych od 1z - bardzo dobre i dobre do 3z - słabe i bardzo słabe. Ich powierzchniowy i procentowy udział na terenie gminy Subkowy przedstawia poniższa tabela.

Tab. Powierzchniowy i procentowy udział poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej gleb na terenie gminy Subkowy

kompleksy przydat. rolniczej gleb	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	1z	2z	3z
udział powierzchniowy [ha]	600	3512	420	572	92	100	38	191	1	68	279	219
udział procentowy [%]	10,9	63,4	7,6	10,4	1,7	1,8	0,7	3,5	0,0	12,0	49,3	38,7

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolniczej woj. gdańskiego, 1982.

Gleby o największym potencjale agroekologicznym, tj. 1. - pszenney bardzo dobry, 2. - pszenney dobry, 3. - pszenney wadliwy, zajmują na terenie gminy aż ok. 82% wszystkich gruntów ornych, z czego największy jest udział kompleksu 2.

Kompleks 1. pszenney bardzo dobry obejmuje najlepsze gleby, zasobne w składniki pokarmowe, o odczynie obojętnym, głębokim poziomie próchnicznym, dobrej strukturze, przepuszczalne, przewiewne. Osiąga się na nich wysokie i dość wierne plony, nawet najbardziej wymagających roślin.

Kompleks 2. pszenney dobry charakteryzuje się trochę gorszymi warunkami glebowymi, przeważają tu gleby bardziej zwięzłe i cięższe do uprawy. Gleby te nie należą jednak do gleb wadliwych, gdyż ujemne cechy występują w nich tylko w nieznacznym stopniu. Na zaliczanych do tego kompleksu glebach udają się wszystkie rośliny uprawne, lecz otrzymywanie wysokich plonów uzależnione jest w pewnym stopniu od poziomu agrotechniki i przebiegu pogody.

Gleby kompleksu 3. - pszennego wadliwego obejmują gleby, które nie są zdolne do magazynowania większych ilości wody i w pewnych okresach wykazują jej niedobór. Takie układy stosunków wodnych powodują bardzo duże wahania plonów roślin. W latach mokrych plony mogą być wysokie, w latach suchych zaś bardzo niskie.

Drugą grupę stanowią gleby o umiarkowanym potencjale agroekologicznym, tj. 4. - żytni bardzo dobry, 5. - żytni dobry, 6. - żytni słaby i 8. zbożowo-pastewny mocny. Zajmują one łącznie ok. 17% wszystkich gruntów ornych.

W skład kompleksu 4. - wchodzi najlepsze gleby wytworzone z piasków gliniastych mocnych i gliniastych. W wyniku zabiegów agrotechnicznych gleby te potrafią osiągać wysoki stopień kultury umożliwiające uprawy roślin charakterystycznych dla kompleksów pszennych.

Kompleks 5. - żytni dobry wraz z kompleksem 6. - żytni słaby - stanowią razem niewielki odsetek gruntów, występując w postaci płatów w obrębie gruntów wyższych kompleksów. Kompleks żytni dobry obejmuje gleby dość wrażliwe na suszę, przeważnie wylugowane i zakwaszone. Gleby te uważamy za typowo żytnio-ziemniaczane. Kompleks żytni słaby charakteryzuje się glebami nadmiernie przepuszczalnymi, mającymi słabą zdolność zatrzymywania wody, przez co dobór roślin uprawnych jest bardzo ograniczony, a plony zależą w dużym stopniu od ilości i rozkładu opadów.

Kompleks 8. zbożowo-pastewny obejmuje gleby potencjalnie żyzne, ale wadliwe na skutek nadmiernego okresowego uwilgotnienia, plony są z reguły wyższe w latach suchych.

Najmniejszy potencjał agroekologiczny charakteryzuje kompleksy: 7. - żytni bardzo słaby i 9. - zbożowo-pastewny słaby. Na terenie gminy Subkowy występują one fragmentarycznie i zajmują niespełna 1% wszystkich gruntów ornych w gminie.

Gleby kompleksu 7. są piaszczyste, ubogie w składniki pokarmowe, trwale za suche. Są to gleby żytio-ziemniaczane, dające niskie plony, a ekonomiczna opłacalność ich uprawy jest zerowa lub ujemna. Gleby kompleksu 9. występują na zaledwie 1 ha.

Spośród kompleksów użytków zielonych przeważają kompleksy średniej jakości tj. kompleksy 2z użytków zielonych średnich, stanowiące prawie połowę wszystkich użytków zielonych w gminie. Stosunkowo duży jest także udział kompleksów najsłabszych. Tj. kompleksów 3z użytków zielonych słabych i bardzo słabych (ok. 1/3 wszystkich użytków zielonych w gminie). Najmniejszym udział (ok. 12% charakteryzują się użytki zielone 1z bardzo dobre i dobre

Kompleks 1z. użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych występuje na glebach zarówno mineralnych jak i mułowo-torfowych. Łąki są co najmniej dwukośne, o wydajności nie mniejszej niż 5 ton dobrego siana z 1 ha. Pastwiska pozwalają na wyżywienie 3 krów w okresie wegetacyjnym.

Kompleks 2z. użytków zielonych średnich obejmuje łąki dwukośne o wydajności siana 2,5 - 3 t z ha. Pastwiska mają wydajność wystarczającą na wyżywienie 2 krów przez 130 dni,

Kompleks 3z. użytków zielonych słabych i bardzo słabych obejmuje użytki na glebach zbyt suchych lub zbyt wilgotnych. Jednokośne łąki dają plon około 1,5 t siana. Pastwiska mogą wyżywić 1 krowę w ciągu 120 dni.

W ogólnej ocenie potencjał agroekologiczny gminy Subkowy jest bardzo duży.

Potencjał wodny

Zasoby wodne obejmują zasoby wód powierzchniowych i podziemnych.

Zasoby wód powierzchniowych na terenie gminy Subkowy stanowią cieki i rowy melioracyjne oraz zbiorniki wodne. Najważniejszą rzeką jest Wisła, przepływająca wzdłuż wschodniej granicy gminy. Jej największym dopływem znajdującym się na terenie gminy jest rzeka Drybok (Struga Subkowska), przepływająca m.in. przez wieś gminną Subkowy. Ponadto w bliskiej odległości od granic gminy przepływa rzeka Wierzyca (w odległości ok. 40 m w kierunku południowym).

Spośród zbiorników wodnych największym jest Jezioro Pelpińskie, znajdujące się w południowo-wschodniej części gminy Subkowy. Poza nim na terenie gminy występują niewielkie „oczka wodne” (w obrębie wysoczyzny morenowej) oraz niewielkie starorzecza (w obrębie doliny Wisły).

O dużym potencjale wodnym gminy Subkowy w zakresie wód powierzchniowych mogłyby decydować wody Wisły, która jednak z różnych powodów nie jest wykorzystywana. Wynika to przede wszystkim z zanieczyszczenia wód prowadzonych przez Wisłę, braku tradycji jej gospodarczego wykorzystania (energetyka, turystyka, rybołówstwo) i zaprzestania użytkowania jej transportowej funkcji.

W zakresie wód podziemnych, na terenie gminy nie występują istotne zasoby wód podziemnych. Gmina Subkowy położona jest poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych, wyznaczonych na terenie całego kraju. W odniesieniu do użytków poziomów wodonośnych wyróżnić można trzy poziomy: czwartorzędowy, trzeciorzędowy i kredowy. Decydujący udział w dostarczaniu wody ma poziom czwartorzędowy, który jest ujmowany największą liczbą studni i związany jest z międzymorenowej warstwy piaszczystej. Aktualne zasoby wody podziemnej w pełni zaspokajają gminne potrzeby.

Potencjał surowcowy

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego – baza MIDAS, oraz „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2011 r.” (2012) w granicach gminy Subkowy, nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

Udokumentowane złożo surowców naturalnych występuje w bliskim otoczeniu gminy (ok. 150 m od jej granic). Jest nim złożo kruszywa naturalnego „Swarożyn” o powierzchni ok. 1,7 ha, którego eksploatacja została zaniechana.

Osnowa ekologiczna gminy

Podstawowymi elementami osnowy ekologicznej gminy Subkowy i jej bliskiego otoczenia są, wskazane w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009):

- ponadregionalny korytarz ekologiczny Doliny Wisły;
- regionalny korytarz ekologiczny Doliny Wierzycy.

Korytarz ekologiczny Doliny Wisły, rangi ponadregionalnej, obejmuje całą dolinę Wisły, która szczególnie w swym środkowym i dolnym biegu zachowała naturalny i półnaturalny charakter wielkiej rzeki nizinnej z licznymi meliznami, wędrującymi piaszczystymi łachami, terasami zalewowymi, stanowiącymi siedliska ptactwa wodnego. Na obszarze województwa pomorskiego cała dolina wraz z jej zboczami, stanowi ważny korytarz ekologiczny, typu lądowo-rzeczny („Plan...” 2009).

Korytarz ekologiczny Doliny Wierzycy, rangi regionalnej, rozciąga się od Jeziora Wierzyoko na granicy płatu ekologicznego lasów charzykowsko-kościerskich w rejonie Kościerzyny, przez pd. część Pojezierza Kaszubskiego i Pojezierze Starogardzkie po dolinę Wisły. Jest to korytarz w znacznym stopniu przekształcony antropogenicznie, porożcinany i ograniczony przestrzennie terenami zabudowanymi i użytkowanymi rolniczo, z licznymi i dużymi jednostkami osadniczymi, takimi jak Stawiska, Stara Kiszewa, Starogard Gdański, Pelplin, Gniew. Jednak ze względu na swe cechy morfologiczne i fragmentaryczne otoczenie lasami, dolina wciąż zachowała w długich odcinkach cechy korytarza i jest jednym z ostatnich elementów łączności obszaru pojezierzy z doliną Wisły („Plan...” 2009).

Ponadto osnowę ekologiczną gminy Subkowy tworzą elementy rangi subregionalnej i lokalnej:

- subregionalny płat ekologiczny dużego kompleksu leśnego, położony w zachodniej części gminy, o dużym różnicowaniu biocenotycznym i o dużych walorach fizjonomicznych w zdominowanym użytkowaniu rolniczym krajobrazie gminy;
- niewielkie płaty zbiorowisk leśnych i semileśnych, w tym porastające tereny hydrogeniczne nadwodne oraz w lokalnych zagłębieniach terenu;
- śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia;
- szpalery i aleje drzew występujące wzdłuż dróg oraz cieków i rowów melioracyjnych;
- zbiorniki wodne i cieki.

3.4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Rys historyczny

Już od VII w. występowały na Kociewiu grodziska – najstarsze zabytki budownictwa warownego, do XII w. drewniano-ziemne. Domy były drewniane, podobne do znanych jeszcze w XIX w. kurnych chat o prymitywnym wystroju wnętrza.

W czasach Mieszka I i Bolesława Chrobrego Kociewie znajdowało się w granicach państwa piastowskiego. Za następców Bolesława Chrobrego jak i w wieku XII w okresie rozbitcia dzielnicowego, jako bezpośredni władcy Kociewia występowali książęta wschodnio-pomorscy (gdańscy, a później lubiszewscy, tczewscy i świeccy).

Pierwsze informacje o wsi Subkowy podają dokumenty z XIII w., powstały wówczas parafie w Gorzędzieju i Subkowach. Ziemię Subkowską otrzymał od księcia pomorskiego Mściwoja II rycerz Michał, po jego zdradzie na rzecz margrabiów brandenburskich, ziemia ta została подарowana stolicy biskupiej we Włocławku.

Na przełomie XIII i XIV w. Krzyżacy przejmują pod swoją administrację całe Kociewie.

Wartości środowiska kulturowego

Krajobraz kulturowy

Gminę dzieli prawie równo w połowie droga krajowa nr 91 biegnąca w kierunku północ-południe. Od wschodu ograniczona jest Wisłą, od zachodu natomiast pasmem lasów łączących się z kompleksami leśnymi w gminach Starogard i Tczew. Część lasów iglastych – sosnowych i mieszanych stanowi zaplecze rekreacyjne gminy. Kompleks leśny ma charakter niekomponowany.

Północno-zachodnia część gminy, będąca terenem pagórkowatym jest interesująca krajobrazowo. Część południowo-zachodnia natomiast, to teren równinny o charakterze rolniczym. Pas między drogą krajową nr 91 a Wisłą, to również teren płaski, posiadający charakter rolniczy.

Wybitne walory krajobrazowe posiada pas związany ze skarpą i brzegiem Wisły. Widok o wysokich wartościach krajobrazowych rozciąga się z punktu położonego przy kościele w Gorzędzieju.

Pod względem kulturowym krajobraz większej części gminy ma charakter krajobrazu wielkiej własności ziemskiej.

Charakterystyka poszczególnych miejscowości

- **Subkowy**

Pierwotnie była to duża wieś owalnicowa z ciekim płynącym przez nawsie. Nawsie było dłuższy czas wolne od zabudowy i stanowiło wspólny teren do wypasania i pojenia bydła. We wsi znajduje się kościół parafialny z początków XIV wieku oraz duże założenie rezydencjonalne – dawny pałac biskupów kujawskich wraz z ozdobnym parkiem i bardzo dużym założeniem folwarcznym z XV – XIX wieku. W pobliżu wsi przeprowadzono w latach 60-tych XIX wieku linię kolejową (Gdańsk – Bydgoszcz) a wraz z nią wybudowano jednorodne osiedle kolejowe w pobliżu stacji kolejowej Subkowy. Na przełomie XIX/XX wieku w pobliżu miejscowości powstało sporo niedużych folwarczków z interesującymi założeniami parkowymi i architekturą obiektów mieszkalnych. Wieś utraciła częściowo swój oryginalny narys rozplanowania w czasie budowy nowego przebiegu drogi krajowej nr 91 (Gdańsk –

Łódź), kiedy to odcięta została część gospodarcza dawnego biskupiego założenia rezydencjonalnego.

Interesującą dominantą, także w dalekiej panoramie wsi, jest zespół kościelny. Składający się z bryły gotyckiego kościoła, kaplicy – domu przedpogrzebowego, muru kościelnego otaczającego nieczynny cmentarz przy kościele oraz ładnego starodrzewu wokół kościoła. Do tego zespołu należy także zaliczyć pobliskie: starą i nową plebanię. Inną znaczącą dominantą jest tak zwany „Zamek” - dwór wzniesiony w miejscu dawnej rezydencji biskupiej. Jest to duży obiekt, dostosowany zapewne do wcześniejszego narysu pałacu, wzniesiony na jego fundamentach i piwnicach. Otoczony dawniej starannie utrzymanym parkiem, dziś zgrupowaniem zieleni o cechach często pomnikowych. Zachowany jest relikw zabudowy gospodarczej folwarku tego zespołu – wyjątkowo duży spichlerz - mówi o skali, wielkości i zamożności tego gospodarstwa. Spichlerz, oddzielony od reszty zespołu oraz całej wsi drogą kołową jest również znakomitą dominantą architektoniczną wsi, widoczną z daleka.

W obrębie wsi Subkowy występują trzy podstawowe typy geometrii przestrzeni osadniczej:

- ❑ zwarta wieś owalnicowa o średniowiecznym rodowodzie wraz z należącym do niej dużym założeniem przestrzennym dawnej rezydencji biskupów kujawskich i ich folwarku rolnego później zespołu dworsko-parkowego z folwarkiem;
- ❑ osadnictwo rozproszone w formie niewielkich folwarków i dużych zagród samotniczych w otoczeniu arealu pól;
- ❑ osadnictwo kolonijne w postaci grup tak zwanych „poniatówek” oraz liniowych osiedli małych gospodarstw rolnych okresu powojennego;

Dodatkowym elementem jest tu osiedle kolejowe z jego wyposażeniem.

Obręb wsi Subkowy jest pod względem osadniczego układu przestrzennego wyjątkowo jednoznaczny, przejrzysty i uporządkowany. Centrum tworzy wciąż czytelna wieś zwarta owalnicowa – Subkowy. Otaczają ją rozległe wnętrza krajobrazowe, akcentowane niewielkimi zgrupowaniami zabudowy: pojedynczych siedlisk zagrodowych oraz „ciągów” (układów liniowych) osadnictwa kolonijnego oraz naśladującego go osadnictwa połowy XX wieku.

Akcentem krajobrazowym jest obiekt nowej szkoły, widoczny z daleka z uwagi na zastosowany materiał, kolorystykę – i przede wszystkim nietypową formę i rozbudowany plan rzutu. Pomimo interesującego projektu architektonicznego, wydaje się, że obiekt nowej szkoły jest jednak zbyt agresywny w stosunku do tutejszej dawnej architektury. Innymi akcentami o negatywnym oddziaływaniu są nowo wzniesione budynki mieszkalne, zdecydowanie przeskalowane oraz bardzo uduchowiane architektonicznie i niepotrzebnie przeładowane detalem architektonicznym i stosujące niepotrzebnie najróżniejsze materiały budowlane i wykończeniowe.

Nietypowym elementem przestrzennym jest osiedle kolejowe o zwartej, „obozowej” formie. Z uwagi na duże wartości architektoniczne i uporządkowanie formalne, a także ewidentne związki z inną niż rolnicza funkcja – funkcją infrastruktury technicznej, ów „obozowy” wyraz przestrzenny staje się zrozumiały i uzasadniony w typowym krajobrazie wiejskim.

- **Narkowy**

Układ wsi został całkowicie zdegradowany. Brak jest zabudowy pracowników folwarcznych. Zachowany został ciekawy budynek gospodarczy z czerwonej cegły.

- **Waćmierz**

Charakterystycznym miejscem są rozstaje dróg z krzyżem oraz ceglany budynek mieszkalny położony w dawnym założeniu parkowym. Układ przestrzenny wsi pozostał częściowo

zachowany. Brak jest jednak budynków pracowników folwarcznych. W miejscu dawnego gospodarstwa folwarcznego znajduje się przedsiębiorstwo „Fregata”.

- **Brzuśce**

Centrum wsi jest czytelne wokół kościoła, szkoły i sklepu. Zabudowa pozostałej części wsi jest zwarta, ulicowa. Pozytywnym jest zestawienie formy istniejącej szkoły i jej rozbudowy oraz skali i detalu nowego kościoła należącego do parafii Subkowy. Charakterystyczna, o wysokich wartościach krajobrazowych, jest aleja w kierunku Waćmierza.

- **Płaczewo**

Jest to tradycyjna zagroda w krajobrazie – dawniej należąca do miejscowości Brzuśce.

- **Wielgłowy**

Jest to wieś typu ulicówka o rozproszonej zabudowie. Charakterystyczny element stanowi „Boża Męka” – ołtarzyk z figurką Matki Boskiej usytuowany na poboczu skrzyżowania drogi gminnej i wojewódzkiej. W krajobrazie wyróżnia się starodrzew dawnego majątku o czytelnym układzie kompozycyjnym. We wsi zachowana jest zabudowa zagrodowa typowa dla początku XX wieku. Widoczny jest jednak natłok różnorodnych form architektonicznych z okresu powojennego.

- **Bukowiec (leśniczówka)**

Jest to zagroda leśniczówki, przy której znajduje się stacja myśliwska z zagospodarowanym terenowym miejscem rekreacyjnym na ognisko.

- **Radostowo**

Wieś wielodrożna z dominacją kompozycyjną w kierunku Starzęcin – Subkowy. Zabudowa drogi jest zwarta, uporządkowana, mimo wprowadzenia bloków powojennych. Częściowo pozostała zachowana zabudowa tradycyjna.

W zespole dworsko-parkowym, zlokalizowanym na wschód od wsi, park otacza dwór od południa, wschodu i północy - główny podjazd reprezentacyjny z drogi od południa zakończony jest okrągłym gazonem przed frontem dworu. W układzie kompozycyjnym parku oprócz drogi do dworu czytelna jest droga obrzeżna wzdłuż wschodniej granicy, obsadzona szpalerem świerków oraz w części północnej aleja jesionowa.

- **Starzęcin**

Osada stworzona z kilku zagród (dawniej jedna zagroda) położona na zachód od Radostowa.

- **Gorzędziej**

Gorzędziej to wieś typu ulicówka o skupionej zabudowie.

Miejscowość Gorzędziej posiada unikatowe i jedyne w swoim rodzaju walory krajobrazowe - szczególnie ekspozycyjne. Specyficzne ukształtowanie terenu powoduje, iż wieś ta była i może być także dzisiaj - niesłychanie malowniczą. Do dzisiaj można bowiem zaobserwować interesujące otwarcia widokowe, osie widokowe, eksponowane płaszczyzny i miejsca.

Do najcenniejszych, unikatowych właściwości ekspozycyjnych krajobrazu należy zaliczyć:

- wspaniałą ekspozycję kościoła w Gorzędzieju z wielu miejsc i punktów w bliższej i dalszej okolicy wsi;
- interesującą dominantę panoramiczną w postaci wieży kościelnej;
- unikatowy widok panoramiczny na Wisłę i jej przeciwległy daleki brzeg z cmentarza przykościelnego położonego na wysokiej i stromej w tym miejscu skarpie wiślanej;

- o widok panoramiczny na zespół zabudowy wiejskiej spod głównego wejścia do kościoła (położonego w najwyższym punkcie miejscowości);
- o widok z ganku dworu oraz dawnego ozdobnego tarasu ogrodowego na teren parkowy oraz w tle zespół kościoła i cmentarza;
- o interesujące otwarcie widokowe na wody Wisły poprzez rodzaj „lunety widokowej” w osi starej drogi do dawnej przystani statków spacerowych;

interesujący ciąg widokowy wzdłuż głównej drogi wiejskiej na otwartą przestrzeń harmonijnego rolniczego krajobrazu uprawowego.

Kościół z cmentarzem znajduje się w pięknym punkcie widokowym na Wisłę.

Część wsi prowadząca do kościoła - brak czytelnego układu urbanistycznego. Sam kościół z cmentarzem zachowany bardzo dobrze.

- **Mała Słońca**

Zabudowa miejscowości skupiona jest wokół zejścia do Wisły. W krajobrazie odznaczają się aleje wychodzące ze wsi w kierunku północnym i południowym.

Układ wsi zachowany. Układ dawnego majątku nieczytelny – na dzień dzisiejszy nie istnieje.

- **Wielka Słońca**

Część północna miejscowości to pojedyncze domy jednorodzinne. Od strony zachodniej i wschodniej wieś otoczona jest polami uprawnymi, wśród których położona są malownicze oczka wodne. Z miejscowości rozchodzą się promieniście aleje.

Duży stopień dewastacji układu urbanistycznego i ingerencji w istniejącą zabudowę.

Pierwotnie w granicach wsi znajdowały się cztery majątki ziemskie, z których zachowały się do chwili obecnej pojedyncze budynki.

- **Rybaki**

Miejsce o malowniczym położeniu, majątek leżący w odosobnieniu podkreślonym przez park. Cały zespół zadbane. Czytelna jest jego forma architektoniczna.

Część wsi leży jakby na krawędzi skarpy. Układ zabudowy bardzo czytelny od strony śluzy. Charakterystyczny układ budynków długich, parterowych z dachem dwuspadowym naczółkowym o kalenicy równoległej do osi drogi. W drugim rzędzie podobnie zachowany układ budynków gospodarczych.

Budynki obsługujące śluzę w bardzo dobrym stanie.

Zespół dworsko - parkowy Rybaki składający się z domu mieszkalnego, stodoły, dwóch budynków bramnych oraz zespołu zieleni. Miejsce o malowniczym położeniu, majątek leżący w odosobnieniu podkreślonym przez park. Cały zespół zadbane. Czytelna forma architektoniczna.

Zespół zabytkowych obiektów Śluzy Międzyłęskiej składa się ze śluzy i przepompowni, odwadniających cały obszar Niziny Walichnowskiej do Wisły. Śluza wybudowana została w latach 1888-1896. Przed śluzą znajdują się przepompownie o nazwach „Nadzieja” i „Pokój”, które usytuowane są pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi Wisły a Jeziorem Pelplińskim. Obie pompy stanowią drugi stopień pompowania wody w stosunku do pompowni „Zgoda”, która odwadnia Nizinę i tłoczy wody do Jeziora Pelplińskiego. Na wprost śluzy widać w międzywalu zarysy dawnego kanału biegnącego bezpośrednio do Wisły, którym niegdyś po

przejściu przez służę płynęły do Jeziora Pelplińskiego barki z węglem przeznaczone dla stacji pomp zasilanych napędem parowym.³

Wszystkie obiekty zespołu służby wykonane są z czerwonej cegły, a wszystkie budynki posiadają dachy dwuspadowe.

- **Mały Garc**

W krajobrazie wyróżnia się starodrzew parku dworskiego oraz promieniście rozchodzące się aleje. Układ wsi wraz założeniem dworsko-parkowym pozostał zachowany.

Bateria Mały Garc - wzniesiona w latach 1901-02 dla ochrony rozgałęzienia Wisły i Nogatu oraz służby w Białej Górze. Znajduje się po wschodniej stronie drogi Gręblin – Gorzędziej - Tczew (dobrze widoczna ok. 100m od drogi), na północy wsi Mały Garc, tuż przed wsią Rybaki. Składa się z 6 ziemnych stanowisk dział z ceglanyymi schronami pogotowia i podręcznymi magazynkami amunicyjnymi, betonowym schronem amunicyjnym na lewym skrzydle i punktem obserwacyjnym na prawym skrzydle.

OBIEKTY I ZESPOŁY O DUŻYM ZNACZENIU DLA GMINY

Zespoły ruralistyczne:

Do najcenniejszych zespołów ruralistycznych o zachowanym układzie i znacznym stopniu zachowania struktury należą Subkowy, Radostowo, Mały Garc, Rybaki, Gorzędziej.

Obiekty architektury i budownictwa

Obiekty sakralne

- kościoły katolickie: Subkowy, Gorzędziej.
- kapliczki: Brzuśce, Subkowy, Mały Garc, Gorzędziej, Mała Słońca, Radostowo, Wielgłowy

Obiekty rezydencjonalne

Na terenie gminy Subkowy zlokalizowano 8 zespołów dworsko- parkowych, w tym:

- zespoły dworsko - parkowe zachowane: Radostowo, Rybaki, Mały Garc, Subkowy (3).
- pozostałości zespołów dworsko – parkowych: Gorzędziej, Narkowy.

Zabytki techniki

- służa międzyłęska

Obiekty militarne

- zespół fortyfikacji – bateria Mały Garc

Cmentarze

W gminie Subkowy istnieje pięć zabytkowych cmentarzy ewangelickich, w miejscowościach: Subkowy, Wielgłowy (pozostałości cmentarza rodowego), Wielka Słońca, Mała Słońca i Mały Garc. Na terenie gminy istniały również dwa cmentarze epidemiczne (w miejscowościach

³ źródło: Gmina Subkowy, <http://www.subkowy.pl/?a=6&id=10#>.

Brzuśce oraz Mała Słońca) – nie ma po nich śladu w terenie, ani nie można doszukać się ich lokalizacji na żadnych mapach historycznych.

Zabytkowe zespoły zieleni

Zabytkowe zespoły zieleni to przede wszystkim parki w założeniach dworsko – parkowych, ogrody ozdobne w niewielkich zespołach folwarcznych, aleje wzdłuż dróg, zieleń cmentarna oraz zieleń wysoka związana z zabytkowymi siedliskami zagrodowymi.

Rejestr Zabytków Województwa Pomorskiego

Z terenu gminy Subkowy, w rejestrze zabytków województwa pomorskiego znajduje się 9 zabytków nieruchomych oraz 2 stanowiska archeologiczne.

lp.	nr rejestru zabytków	data wpisu do rejestru	obiekt	adres	nr
1.	324	1962-09-10	kościół parafialny p.w. Św.Stanisława Biskupa Męczennika z cmentarzem, murem cmentarnym i kaplicą	ul. Kościelna, Subkowy	-
2.	811	1974-11-17	dwór	ul. Zamkowa (d. Subkowy 89, Subkowy)	2
3.	1075	1984-12-21	zespół dworsko-parkowy /dwór; dom mieszkalny; stodoła; 2 budynki bramne; park/	Rybaki	-
4.	1144	1987-03-03	zespół dworsko-parkowy (dwór; kuźnia; gołębnik; park)	Mały Garc	-
5.	1145	1987-03-03	zespół dworsko-parkowy(dwór; kuźnia, spichlerz; park)	Radostowo	-
6.	1165	1987-04-30	zespół dworsko-parkowy (dwór; park)	ul. Tczewska, Gorzędziej	20
7.	1169	1987-05-28	zespół dworsko-parkowy (dwór; dwa budynki gospodarcze; park)	ul. Pałacowa (d. Subkowy 120), Subkowy	5
8.	1205	1988-02-15	zespół dworsko-parkowy z folwarkiem (dwór, budynek gospodarczy przy dworze, budynek gospodarczy ze spichlerzykiem, park)	ul. Cicha (d. Subkowy 88), Subkowy	8
9.	1207	1988-02-15	kościół parafialny p.w.Św.Wojciecha wraz z cmentarzem przykościelnym	Gorzędziej	-

Nr strefy na mapie	miejsowość	rodzaj obiektu	chronologia	uwagi
38	Radostowo	osada	wczesne średniowiecze	wpis do rejestru zabytków Woj. Gdańskiego dec. 128/Archeol z dnia 13.03.1971
57	Mały Garc	grodzisko wraz z osadą	wczesne średniowiecze	wpis do rejestru zabytków Woj. Gdańskiego dec. 103/Archeol z dnia 25.11.1970

Gminna Ewidencja Zabytków

Gmina Subkowy posiada Gminną Ewidencję Zabytków, w której znajduje się **109** obiektów z terenu całej gminy (poza obiektami wpisanymi do rejestru zabytków województwa pomorskiego).

Poniższa tabela przedstawia ilość zewidencjonowanych obiektów zabytkowych w poszczególnych miejscowościach.

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	IŁOŚĆ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH
1.	Subkowy	35
2.	Narkowy	3
3.	Waćmierz	1
4.	Brzuśce	8
5.	Wielgłowy	1
6.	Bukowiec	2
7.	Radostowo	16
8.	Gorzędziej	4
9.	Mała Słońca	7
10.	Wielka Słońca	14
11.	Rybaki	10
12.	Mały Garc	9

Wszystkie obiekty figurujące w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) oraz Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (WEZ) zaznaczono na załączniku graficznym Uwarunkowania 1:10 000.

Do niniejszego opracowania dołączono, w postaci aneksu, spis obiektów figurujących w GEZ oraz spis obiektów figurujących w WEZ (z wyszczególnieniem obiektów nieujętych w GEZ), gdzie wskazano numer adresowy obiektu lub jego przybliżoną lokalizację, umożliwiające jednoznaczne zlokalizowanie obiektu w terenie.

Gminna Ewidencja Zabytków stworzona została w 2008 r. i do dnia dzisiejszego (maj 2014) nie była aktualizowana. Między innymi nie uwzględnia ona szeregu obiektów wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, a także nie zawiera aktualnych adresów wszystkich obiektów ani kart obiektów umożliwiających jednoznaczną identyfikację obiektu w terenie. **Wymaga ona pilnie aktualizacji i ponownego opracowania w postaci kart obiektów – wg aktualnie obowiązującego wzoru.** Powinna w szczególności uwzględniać obiekty ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków - z terenu gminy Subkowy. W Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków ujętych jest 214 obiektów – 87 z nich nie zostało wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Archeologia

Na terenie gminy Subkowy zinwentaryzowano **68 stanowisk archeologicznych**, wśród których dwa wpisane są do rejestru zabytków.

Nr strefy na mapie	miejsowość	nr stanowiska w miejscowości	rodzaj obiektu	chronologia	uwagi
1	Narkowy	1	śląd osadniczy	epoka kamienna	
2	Narkowy	3	śląd osadniczy, osada	epoka kamienna, wczesne średniowiecze	
3	Narkowy	2	śląd osadniczy	epoka kamienna, późna epoka kamienna	
4	Gorzędziej	1	osada obronna	wczesne średniowiecze /IX-XIIIw/	
5	Gorzędziej	1	osada miejska	wczesne średniowiecze /IX-XIIIw/	
6	Gorzędziej	2	osadna	wczesne średniowiecze /IX-XIIIw/	
7	Gorzędziej	4	cmentarzysko płaskie	wczesna epoka żelaza	
8	Gorzędziej	3	osada	wczesne średniowiecze, średniowiecze, XII-XIVw	
9	Gorzędziej	5	osada	okres wpływów rzymskich	
10	Gorzędziej	6	osada, śląd osadniczy	wczesna epoka żelaza, XV-XVIIIw.	
11	Subkowskie Pole	1/1a	osady	epoka kamienna, późna epoka kamienna, wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze	
12	Subkowskie Pole	2/3	osady	epoka kamienna, późna epoka kamienna, wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny	
13	Subkowskie Pole	4	osady	epoka kamienna, późna epoka kamienna, okres nowożytny	
14	Wielgłowy	3/4	osady	epoka kamienna, późna epoka kamienna, wczesna epoka żelaza, średniowiecze	
15	Wielgłowy	2	śląd osadniczy, osady	epoka kamienna, późna epoka kamienna, epoka brązu, wczesne średniowiecze	
16	Subkowskie Pole	5	osada	wczesne średniowiecze /XI-XIIIw/	
17	Subkowy	13/14	osady	wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze /XI-XIIIw/	
18	Subkowy	1/9	osady	wczesne średniowiecze, średniowiecze /XII-XIV w/	
19	Subkowy	8	osada	wczesna epoka żelaza	
20	Subkowy	2	osada	okres wpływów rzymskich	
21	Subkowy	4	osady	okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze	
22	Subkowy	-	osada	wczesne średniowiecze	
	Subkowy	5	śląd osadniczy, osada	okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze	
24	Subkowy	6	osada	epoka kamienna, późna epoka kamienna	
25	Subkowy	7	osada	epoka kamienna, późna	

				epoka kamienna	
26	Subkowy	-	osady	epoka kamienna, późna epoka kamienna, wczesne średniowiecze, średniowiecze	
27	Radostowo	3	osada	wczesne średniowiecze	
28	Radostowo	6	osada	wczesne średniowiecze	
29	Radostowo	5	osady	okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze	
30	Radostowo	4	osady	okres wpływów rzymskich, średniowiecze	
31	Brzuśce	1	osada	średniowiecze	
32	Radostowo	11	osada	okres wpływów rzymskich	
33	Brzuśce	8	punkt osadniczy	epoka kamienna, późna epoka kamienna	
34	Radostowo	12	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze	
35	Radostowo	15	punkt osadniczy	wczesna epoka żelaza , średniowiecze	
36	Radostowo	19	ślad osadnictwa	wczesna epoka żelaza	
37	Brzuśce	-	ślad osadnictwa	wczesna epoka żelaza	
38	Radostowo	-	osada	wczesne średniowiecze	wpis do rejestru zabytków Woj. Gdańskiego dec. 128/Archeol z dnia 13.03.1971
39	Waćmierz	14	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze	
40	Waćmierz	13	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze	
41	Waćmierz	12	punkt osadniczy	średniowiecze	
42	Waćmierz	5	punkt osadniczy	średniowiecze	
43	Waćmierz	6	punkt osadniczy	średniowiecze	
44	Mała Słońca	-	osada	okres wpływów rzymskich	
45	Mała Słońca	2	osada	średniowiecze /XIV-XV w/	
46	Mała Słońca	-	miejsce odkrycia/ znaleziska luźne lub osada/	epoka kamienna, późna epoka kamienna	
47	Mała Słońca	4	cmentarzysko płaskie /szkieletowe/	chronologia nieokreślona	
48	Mała Słońca	6/7	osady	okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze	
49	Mała Słońca	8	osada	wczesna epoka żelaza	
50	Mała Słońca	3	miejsce odkrycia/ znaleziska luźne lub osada/	epoka kamienna, późna epoka kamienna	
51	Mała Słońca	5	osada	wczesne średniowiecze	
52	Rybaki	2	osada	okres wpływów rzymskich,	
53	Rybaki	-	osada	wczesne średniowiecze	
54	Mały Garc	1	cmentarzysko płaskie /szkieletowe/	okres wpływów rzymskich	
55	Mały Garc	2	cmentarzysko i osada	okres wpływów rzymskich	
56	Mały Garc	5/6	osady	okres wpływów rzymskich	
57	Mały Garc	1	grodzisko wraz z osadą	wczesne średniowiecze	wpis do rejestru zabytków dec. 103/Archeol z dnia 25.11.1970
58	Waćmierz	-	ślad osadnictwa	epoka kamienna, późna epoka kamienna	
59	Mały Garc	11	punkt osadniczy	neolit, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	
60	Mały Garc	12	punkt osadniczy	obiekt wielokulturowy	

61	Mały Garc	14	osada	średniowiecze	
62	Rybaki	3	śląd osadnictwa	neolit, okres nowożytny	
63	Waćmierz		punkt osadniczy	wczesne średniowiecze	(większa część stanowiska znajduje się w gminie Tczew)

Weryfikacja stanowisk archeologicznych przeprowadzona w marcu 2010r. wykazała istnienie na trasie przebiegu projektowanej magistrali wodnej pięciu stanowisk płaskich.

Tab. Stanowiska archeologiczne na terenie przebiegu magistrali wodnej, po weryfikacji w marcu 2010r.

Lp.	Miejscowość	Charakter obiektu	Chronologia	Uwagi
<u>Weryfikacja zasobów</u>				
5.	Rybaki	osada i cmentarzysko	okres wpływów rzymskich	
<u>Teren magistrali wodno-ściekowej do Wisły (na wschód od projektowanej elektrowni)</u>				
18.	Subkowy	śląd osadnictwa	średniowiecze	
19.	Mały Garc	cmentarzysko i osady	zespół osadnictwa pradziejowego	
20.	Mały Garc	śląd osadnictwa	średniowiecze	
21.	Mały Garc	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia (neolit) średniowiecze	

3.5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA

Ludność

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na terenie gminy wiejskiej Subkowy w końcu 2010 r. zamieszkiwało 5388 osób, co stanowiło:

- 0,2% ludności województwa,
- 4,7% ludności powiatu tczewskiego.

Tab. Gęstość zaludnienia w gminie Subkowy na tle woj. pomorskiego

Wyszczególnienie	Gęstość zaludnienia (osób na km ²) stan na 31.12.2010 r.
Województwo pomorskie	122
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	46
Powiat tczewski	163
Gmina Subkowy	69
Gmina Smętowo Graniczne	61

Gęstość zaludnienia gminy jest zbliżona do gęstości w porównywalnej gminie Smętowo Graniczne jednak znacząco wyższa od gęstości w gminach wiejskich województwa pomorskiego.

Rozwój demograficzny gminy Subkowy

Tab. Zmiany liczby ludności gminy Subkowy w latach 2002-2010 (wg GUS)

Rok	Liczba ludności w gminie	Dynamika zmian w gminie	
		rok 2002 = 100	rok poprzedni = 100
2002	5 103	100,0	
2003	5 133	100,6	100,6
2004	5 188	101,7	101,1
2005	5 214	102,2	100,5
2006	5 255	103,0	100,8
2007	5 285	103,6	100,6
2008	5 320	104,3	100,7
2009	5 358	105,0	100,7
2010	5 388	105,6	100,6

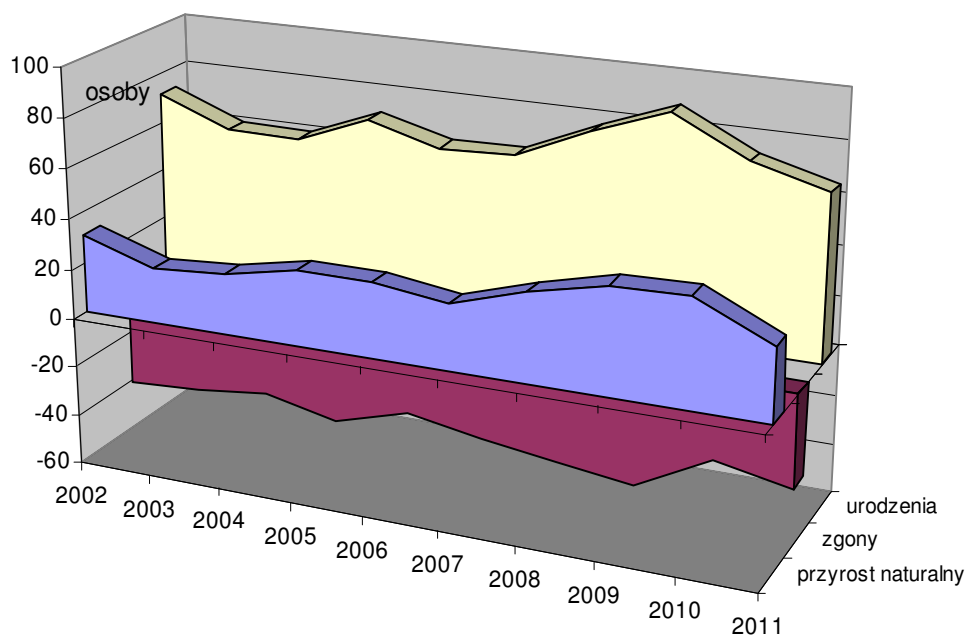
Liczba ludności w ostatnim dziesięcioleciu wzrosła o blisko 6%, co świadczy o atrakcyjności gminy.

Przyrost naturalny

Tab. Ruch naturalny i wędrówkowy w gminie Subkowy w latach 2002 -2010

Rok	Ruch naturalny						Saldo migracji
	Osób			Osób na 1000 ludności			
	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	
2002	72	41	31	14,1	8,0	6,1	35
2003	61	39	22	11,9	7,6	4,3	14
2004	60	36	24	11,6	6,9	4,6	7
2005	72	42	30	13,8	8,1	5,8	8
2006	64	34	30	12,2	6,5	6,5	25
2007	65	39	26	12,3	7,4	4,9	13
2008	78	43	35	14,7	8,1	6,6	-20
2009	89	47	42	16,6	8,8	7,8	12
2010	74	31	43	13,7	5,8	8,0	-13

Ruch naturalny w gminie Subkowy

Średni wskaźnik przyrostu naturalnego z lat 2007 - 2011 w gminie był zdecydowanie wyższy zarówno od przeciętnego przyrostu w województwie, gdzie na średnią duży wpływ ma niski przyrost naturalny w miastach jak i w gminach wiejskich województwa pomorskiego. Również niższy przyrost notuje się w porównywalnej gminie Smętowo Graniczne.

Tabl. Uśrednione wskaźniki ruchu naturalnego w gminie Subkowy na tle województwa pomorskiego oraz gmin wiejskich województwa w latach 2007- 2011

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności			
Województwo pomorskie	6,7	11,9	8,8	3,1
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	7,1	13,9	7,7	5,0
Powiat tczewski	6,8	12,8	9,0	3,7
Gmina Subkowy	7,0	13,9	7,3	6,5
Gmina Smętowo Graniczne	7,7	13,5	8,6	5,0

Także stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów, zwany współczynnikiem dynamiki demograficznej, w gminie Subkowy w 2010 r. był zdecydowanie wyższy od współczynnika w gminach wiejskich województwa pomorskiego i całego województwa pomorskiego. Świadczy to, że w stosunkowo większym stopniu osoby zmarłe są zastępowane przez nowo narodzone.

Tabl. Współczynniki dynamiki demograficznej w 2010 r.

Wyszczególnienie	Współczynnik dynamiki demograficznej
Województwo pomorskie	1,39
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	1,88
Powiat tczewski	1,41
Gmina Subkowy	2,39
Gmina Smętowo Graniczne	2,08

Ruch migracyjny

W ostatnich dziewięciu latach wg danych statystycznych w gminie Subkowy występowało zarówno dodatnie jak i ujemne saldo migracji. Uśredniając dane stwierdzamy, że roczny napływ mieszkańców do gminy w tym czasie wynosił 10 osób. Migracja ta spowodowana jest głównie atrakcyjnym położeniem gminy.

Struktura wieku ludności

Tabl.1. Ludność gminy Subkowy w 2010 r. według funkcjonalnych grup wieku (wg U.S w Gdańsku)

Funkcjonalne grupy wieku	Wiek	Liczba	%
1. żłobkowa	0-2	238	4,4
2. przedszkolna, w tym:	3-5	193	3,6
	6	56	1,0
3. szkoły podstawowej	7-12	420	7,8
4. gimnazjalna, w tym:	13-15	276	5,1
	13-14	176	3,3
	15	100	1,9
5. liceum profilowanego, szkoły zawodowej w tym:	16-18	251	4,7
	16-17	167	3,1
	18	84	1,6
6. studencka	19-24	630	11,7
7. wieku przedprodukcyjnego	0-17	1350	25,1
8. wieku produkcyjnego	18-59K/64M	3452	64,1
9. wieku poprodukcyjnego	60K/65M i więcej	586	10,9

Struktura wieku ludności gminy Subkowy jest określając terminologią demografów strukturą jest „relatywnie młodą”, zbliżoną do większości terenów wiejskich województwa pomorskiego. Jest zdecydowanie „młodsza” od struktury wieku ludności województwa pomorskiego w całości. Na terenie gminy jest bowiem znacząco niższy udział osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zdecydowanie wyższym udziale grupy przedprodukcyjnej.

Tabl. Udział ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Wyszczególnienie	wiek		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Województwo pomorskie	20,1	64,4	15,5
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	24,4	64,3	11,7
Powiat tczewski	21,3	64,4	14,3
Gmina Subkowy	25,1	64,1	10,9
Gmina Smętowo Graniczne	21,9	65,0	13,1

Analizując jednak zmiany struktury wieku od 2002 r. stwierdzamy, że również w gminie, podobnie jak to się dzieje w całej Polsce, następuje powolny proces starzenia się społeczeństwa wyrażający się spadkiem udziału wieku przedprodukcyjnego, a wzrostem udziału grupy wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego. Gmina Subkowy należy jednak do tych gmin w których, dotychczas nie zwiększał się jeszcze znacząco udział społeczeństwa w wieku poprodukcyjnym. Fakt ten obrazują dane w tabeli 3. Jednak proces ten będzie następował w najbliższych latach.

Tabl. Udziały ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Subkowy w latach

Wyszczególnienie	Udział w ludności ogółem w % w latach		
	2002	2006	2011
wiek przedprodukcyjny	31,2	27,7	25,1
wiek produkcyjny	58,7	61,6	64,1
wiek poprodukcyjny	10,1	10,7	10,9

Odnosząc liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym otrzymujemy obciążenie osobami nieprodukcyjnymi. Obciążenie to w gminie Subkowy wynosi 56,1 osób w wieku nieprodukcyjnym przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym i jest nieznacznie wyższe od obciążenia w gminach wiejskich województwa i od obciążenia w powiecie tczewskim.

Trochę inaczej kształtują się relacje wielkości obciążenia osobami w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Tu obciążenie w gminie jest zdecydowanie wyższe zarówno od obciążenia w całym województwie jak i w powiecie tczewskim a zbliżone do obciążenia w gminach wiejskich województwa. Wysokie obciążenie nieprodukcyjnymi grupami wieku, a zwłaszcza przedprodukcyjnymi rzutuje na sytuację materialną rodzin.

Tabl. Obciążenia grupy produkcyjnej grupami nieprodukcyjnymi.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Województwo pomorskie	31,2	55,3	24,1
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	38,0	55,6	17,6
Powiat tczewski	33,0	55,2	22,2
Gmina Subkowy	39,1	56,1	17,0
Gmina Smętowo Graniczne	33,7	53,9	20,2

Struktura płci

W gminie na 100 mężczyzn przypada 95 kobiet. Jest to zjawisko typowe w większości gmin wiejskich. Następuje bowiem powszechna ucieczka kobiet przed ciężką pracą na wsi do miasta. Z podobnym stanem mamy do czynienia w gminach wiejskich województwa gdyż tu na 100 mężczyzn przypada 99 kobiet. W całym województwie natomiast na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet.

Tabl. Struktura płci mieszkańców gminy Subkowy na tle struktury wojewódzkiej

Wyszczególnienie	Osób			%	
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Województwo pomorskie	2 240 319	1088139	1152180	48,6	51,4
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	620 125	312 140	307 985	50,3	49,7
Powiat tczewski	113 781	55 648	58 133	48,9	51,1
Gmina Subkowy	5 388	2 760	2 628	51,2	48,8
Gmina Smętowo Graniczne	5 257	2 617	2 640	49,8	50,2

Struktura wykształcenia

Informacje dostępne na temat wykształcenia mieszkańców mamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych (NSP). Wg NSP 2002 (brak jeszcze danych z NSP 2011) na terenie gminy Subkowy ludność w wieku 13 lat i więcej legitymowała się następującym wykształceniem:

Tabl. Struktura wykształcenia wg NSP 2002

Wykształcenie	Gmina Subkowy		Gmina Smętowo Graniczne	Powiat tczewski	Województwo pomorskie
	Osoby	%	%	%	%
Wyższe	154	3,9	3,7	6,7	11,2
Średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	813	20,6	25,0	27,8	32,4
Zasadnicze zawodowe	1231	31,1	28,8	30,7	24,4
Podstawowe ukończone	1606	40,6	39,6	31,8	29,2
Bez wykształcenia	151	3,8	2,9	3,0	2,8

Spółeczność gminy charakteryzuje się niższym poziomem wykształcenia w porównaniu z poziomem wykształcenia w powiecie tczewskim natomiast już zdecydowanie niższym od poziomu w całym województwie (wpływ miast). Prawie 45% ludności gminy w wieku powyżej 13 lat miało w czasie spisu miało ukończoną co najwyżej szkołę podstawową. Oznacza to niższą wartość kapitału społecznego w gminie.

Tabl. Struktura wykształcenia (%) w gminie Subkowy wg NSP2002

Wykształcenie	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	40,9	59,1
Średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	43,3	56,7
Zasadnicze zawodowe	63,6	36,4
Podstawowe ukończone	44,3	55,7
Bez wykształcenia	51,7	48,3

Kobiety w gminie Subkowy (i nie tylko) posiadają wyższy poziom wykształcenia, czego przejawem jest, że wśród osób o średnim i wyższym wykształceniu udział kobiet jest zdecydowanie wyższy.

Gospodarstwa domowe

NSP 2002 wykazał, że na terenie gminy Subkowy było 1454 gospodarstw domowych, z czego 1180 (81,2%) to gospodarstwa rodzinne. Nie stwierdzono gospodarstw rodzinnych jednoosobowych a gospodarstwa dwuosobowe stanowiły zaledwie 16,2% wszystkich gospodarstw, co świadczy o wiejskim charakterze gminy. W miastach udział gospodarstw jednoosobowych i dwuosobowych jest znacznie wyższy.

Przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w czasie NSP 2002 w gminie wynosiła 3,5 osoby.

Źródła utrzymania

Dla blisko 60% gospodarstw domowych praca była głównym źródłem utrzymania. Reszta gospodarstw w gminie utrzymywała się z innych źródeł dochodu, w tym z niezarobkowych: emerytury i renty. W porównaniu do wielu gmin wiejskich struktura ta świadczy o pracowitości i możliwościach zdobycia pracy mieszkańców gminy.

Tabl. Główne źródło utrzymania gospodarstw domowych

	Liczba	%
Ogółem gospodarstw	1454	100,0
Praca:	835	57,4
w tym najemna	566	38,9
w tym na rachunek własny	269	18,5
W własnym gospodarstwie rolnym	204	14,0
Pozostałe źródła	571	39,3
w tym emerytury i renty	455	31,3
zasiłki	67	4,6
inne niezarobkowe źródło	49	3,4
Nieustalone i na utrzymaniu	44	3,0

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego lub działki rolnej stanowiły 27,2% gospodarstw.

Mieszkalnictwo

Wielkość zasobów mieszkalnictwa rodzinnego

Według GUS w końcu 2010 r. na terenie gminy Subkowy było 1 383 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 121 296m², o liczbie izb 5 755

Liczba mieszkań w gminie przeliczona na 1000 mieszkańców jest niższa od średniej dla powiatu tczewskiego oraz znacząco niższa od średniej dla województwa pomorskiego, ponieważ w środowisku miejskim wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy.

Tabl. Gmina Subkowy - wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań na 1000 ludności	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa osobę na	Przeciętna liczba osób	
				na mieszkanie	na izbę
Województwo pomorskie	346	69,7	24,1	2,9	0,8
Gminy wiejskie woj. pomorskiego	269	88,6	23,8	3,7	0,9
Powiat tczewski	318	65,9	20,9	3,1	0,9
Gmina Subkowy	257	87,7	22,5	3,9	0,9
Gmina Smętowo Graniczne	279	80,9	22,6	3,6	0,9

Przeciętna wielkość mieszkania w gminie jest zbliżona do przeciętnej dla wszystkich gmin wiejskich województwa a wyższa od przeciętnej w powiecie tczewskim jak i w województwie (w miastach mieszkania są mniejsze chociażby ze względu na rzadsze zjawisko wielopokoleniowości zamieszkiwania).

Ocena warunków zamieszkiwania

Wskaźniki warunków zamieszkiwania wyrażone liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców czy przeciętną liczbą osób na mieszkanie są w przypadku gminy Subkowy najbardziej zbliżone do wskaźników w gminie Smętowo Graniczne. Charakterystycznym dla gminy jest wysoka liczba osób przypadająca na mieszkanie. Samodzielność zamieszkiwania wynosi około 1,3 bowiem na 100 mieszkań przypada 130 gospodarstw domowych. W gminach wiejskich jest to wskaźnik bardzo podobny. Zestawiając liczby mieszkań oficjalnie oddanych na terenie gminy w latach 2007-2011 (wg GUS - 68) z liczbą zawartych w tym czasie w gminie małżeństw (187) nasuwa się wniosek, że większa część młodych małżeństw nie usamodzielnia się a jeżeli to poza terenem gminy.

W ostatnich latach w gminie nie obserwujemy znaczącej poprawy warunków zamieszkania. Od 2002 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 3,7 m² a przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę wzrosła o 1,3 m².

Tabl. Wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w gminie Subkowy

Wyszczególnienie	2002	2006	2010
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	253	255	257
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	84,0	85,6	87,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	21,2	21,9	22,5
Przeciętna liczba osób na mieszkanie	4,0	3,9	3,9
Przeciętna liczba osób na izbę	1,0	1,0	0,9

Poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej

Na ocenę warunków zamieszkiwania wpływa poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej; wyraża się to udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacji. Na terenach wiejskich dodatkowo informuje się o długości sieci.

Na koniec 2010 r. w gminie Subkowy wielkości te (wg GUS) przedstawiały się następująco:

Wodociągi:

- długość czynnej sieci rozdzielczej – 80,1 km,
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 1088,
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej – 4562 osób,

Kanalizacja:

- długość czynnej sieci kanalizacyjnej – 6,0 km
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 95
- ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – 546 osób

Sieć gazowa:

- długość czynnej sieci ogółem - 38840 m,
- czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych – 60
- odbiorcy gazu – 19

Tabl. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.

Wyszczególnienie	Gmina Subkowy	Gmina Graniczne Smętowo	Gminy województwa. pomorskiego wiejskie
Wodociąg	84,7	82,8	83,5
Kanalizacja	10,1	27,3	42,8
Gaz	1,4	0	7,3

Z powyższej tabeli wynika, że poziom wyposażenia w kanalizację i gaz w gminie Subkowy jest niższy od średniego wyposażenia na terenach gmin wiejskich województwa pomorskiego.

Rynek pracy

Aktywność zawodowa ludności

Informacje na temat aktywności zawodowej mieszkańców znamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych. Aktywność zawodowa ludności w trakcie NSP 2002 gminy Subkowy kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie		Gmina Subkowy
Aktywni ekonomicznie w wieku 15 lat i więcej		3762
Aktywni zawodowo	razem	2116
	pracujący	1584
	bezrobotni	532
Bierni zawodowo		1596
Nieustalony status na rynku pracy		50
Współczynnik aktywności zawodowej ² w %		56,2
Współczynnik aktywności zawodowej grupy w wieku produkcyjnym w %		69,8
Wskaźnik zatrudnienia ³ w %		42,1
Stopa bezrobocia ⁴ w %		25,1

Wielkość i struktura bezrobocia

W końcu lipca 2012 roku w gminie Subkowy było zarejestrowanych 293 bezrobotnych. Blisko 57% z nich stanowiły kobiety. Młodzi ludzie w wieku do 24 lat to 30,4% bezrobotnych, a długotrwale bezrobotni 34,2%. Stopa bezrobocia w gminie kształtuje się obecnie na poziomie 11,7%.

² Udział ludności aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej lub danej grupy

³ Procentowy udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej

⁴ Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo

Struktura wykształcenia bezrobotnych w gminie przedstawiała się następująco:

wykształcenie: wyższe	6,4%
policealne i średnie zawodowe	12,3%
średnie ogólnokształcące	12,3%
zasadnicze zawodowe	33,1%
gimnazjalne i poniżej	35,9,2%.

Ze statusu bezrobotnego najczęściej korzystają osoby o niskim wykształceniu – osoby te chętniej niż wyżej wykształcone pracują w szarej strefie. Ta konstatacja w znacznym stopniu podważa wiarygodność danych o bezrobociu.

Tab. Liczba bezrobotnych w gminie Subkowy w latach 2003-2010

Rok	Ogółem	Kobiety		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %
		Liczba	%	
2003	518	267	51,5	17,1
2004	541	271	50,1	17,5
2005	510	283	55,5	16,2
2006	438	266	60,7	13,5
2007	335	214	63,9	10,2
2008	206	134	65,0	6,2
2009	317	166	52,4	9,3
2010	304	161	53,0	8,8
2011	283	168	59,4	

Statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie wykazują, że stopa bezrobocia na terenie gminy jest niższa od średniej dla całego kraju. Niepokojącym jest natomiast duży udział w liczbie bezrobotnych ludzi młodych do 24 lat i fakt znacznej feminizacji bezrobocia. Spowodowane jest to słabszą dostępnością do miejsc pracy dla kobiet w gminie i trudnością pogodzenia prowadzenia domu z dojazdami do odległych miejsc pracy.

Miejsca pracy

Na koniec 2010 r. na terenie gminy zarejestrowanych były 409 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 396 w sektorze prywatnym.

Tab. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie zarejestrowanych w rejestrze Regon wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)

Działy gospodarki narodowej	Liczba podmiotów
Ogółem	409
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	23
Górnictwo i wydobywanie	0

Przetwórstwo przemysłowe	52
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	0
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	1
Budownictwo	89
Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli	88
Transport i gospodarka magazynowa	39
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5
Informacja i komunikacja	7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6
Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5
Edukacja	10
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	18
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10
Pozostała działalność usługowa	34

Liczbę miejsc pracy w gminie Subkowy szacuje się na 1800. Około 650 osób to pracujący w rolnictwie indywidualnym, około 450. to pracujący w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób (stan na 31.12.2011).

Tabl. Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Subkowy (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób).
(Stan w dniu 31.12. 2010r.)

Sekcja	Gmina Subkowy		Gmina Smętowo Graniczne	
	Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	439	100,0	337	100,0
Sektor publiczny	171	39,0	250	74,2
Sektor prywatny	268	61,0	84	24,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	33	7,5	35	10,4
Przemysł i budownictwo	97	22,1	6	1,8
Handel, naprawy pojazdów, transport, gospodarka magazynowa, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja	128	29,2	37	11,0
Działalność finansowa, ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości	1	0,2	16	4,7
Pozostałe	180	41,0	240	71,2

Na 1000 mieszkańców gminy przypada tylko około 83 miejsc pracy w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób tzn. w podmiotach objętych statystyką zatrudnienia, co

może mieć wpływ na wielkość bezrobocia w gminie. Pozostałe to miejsca pracy w rolnictwie i podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób. Liczba ich jest wielkością trudną do określenia i została przyjęta szacunkowo⁵. Pomocna w tym jest informacja o liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tabl.2). Takich osób na koniec 2011r. było 334.

Tab. Osoby fizyczne prowadzące działalność (Stan w dniu 31.12. 2010 r.)

Sekcje	Gmina	%
Ogółem	334	100,0
Przetwórstwo przemysłowe	44	13,2
Budownictwo	83	24,9
Handel i naprawy	78	23,4
Hotele i restauracje	4	1,2
Transport gospodarka magazynowa i łączność	36	10,8
Pośrednictwo finansowe	9	2,7
Obsługa nieruchomości i firm	0	0

Liczbę pracujących w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu poniżej 9 osób (w podmiotach nie podlegającej statystyce) szacuje się na ok. 700 osób. Jeżeli szacunek jest trafny, oznacza to, że zatrudnienie w małych podmiotach jest równie znaczące jak to objęte statystyką. Na 1000 mieszkańców gminy przypada zatem ok. 330 miejsc pracy, co jest wielkością niewystarczającą i zmusza mieszkańców do szukania miejsc pracy poza gminą.

Tabl.Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców (stan w dniu 31.12. 2010r.)

Wyszczególnienie	Gmina Subkowy	Gmina Smętowo Graniczne	Powiat tczewski
Ogółem	62,0	36,0	66,2
Przetwórstwo przemysłowe	8,2	5,1	8,3
Budownictwo	15,4	6,8	12,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	14,5	12,4	18,4
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0,7	1,0	1,8
Transport, gospodarka magazynowa,	6,7	2,5	5,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1,7	1,5	2,3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0,0	0,0	0,4

Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Subkowy jest zbliżona do ilości w całym powiecie tczewskim i wyższa jak w gminie Smętowo Graniczne. Miejsca pracy podobnie jak w większości gmin wiejskich to głównie praca w budownictwie i przetwórstwie przemysłowym oraz w handlu i naprawach.

⁵ Sprawozdawczość GUS nie obejmuje pracujących w podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób

Bilans zasobów pracy

Bilans zasobów pracy ma charakter szacunkowy, gdyż szacowana jest zarówno liczba aktywnych zawodowo, jak i liczba pracujących w gminie. Wynikowy charakter ma też wielkość salda dojazdów do pracy. Jest on różnicą nieznanej liczby dojazdów do pracy i wyjazdów poza gminę.

Liczba aktywnych zawodowo	2500 – szac.
Liczba pracujących w podmiotach powyżej 9 osób	450
Liczba pracujących w podmiotach poniżej 9 osób	700 - szac.
Liczba pracujących w rolnictwie	650 - szac.
Liczba bezrobotnych	300
Saldo dojazdów do pracy	ok. minus 400 - szac.

Saldo dojazdów do pracy jest ujemne tzn. występuje przewaga wyjazdów do pracy poza gminę nad przyjazdami. W wielkości tej ujęte są również osoby pracujące za granicą. Wyjazdy do pracy poza gminę wynikają z braku wystarczającej liczby miejsc pracy na terenie gminy. Liczba miejsc pracy w gminie pokrywa bowiem ok. 72% potrzeb lokalnego rynku pracy. Dla 2500 aktywnych zawodowo mamy do dyspozycji około 1800 miejsc pracy, a i te też częściowo zajmowane są przez dojeżdżających spoza gminy, między innymi przez osoby o wyższych kwalifikacjach, których brakuje na terenie gminy.

Usługi dla ludnościOświata i wychowanie*Wychowanie przedszkolne*

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Subkowy jest realizowane w 2 przedszkolach oraz klasach „0” mieszczących się na terenie Zespołu Szkół w Subkowach i Zespołu Kształcenia Podstawowego i Przedszkolnego w Małej Słońcy będących w gestii samorządu. Łącznie z wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2012/2013 korzysta 151 dzieci.

Na koniec 2010 r. w gminie było (wg GUS) 249 dzieci w wieku 3-6 lat. Przyjmując, że liczba dzieci obecnie jest zbliżona, to poziom uczestnictwa w opiece przedszkolnej dzieci wynosi około 60%. Jest to udział podobny do udziału w wielu gminach wiejskich lecz ze względu na potrzebę wyrównywania szans edukacyjnych dzieci wiejskich jeszcze niezadowolający.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie Subkowy w roku szkolnym 2011/2012 w dwóch szkołach podstawowych podporządkowanych samorządowi gminnemu w 23 oddziałach uczyło się łącznie 397 dzieci a w gimnazjum w 11 oddziałach 228 uczniów. Średnio na jeden oddział przypadało 18 uczniów.

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Zatrudnieni nauczyciele	W szkole jest:
1	Zespole Szkół w Subkowach wraz z szkołą filialną w Brzuścach	Przedszkole – 2 „0” – 3 +1 Szkoła Podstawowa – 14+3 Gimnazjum – 11	43 56 302 228	62	Biblioteka Stółówka 2 sale gimnastyczne Boisko

2	Zespole Kształcenia i Podstawowego i Przedszkolnego w Małej Siołcy	Przedszkole – 1 „0” – 2 Szkola podstawowa – 6	19 33 95	14	Biblioteka Stółówka Boisko
---	--	---	----------------	----	----------------------------------

Szkoły posiadają pracownie komputerowe. Łącznie 68 komputerów z czego 46 w szkołach podstawowych a 22 w gimnazjach. Komputery z dostępem do internetu przeznaczone do użytku uczniów – 48 odpowiednio 28 i 20. Liczba uczniów przypadający na 1 komputer wynosi: w szkołach podstawowych 8,6 a w gimnazjach 10,4.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Zakłady opieki zdrowotnej

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańców gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Hipokrates w Subkowach. Porad lekarskich udzielają tu lekarze pierwszego kontaktu, pediatra i stomatolog. Ponadto znajduje się tu poradnia rehabilitacyjna oraz medycyny sportowej dla młodzieży do lat 21. Mieszkańcy gminy korzystają również z usług medycznych świadczonych na terenie Tczewa.

Apteki

Na terenie gminy przy N.Z.O.Z. Hipokrates obecnie działa 1 punkt zaopatrujący w leki. Na koniec 2011 na aptekę przypadało w:

województwie pomorskim	3437 mieszkańców
powiecie tczewskim	3670 mieszkańców
gminie Subkowy	5400 mieszkańców
gminie Smętowo graniczne	5257 mieszkańców

Ośrodki pomocy społecznej

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Subkowach. Zajmuje się on głównie rozdziałem zasiłków stałych i okresowych oraz zasiłków celowych, realizując trzy ustawy w ramach zabezpieczenia społecznego:

1. Ustawa o pomocy społecznej
2. Ustawa o świadczeniach rodzinnych.
3. Ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2011 r. na terenie gminy przedstawia się następująco:

Tabl. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w 2011 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	584	217	690
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej		127	432
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej		11	15

Tabl. Powody przyznania pomocy w 2010 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	296	995
Sieroctwo	1	3
Bezdomność	16	18
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	31
Bezrobocie	233	818
Niepełnosprawność	177	508
Długotrwała lub ciężka choroba	83	266
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	204	1012
Przemoc w rodzinie	14	70
Alkoholizm	46	145
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	4
Zdarzenia losowe	2	15

Ponadto na terenie gminy w miejscowości Narkowy w Domu Pomocy Społecznej pełniącego rolę dziennego ośrodka wsparcia z zajęć korzysta 30 osób niepełnosprawnych. Utrzymanie roczne Domu to ponad 306 tys. zł. Koszt realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej 433 tys. zł a całkowity koszt wypłaconych świadczeń rodzinnych w 2011 roku wyniósł blisko 2 108 tys. zł.

Obiekty kultury

Dom Kultury

Zasadnicza część działalności kulturalnej w gminie koncentruje się wokół Domu Kultury w Subkowach. Podstawowym celem Domu jest włączenie społeczności gminy do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz organizowanie usług kulturalnych wypełniających czas wolny poszczególnych grup ludności poprzez udostępnianie widowisk teatralnych, estradowych, wystaw i innych; organizowanie imprez z okazji świąt państwowych, regionalnych i rocznic okolicznościowych; opieka amatorskiego ruchu artystycznego i twórczości ludowej; pomoc organizacyjna i merytoryczna dla całej sieci placówek kultury i organizacji sportowych na terenie gminy.

Działalność kulturalna, edukacyjna, sportowa i rekreacyjna realizowana jest zarówno na terenie siedziby Domu w Subkowach jak i w Wiejskich Domach Kultury w Małym Garcu i Radostowie oraz w wiejskich świetlicach w: Brzuścach, Gorzędzieju, Rybakach, Wielkiej Słońcy, Waćmierzu czy Małej Słońcy. Obiekty te służą do zarówno do spotkań kół gospodyń wiejskich jak i do realizacji zajęć w kółkach zainteresowań takich jak plastyczne, taneczne, teatralne, aerobiku oraz fitness.

Biblioteki

Na terenie gminy oprócz bibliotek szkolnych działa Gmina Biblioteka Publiczna w Subkowach posiadająca dodatkowo punkt biblioteczny w Waćmierzu. Popularyzuje

literaturę i współorganizuje życie kulturalno – oświatowe w gminie. Organizuje różnego rodzaju imprezy dla czytelników: zajęcia warsztatowe, spotkania z pisarzami, wieczory poetyckie. Udziela informacji bibliograficznych i bibliotecznych, organizuje wystawy książek tematycznych. W czytelni można skorzystać z 4 stanowisk komputerowych w tym 2 przeznaczonych dla czytelników.

Dane statystyczne na koniec 2010 roku to:

Łączny księgozbiór biblioteki - 19940 książek.

Czytelnicy w ciągu roku – ok. 600.

Liczba wypożyczeń – ok. 11500.

Kina, teatry, muzea

Na terenie gminy nie ma tego typu obiektów.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy istnieją dwie parafie rzymskokatolickie:

- Parafia Rzymskokatolicka w Subkowach kościół p. w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika
- Parafia Rzymskokatolicka w Gorzędzieju kościół p.w. św. Wojciecha
- parafia w Subkowach posiada także kościół filialny w miejscowości Brzuśce p.w. Matki Bożej Królowej Polski

Na jedną parafię przypada średnio około 2,7 tys. mieszkańców gminy.

Przy obu parafiach znajdują się cmentarze.

Baza noclegowa

Gmina Subkowy ze względu na swoje położenie jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Nie jest zbyt bogata w atrakcyjne obiekty sprzyjające rozwojowi turystyki. Fakt ten ma przełożenie na istniejącą dość skromną bazę noclegową, którą stanowią:

- Zajazd „Stary Młyn” w Subkowach
- Ranczo „Uroczysko” Anna Myszka w Subkowach
- Gospodarstwo Agroturystyczne Genowefa Lamek, w Płaczewie
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Pod Platanem” Elżbieta i Jan Czachorowscy w Radostowie.

Obiekty sportowe i rekreacyjne

Z obiektów sportowo rekreacyjnych na terenie gminy należy wymienić: gminne boiska: o nawierzchni trawiastej wraz z dwoma boiskami do piłki siatkowej w Subkowach a także boiska w miejscowościach Radostowo, Brzuśce, Wielgłowy, Waćmierz, Narkowy, Gorzędziej, Wielka Słońca, Mały Garc. Atrakcyjnie przedstawia się kompleks sportowy przy Zespole Szkół w Subkowach: boisko o sztucznej nawierzchni (wybudowane w ramach programu ORLIK 2012), boisko szlakowe, dwie sale gimnastyczne i skocznia do skoków w dal. Również Zespół Kształcenia Podstawowego i Przedszkolnego w Małej Słońcy wyposażony jest w boisko. Jest to boisko o sztucznej nawierzchni wybudowane w ramach programu Blisko Boisko.

3.6. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I ICH MIENIA

Zagrożenia przyrodnicze

Do istotnych zagrożeń naturalnych należą przyrodnicze zjawiska katastroficzne. W warunkach przyrodniczych Polski naturalne zjawiska katastroficzne mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo i działalność ludzi oraz na twory ich działalności to głównie powodzie, ruchy masowe wierzchniej warstwy litosfery i ekstremalne stany pogodowe. Dwóm pierwszym zjawiskom można przeciwdziałać przez świadome kształtowanie środowiska w postaci zabezpieczeń przeciwpowodziowych (regulacja odpływu ze zlewni przez działania hydrotechniczne i z zakresu struktury użytkowania terenu, wały przeciwpowodziowe, poldery itp.) oraz stabilizacji stoków (działania biologiczne, techniczne i biotechniczne). Ekstremalne stany pogodowe powodują okresową destabilizację funkcjonowania społeczno-gospodarczego, a przeciwdziałanie im polega na sprawnej organizacji mieszkańców danego terenu.

Zagrożenie powodziowe

W ujęciu prawnym, zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 roku, poz. 145), obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są:

- a) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;*
- b) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;*
- c) *obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne;*
- d) *pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.*

Spośród rzek występujących w granicach gminy Subkowy obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (woda stuletnia) zostały wyznaczone dla rzek:

- **Wisła**, w opracowaniu „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych. Wisła” (IMGW Oddział Morski w Gdyni, 2003/2004);
- **Drybok (Struga Subkowska)**, w opracowaniu „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych. Wisła” (IMGW Oddział Morski w Gdyni, 2003/2004);
- **Wierzyca**, w opracowaniu „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych etap II. Wierzyca” (IMGW Oddział Morski w Gdyni, 2004/2005);

W związku z powyższym, w ujęciu formalno-prawnym, **na terenie gminy Subkowy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią**, wyznaczone przez zasięg obszarów zalewowych wodą powodziową o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (powódź stuletnia). Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zajmują na terenie gminy Subkowy dno doliny Wisły, ograniczone skarpą i wałem przeciwpowodziowym, oraz wąskie pasy terenu (dna dolin) wzdłuż biegu rzek Drybok (Struga Subkowska) i Wierzyca⁴.

⁴ Obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wierzycy zajmują jedynie niewielki fragment w południowo-zachodnim skraju gminy Subkowy. Sama rzeka Wierzyca przepływa w odległości ok. 40 m od granic gminy.

Ponadto, na terenie gminy Subkowy, okresowo mogą pojawiać się podtopienia w obrębie dolin pozostałych cieków oraz w podmokłych zagłębieniach terenu. Powodować je mogą intensywne opady atmosferyczne i roztopy śniegu.

W celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia powodzi, związanych z nią zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi, strat w gospodarce i szkód w środowisku naturalnym znowelizowana ustawa Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 roku, poz. 145) nakłada nowe obowiązki na:

- organy rządowe odpowiedzialne za krajową gospodarkę wodną, które sporządzają mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego i plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- jednostki samorządu terytorialnego, które muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego:
 - w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zmiany wprowadza się w terminie 18 miesięcy od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego;
 - w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzjach o warunkach zabudowy zmiany wprowadza się od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Wspomniane wyżej, dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych w tzw. „Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego” (w skrócie WOPR). Prezes KZGW w dniu 21 grudnia 2011 r. zatwierdził „Wstępną ocenę ryzyka powodziowego”, w ramach której opracowano m.in. „Mapę obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w województwie pomorskim” oraz „Mapę obszarów, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne w województwie pomorskim”. Zgodnie z tymi mapami na terenie gminy występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne.

Wyznaczone obszary we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WOPR) nie stanowią podstawy do planowania przestrzennego, a celem WOPR nie jest wyznaczenie precyzyjnego zasięgu obszarów zagrożonych powodzią, lecz ich wstępne zidentyfikowanie. Ostateczne granice obszarów zagrożonych powodzią, w tym znajdujących się na obszarze gminy, zostaną opracowane na mapach zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego – według informacji KZGW dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostaną opracowane do końca 2013 roku.

Do tego czasu, zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw, ważność zachowują studia ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej – tj. dla terenów gminy Subkowy wspomniane wcześniej opracowania IMGW w Gdyni dla Wisły i Wierzycy, w których wyznaczono obszary prawdopodobieństwa wystąpienia 1% (woda stuletnia).

Zagrożenie ruchami masowymi

Zgodnie z literaturą przedmiotu (Klimaszewski 1978), słabe ruchy masowe (soliflukcja⁵) mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7⁰, przy 7-15⁰ może wystąpić silne spłyzywanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35⁰ możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35⁰.

⁵ Proces pełnienia pokrywy zwietrzelinowej, nasiąkniętej wodą (Klimaszewski 1978).

Powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny (Klimaszewski 1978).

Wg „Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)” na terenie gminy Subkowy występują trzy zarejestrowane osuwiska których charakterystykę przedstawiono w tabeli:

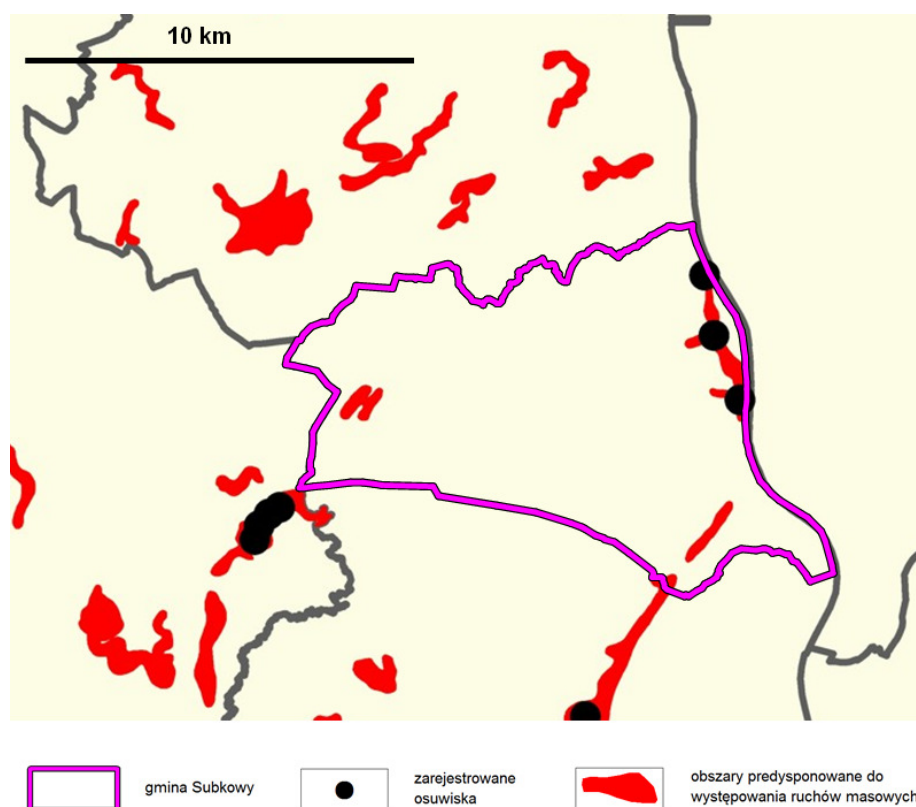
Tabela Charakterystyka zarejestrowanych osuwisk występujących na terenie gminy Subkowy

Lp.	Lokalizacja	Generalne nachylenie skarpy	Długość maks. Osuwiska	Szerokość maks. Osuwiska	Wskazania zabezpieczające
1	Gorzędziej	36°	70,2 m	116 m	Należy wykonać odpływ wody opadowej z pól nad osuwiskiem, oraz obsadzić je roślinnością.
2	Mała Słońca	38°	28,3 m	140 m	Wskazane dokrzewienie gruntów osuwiska.
3	Gorzędziej	38°	38,0 m	165 m	Skarpę należy wzmocnić obsadzając krzewami i drzewami.

Źródło: „Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)”.

Ponadto według danych Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG)⁶ na terenie gminy Subkowy znajdują się zarówno przedstawione wyżej osuwiska, jak i obszary predysponowane do występowania ruchów masowych. Informacje na temat tych obszarów mają jednak charakter poglądowy i według zaleceń PIG nie należy ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego.

⁶ Państwowy Instytut Geologiczny, we współpracy z innymi instytucjami realizuje ogólnopolski projekt „System ochrony przeciwośuwiskowej” (SOPO). Jego podstawowym celem jest m.in. rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Obecnie w trakcie realizacji jest II etap projektu (spośród zaplanowanych III etapów).

Rys. 2 Gmina Subkowy na tle „Przeglądowej mapy osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych”

Źródło: mapa przeglądowa, opracowana przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach ogólnopolskiego projektu „System ochrony przeciwośuwiskowej” (SOPO); dostępna na: http://geoportal.pgi.gov.pl/css/sopo/mapy/woj_pomorskie.jpg

Potencjalne zagrożenie morfodynamiczne na obszarze gminy Subkowy występuje także pozostałych obszarach o spadkach powyżej 10°. Duże wysokości względne i nachylenia zboczy dolin stwarzają zagrożenie morfodynamiczne zwłaszcza przy występowaniu naprzemian warstw utworów piaszczystych i gliniastych. Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są **ekstremalne stany pogodowe**, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

Obiekty stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii

Na obszarze gminy Subkowy nie znajdują się:

- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- zakłady o dużym ryzyku;

w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej z późniejszymi zmianami. (Dz. U. z 2002 r. Nr 58, poz. 535

i Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 208). Nie występują tu zakłady przetwarzające, wytwarzające lub magazynujące substancje niebezpieczne.

Istotnym źródłem potencjalnego zagrożenia są wypadki i awarie w transporcie kolejowym i drogowym materiałów niebezpiecznych. Na terenie gminy Subkowy dotyczy to przede wszystkim autostrady A1, drogi krajowej nr 91 i linii kolejowej nr 131.

Zagrożenie poważną awarią związane jest w przebiegu przez teren gminy gazociągów wysokiego ciśnienia i ropociągu. W przypadku wystąpienia awarii bądź uszkodzenia wymienionych instalacji istnieje zagrożenie wybuchem z jednoczesnym pożarem, co może stanowić niebezpieczeństwo zwłaszcza dla terenów przyległych i skupisk ludności znajdujących się w okolicach magistrali gazowej i ropociągu.

Ponadto zgodnie z „Programem ochrony środowiska powiatu tczewskiego...” (2012) do obiektów stwarzających zagrożenie należy zaliczyć zakłady posiadające materiały niebezpieczne. W gminie Subkowy dotyczy to stacji paliw przy drodze krajowej nr 91.

3.7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Wnioski do zmiany sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu

Potrzeby rozwoju gminy określono na podstawie wniosków złożonych w sprawie zmian dotychczasowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz wniosków dotyczących sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego składanych do Urzędu Gminy Subkowy.

Duża część wniosków dotyczyła możliwości lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi. Pojawiały się również wnioski dotyczące lokalizacji farm elektrowni wiatrowych a także farm ogniw fotowoltaicznych.

Nie jest koniecznym spełnianie wszystkich wniosków o zmianę studium a w konsekwencji sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pamiętać należy, że to gmina kształtuje samodzielnie swoją politykę przestrzenną (studium) i samodzielnie (ale w granicach przepisów prawa) przesądza w planach miejscowych o sposobach i zasadach zagospodarowywania i zabudowy terenów.

Zazwyczaj też to właśnie gmina ponosi największe koszty skutków uchwalenia planu miejscowego (zobowiązania dot. infrastruktury komunalnej, ew. roszczenia o odszkodowania, wykupy, zamiany gruntów), nie licząc samych bezpośrednich kosztów ich sporządzania (mapy, opracowania wyjściowe np. ekofizjografia, koszt planu i prognoz), które wprost obciążają budżet gminy.

Nawet tzw. renta planistyczna rzadko pozwala na uzyskanie korzyści przewyższających poniesione lub niezbędne do poniesienia nakłady.

Nie ma zatem obowiązku spełniania życzeń czy żądań prywatnych właścicieli terenów czy inwestorów, o ile nie jest to korzystne dla gminy, z punktu widzenia jej celów działania.

3.8. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Lp.	rodzaj własności	powierzchnia [ha]	% w ogólnej powierzchni	użytki rolne	grunty leśne, zadrzewienia i zakrzewienia	grunty zabudowane i zurbanizowane	grunty pod wodami	użytki ekologiczne, nieużytki, tereny różne
1	grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1658	21,32	546	838	47	188	39
2	grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	34	0,44	0	0	32	0	2
3	grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	116	1,49	14	1	100	0	1
4	grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	5	0,06	2	0	3	0	0
5	grunty osób fizycznych	5756	74,02	5484	109	75	5	83
6	grunty spółdzielni	2	0,02	1	0	1	0	0
7	grunty kościołów i związków wyznaniowych	153	1,97	145	6	1	0	1
8	grunty powiatów za wyjątkiem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	46	0,59	0	0	46	0	0
9	grunty podmiotów nie wymienione w punktach 1-7	7	0,09	4	0	3	0	0
	razem	7776	100	6196	954	308	193	126

3.9. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Ustawa o ochronie przyrody

W granicach gminy Subkowy, spośród form ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. z 2009, Nr 151, poz. 1220, ze zm.⁷), występują:

- **obszary Natura 2000:**
 - specjalny obszar ochrony ptaków⁸ „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 (we wschodniej części gminy);
 - obszary mające znaczenie dla Wspólnoty⁹ „Waćmierz” PLH220031 (w zachodniej części gminy) i „Dolna Wisła” PLH220033 (we wschodniej części gminy)
- **pomniki przyrody** – 18 pomników przyrody ożywionej (pojedyncze drzewa lub grupy drzew).

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Subkowy znajduje się Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu – sąsiaduje z gminą od wschodu.

Ponadto na terenie gminy Subkowy, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku, Nr 151, poz. 1220 z późniejszymi zmianami, w tym zmiana z dnia 13 lipca 2012 roku o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw, ogłoszona 31 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 31.08.2012 r., poz. 985), tak jak w całej Polsce, obowiązuje **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów**.

Informacje na temat składu gatunkowego roślin i zwierząt występujących na terenie gminy Subkowy przedstawiono na podstawie informacji zawartych w opracowaniu „Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Subkowy” (2001). Na załączniku graficznym przedstawiono stwierdzone stanowiska najcenniejszych chronionych gatunków fauny i flory, występujących na terenie gminy Subkowy (wg „Inwentaryzacji...”, 2001.).

Informacje na temat składu gatunkowego roślin i zwierząt zawarte są także w materiałach informacyjnych dotyczących występujących w granicach gminy Subkowy obszarów Natura 2000, tj.: specjalnego obszaru ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 oraz obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty „Waćmierz” PLH220031 i „Dolna Wisła” PLH220033.

Obszary Natura 2000¹⁰

Specjalny obszar ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003

zajmuje powierzchnię 33 559 ha i obejmuje Odcinek doliny Wisły w jej dolnym biegu, od Włocławka do Przegaliny, zachowujący naturalny charakter i dynamikę rzeki swobodnie płynącej. Rzeka płynie w dużym stopniu naturalnym korytem, z namuliskami, łachami piaszczystymi i wysepkami, w dolinie zachowane są starorzecza i niewielkie torfowiska niskie;

⁷ od 01 października 2012 r. obowiązuje Ustawa z dnia 13 lipca o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw, ogłoszona 31 sierpnia 2012 (Dz. U. z 31.08.2012 r., poz. 985).

⁸ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 24, poz. 133), zmienionym rozporządzeniem z dnia 29 marca 2012 r. (Dz. U. Nr 0 poz. 358).

⁹ Zgodnie z Decyzją Komisji Europejskiej „Commission Decision of adopting, pursuant to Council Directive 92/43/EEC, a fourth updated list of sites of Community importance for the Continental biogeographical region(notified under document number C(2010)XXXX) (2010/XX/EU)”.

¹⁰ Charakterystyka wg Standatowych Formularzy Danych (<http://natura2000.gdos.gov.pl/>).

brzegi pokryte są mozaiką zarośli wierzbowych i lasów łęgowych, a także pól uprawnych i pastwisk. Miejscami dolinę Wisły ograniczają wysokie skarpy, na których utrzymują się murawy kserotermiczne i grądy zboczowe. Wisła przepływa w granicach obszaru przez kilka dużych miast, jak: Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz, Tczew. Planowana jest budowa nowej zapory - stopień wodny w Nieszawie.

Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej. Występują co najmniej 44 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje ok. 180 gatunków ptaków. Bardzo ważna ostoja dla ptaków migrujących i zimujących; bardzo ważny teren zimowiskowy bielika. W okresie łęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: nurogęś, ohar (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa rzeczna, zimorodek, ostrygojad (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje derkacz, mewa czarnogłowa, sieweczka rzeczna. W okresie wędrówek ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 50 000 osobników.

Na omawianym obszarze Natura 2000 w okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego następujących gatunków ptaków: bielik, gągoł, nurogęś; stosunkowo licznie występuje bielaczek; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 40 000 osobników. Awifauna obszaru nie jest dostatecznie poznana.

Bogata fauna innych zwierząt kręgowych, bogata flora roślin naczyniowych (ok. 1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łąk, a także cenne murawy kserotermiczne.

Do głównych zagrożeń dla specjalnego obszaru ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 należą:

- niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala;
- zanieczyszczenie wód (przemysłowe i komunalne),
- zabudowa brzegów,
- zalesianie muraw,
- spontaniczna sukcesja roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywale,
- zamiana użytków zielonych na pola orne w międzywale.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należytym stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu. Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Waćmierz” PLH220031

o powierzchni ok. 388,3 ha w całości znajduje się na terenie gminy Subkowy. Obejmuje falisty teren, zagospodarowany rolniczo, gdzie wśród pól rozrzucone są zagłębienia z torfowiskami, eksploatowanymi w przeszłości. Występują na nich zbiorniki o charakterze dystroficznym, zasiedlone przez strzelbę błotną. Obszar ma kształt wydłużony w kierunku północ - południe, przecięty równoleżnikowo odcinkiem szosy do Waćmierza. Pojedynczo rozrzucone gospodarstwa znajdują się przy granicy lub na obrzeżach obszaru.

Wartość przyrodniczą posiada tu przede wszystkim skupienie zbiorników z bogatą populacją strzebli błotnej, gatunku priorytetowego z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG w terenie, który wydaje się umożliwiać dalsze bytowanie tego gatunku w przyszłości, przy podjętej ochronie. Jest to stanowisko na peryferiach głównego zasięgu tego chronionego gatunku ryby w województwie pomorskim.

Zagrożeniem dla obszaru są:

- ewentualne niszczenie zbiorników (zasypywanie, osuszanie);
- naturalne zanikanie zbiorników (zarastanie i wypływanie);
- przekształcanie zbiorników w stawy rekreacyjne, a zwłaszcza zarybiane gatunkami ryb drapieżnych;
- intensyfikacja rolniczego lub rekreacyjnego zagospodarowania terenu, szczególnie z chemizacją.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolna Wisła” PLH220033

zajmuje powierzchnię ok. 10 374,2 ha. Obejmuje fragment doliny Wisły w jej dolnym biegu, od południowej granicy woj. pomorskiego do Mostu Knybawskiego na południe od Tczewa. Poza tym w granicach ostoi znajduje się również górny odcinek Nogatu od śluzy w Białej Górze do śluzy pod Wielbarkiem.

Wisła w granicach ostoi płynie szerokim korytem, niemal w całości ujętym w obwałowania. Jedynie na kilku odcinkach lewy brzeg pozbawiony jest sztucznych ograniczeń przeciwpowodziowych, tj. na północy, na terenie gminy Subkowy, w okolicy Gniewa i Jażwisk oraz na południe od wsi Opalenie. Naturalny pozostał również prawy brzeg Nogatu w pobliżu wsi Węgry. W pozostałych miejscach doliny Wisły wybudowano wysokie wały przeciwpowodziowe, oddzielające koryto rzek od miejscami szerokiego dna doliny. Obecnie, jedynie na obszarze międzywał zachodzą współczesne procesy rzeczne, dlatego zachowało się tu wiele różnej wielkości starorzeczy, otoczonych zaroślami wierzbowymi oraz pozostałościami rozległych niegdyś lasów łęgowych. Poza tym dno doliny jest zmeliorowane i poddane pod uprawę. Na odcinkach pozbawionych umocnień przeciwpowodziowych zbocza doliny tworzą niekiedy wysokie skarpy, na których utrzymują się ciepłolubne murawy oraz grądy.

Oprócz wciąż wysokich wartości przyrodniczych, cały omawiany rejon ma duże znaczenie zarówno krajobrazowe, ze względu na rozległe formy terenowe, jak i kulturowe, ponieważ zachowało się tu wiele zabytków związanych z działalnością człowieka, takich jak zamki krzyżackie, obiekty hydrotechniczne, zabudowa i cmentarze mennonickie oraz liczne grodziska.

Wartość przyrodniczą posiada tu przede wszystkim fragment stosunkowo dobrze zachowanej doliny wielkiej rzeki, z układem roślinności nawiązującym miejscami do naturalnego. Na tym obszarze występują zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym - różne typy łąk. Wyróżniono tu 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i odnotowano 15 gatunków zwierząt z Załącznika II tej dyrektywy. Szczególnie bogata i cenna jest ichtiofauna. We florze roślin naczyniowych stwierdzono liczne gatunki zagrożone i prawnie chronione w Polsce. Jest to też fragment ostoi ptasiej o randze europejskiej. Na murawach kserotermicznych występują rzadkie i zagrożone gatunki owadów reprezentujących m.in. pontyjski element zasięgowy i/lub umieszczone na Polskiej Czerwonej Liście - m.in. żądłówka z rodziny grzebaczowatych chwastosz pluskwiakowiec *Tachysphex fulvitorsus* (CR), wardzanka *Bembix rostrata*, czy osiagające skrajnie północne stanowiska w Polsce: żądłówka smukwa kosmata *Scolia hirta* (VU), pasikonik wątlík paskowany *Leptophyes albobittata* i ślimak wstężyk austriacki *Cepaea vindobonensis*.

Zagrożenie dla przyrody tego obszaru stanowią:

- zanieczyszczenie wód (przemysłowe i komunalne),
- zabudowa brzegów,
- zalesianie muraw oraz spontaniczna sukcesja, wskutek zaprzestania wypasu i wypalania muraw.
- głównym, potencjalnym zagrożeniem jest projekt kaskadyzacji Wisły oraz jej regulacja.

Dolina podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową wymagają utrzymywania ich w należytych stanie technicznym. Prace z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczą różnych fragmentów doliny rzecznej. Przy ich wykonywaniu powinna zostać zachowana dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny i nie pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

Pomniki przyrody

Charakterystykę występujących na terenie gminy Subkowy pomników przyrody przedstawia tabela.

Tabela Pomniki przyrody w gminie Subkowy

Lp.	Obiekt chroniony	Obwód [m]	Wys. [m]	Wiek [lata]	Położenie	Akty ustanawiające
1	5 drzew - lipa drobnolistna	od 2,4 m do 3,8 m	od 25 m do 30 m	ok. 200	Leśn. Bukowiec, oddział 9d	Dz. Urz. WRN w Gdańsku z 31.10.1955, Nr 1, poz. 4
2	(4 drzewa - buk zwyczajny	od 3,0 m do 3,5 m	od 30 m do 32 m	ok. 200	Leśn. Bukowiec, oddział 9d	Dz. Urz. WRN w Gdańsku z 31.10.1955, Nr 1, poz. 4
3	platan klonolistny	5,05 m	23 m	-	Gospodarstwo rolne, Mały Garc	Dz. Urz. WRN w Gdańsku z 30.06.1970 Nr 9, poz. 50
4	lipa drobnolistna	4,60 m	22 m	-	Gospodarstwo rolne, Mały Garc	Dz. Urz. WRN w Gdańsku z 30.06.1970 Nr 9, poz. 50
5	dąb szypułkowy	4,10 m	20 m	ok. 230	Teren przy DK nr 91, Subkowy	Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 12.06.1989 Nr 13 poz.97
6	klon zwyczajny	3,05 m	20 m	ok. 130	Teren przy szkole, Subkowy	Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 13.04.1990 Nr 10 poz 59
7	topola biała	5,00 m	25 m	ok. 130	Teren przy szkole, Subkowy	Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 13.04.1990 Nr 10 poz 59
8	lipa drobnolistna	3,45 m	20 m	ok. 160	Teren przy szkole, Subkowy	Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 13.04.1990 Nr 10 poz 59
9	miłorząb dwukłapkowy	2,0 m	20 m	ok. 110	Gospodarstwo rolne, Mały Garc	Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 13.04.1991, Nr 7 poz. 54
10	dąb szypułkowy	3,0 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 9d	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
11	dąb szypułkowy	3,7 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 9d	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
12	dąb szypułkowy	4,0 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 9d	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
13	orzesznik	1,6 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 9d	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
14	dagleżja	3,1 m	-	-	Leśn. Bukowiec,	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady

					oddział 8n	Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
15	dagleżja	2,0 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 24f	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
16	6 drzew – choina kanadyjska	Od 0,9 m do 1,9 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 9f	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
17	13 drzew - dagleżja	Od 1,9 m do 3,0 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 9k	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.
18	7 drzew - dagleżja	Od 2,0 m do 2,9 m	-	-	Leśn. Bukowiec, oddział 24a	Uchwała Nr XXV/227/10 Rady Gminy Subkowy z dnia 26.04.2010 r.

Źródło: „Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Subkowy” (2001), „Program ochrony środowiska dla gminy Subkowy na lata 2004-2011”, 2004, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody GDOŚ.

Otoczenie gminy

W regionalnym otoczeniu gminy Subkowy, w odległości do ok. 15 km, występują następujące ustanowione, powierzchniowe formy ochrony przyrody i krajobrazu:

- rezerваты przyrody:
 - „Las Mątawski” – w minimalnej odległości ok. 300 m w kierunku wschodnim od granic gminy;
 - „Biała Góra” – w minimalnej odległości ok. 5,8 km w kierunku południowym;
 - „Parów Węgry” – w minimalnej odległości ok. 6,2 km w kierunku wschodnim;
- obszary Natura 2000 – obszary mające znaczenie dla Wspólnoty:
 - „Sztumskie Pole” PLH220087 – w minimalnej odległości ok. 4,6 km w kierunku wschodnim;
 - „Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgowskim” PLH220067 – w minimalnej odległości ok. 2,6 km w kierunku zachodnim;
 - „Dolina Wierzycy” PLH220094 – w minimalnej odległości ok. 9,3 km w kierunku zachodnim.
- obszary chronionego krajobrazu:
 - OChK Rzeki Nogat – w minimalnej odległości ok. 2,3 km w kierunku wschodnim;
 - OChK Białej Góry – w minimalnej odległości ok. 1,5 km w kierunku południowym;
 - Ryjewski OChK – minimalnej odległości ok. 12 km w kierunku południowo-wschodnim
 - OChK Doliny Kwidzyńskiej – w minimalnej odległości ok. 10 km w kierunku południowym;
 - Gniewski OChK – w minimalnej odległości ok. 9,5 km w kierunku południowym;
 - OChK Żuław Gdańskich – w minimalnej odległości ok. 7,5 km w kierunku północnym;
 - OChK Doliny Wierzycy – w minimalnej odległości ok. 9 km w kierunku północno-zachodnim;
 - OChK Doliny Wietcisy – w minimalnej odległości ok. 16,4 km w kierunku północno-zachodnim;

- OChK Borów Tucholskich – w minimalnej odległości ok. 15,5 km w kierunku południowo-zachodnim.

W regionalnym otoczeniu gminy Subkowy znajdują się również użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Ustawa prawo wodne

Zagrożenie powodzią

Dla rzek Wisła i Drybok (Struga Subkowska), przepływających przez teren gminy oraz dla rzeki Wierzyca, przepływającej w bliskiej odległości (ok. 40 m) od granic gminy, zostały wyznaczone obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (woda stuletnia) i 10% (woda dziesięcioletnia), w związku z czym, w ujęciu formalno-prawnym, w rozumieniu ustawy z 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159), na obszarze gminy Subkowy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 roku, poz. 145):

Art. 88a. 1. Ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej.

2. Użytkownicy wód współpracują z organami administracji rządowej i samorządowej w ochronie przed powodzią, w zakresie określonym w przepisach ustawy oraz w odrębnych przepisach.

3. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Art. 88b. 1. Dla obszarów dorzeczy przygotowuje się wstępną ocenę ryzyka powodziowego.

(...)

Art. 88d. 1. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, sporządza się mapy zagrożenia powodziowego.

2. Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;*
- 2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią;*
- 3) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:*
 - a) przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego,*
 - b) zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,*
 - c) zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących,*
 - d) zniszczenia lub uszkodzenia budowli ochronnych pasa technicznego.*

Art. 88e. 1. Dla obszarów, o których mowa w art. 88d ust. 2, sporządza się mapy ryzyka powodziowego.

(...)

Art. 88f. 1. Mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego sporządza Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

(...)

4. Przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego oraz mapach ryzyka powodziowego granice obszarów, o których mowa w art. 88d ust. 2, uwzględnia się w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planie zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowym

planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy.

6. Od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego jednostkom samorządu terytorialnego, wszystkie decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzje o warunkach zabudowy na obszarach wykazanych na mapach zagrożenia powodziowego, muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia tych obszarów.
7. Zmiany w dokumentach, o których mowa w ust. 5, wprowadza się w terminie 18 miesięcy od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego organom, o których mowa w ust. 4 pkt 2, 3 i 5.
8. Koszty wprowadzenia zmian w planach oraz decyzjach, o których mowa w ust. 5, ponoszą odpowiednio budżety właściwych gmin albo województw.

(...)

Art. 88g. 1. Dla obszarów dorzeczy oraz dla regionów wodnych przygotowuje się, na podstawie map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego, plany zarządzania ryzykiem powodziowym.

(...)

Art. 88h. 1. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy przygotowuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Reasumując, w celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia powodzi, związanych z nią zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi, strat w gospodarce i szkód w środowisku naturalnym ww. ustawa nakłada nowe obowiązki na:

- organy rządowe odpowiedzialne za krajową gospodarkę wodną, które sporządzają mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego i plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- jednostki samorządu terytorialnego, które muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego:
 - w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zmiany wprowadza się w terminie 18 miesięcy od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego;
 - w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzjach o warunkach zabudowy zmiany wprowadza się od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego i plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla zlewni Wisły i Wierzycy, nie zostały dotychczas opracowane. Do czasu ich opracowania ważność zachowują studia ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

Ponadto, wg ww. ustawy Prawo wodne (t.j., Dz. U. z 9.02.2012 roku, poz. 145)

1. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:
 - 1) wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,
 - 2) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk,

- 3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

2. Jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zwolnić z zakazów określonych w ust. 1.

Strefy ochronne ujęć wody pitnej

Dla ujęć wody podziemnej, dla których ustanowiono tereny ochrony bezpośredniej obowiązują zasady gospodarowania określone w decyzjach o ich ustanowieniu lub w pozwoleniach wodno-prawnych. W związku z wygrodzeniem terenów stref ochrony bezpośredniej, zostały one jednocześnie wyłączone z użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Zgodnie z Ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 roku, poz. 145) w obrębie terenów ochrony bezpośredniej należy:

- 1) odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- 2) zagospodarować teren zielenią;
- 3) odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- 4) ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Na obszarze gminy Subkowy nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP).

Ustawa o lasach

Lasy Skarbu Państwa w gminie Subkowy należą do Nadleśnictwa Starogard w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku. Aktualnie obowiązuje „Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Starogard na lata 2010-2019”, zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 10 września 2009 roku.

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 1991 r., Nr 101, poz. 444, z późn. zm):

Art. 15. Za lasy szczególnie chronione, zwane dalej "lasami ochronnymi", mogą być uznane lasy, które:

- 1) chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
- 2) chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,
- 3) ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
- 4) są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- 5) stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,

- 6) mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
- 7) są położone:
 - a) w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
 - b) w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. Nr 167, poz. 1399, z 2007 r. Nr 133. Poz. 921 oraz z 2009 r. Nr 62, poz. 504),
 - c) w strefie górnej granicy lasów.

Art. 16.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru, na wniosek Dyrektora Generalnego, zaopiniowany przez radę gminy – w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa.
- 1a. Starosta, po uzgodnieniu z właścicielem lasu i po zasięgnięciu opinii rady gminy, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru – w odniesieniu do pozostałych lasów.
2. Rada gminy powinna wyrazić opinię w ciągu dwóch miesięcy od dnia otrzymania wystąpienia o jej wyrażenie. W razie upływu tego terminu uważa się, że rada gminy nie zgłasza zastrzeżeń.

Art. 17. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowe zasady prowadzenia w nich gospodarki leśnej.

Część lasów na terenie gminy Subkowy uznana została za ochronne. Posiadają one następujące, główne kategorie ochronności¹¹:

- wodochronne;
- ochronne wokół miast.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Zgodnie z Ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.):

Art. 7.

1. Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wymagające zgody, o której mowa w ust. 2, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzanym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
2. Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:
 - 1) gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III – wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej [obecnie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi];
 - 2) gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa [obecnie Ministra Środowiska] lub upoważnionej przez niego osoby;
 - 3) skreślony,
 - 4) skreślony,
 - 5) pozostałych gruntów leśnychwymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.”

¹¹ Wg informacji Nadleśnictwa Starogard.

Na obszarze gminy Subkowy występują gleby chronione klasy I, II, IIIa i IIIb. Spośród nich największy jest udział gleb klasy III a i III b, które stanowią łącznie ok. 50% wszystkich gruntów rolnych w gminie. Gleby klasy I zajmują jedynie 0,3% powierzchni gruntów rolnych, natomiast gleby II klasy bonitacyjnej zajmując powierzchnię ok. 491 ha, stanowią 6,3% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gminie (dane zamieszczone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy”, 2009).

Lasy na terenie gminy zajmują ok. 11% jej ogólnej powierzchni, przy czym zwarte kompleksy leśne występują przede wszystkim w zachodniej części gminy. Ponadto, zdecydowanie mniejsze, zwarte płaty leśne występują w części centralnej gminy i na krawędzi doliny Wisły.

Ustawa Prawo geologiczne i górnicze

Według „Prawa geologicznego” (...) *obszarem górniczym jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny objętej koncesją, zaś (...) terenem górniczym jest przestrzeń objęta przewidywanymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.*

W granicach gminy Subkowy nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych, ani wyznaczone w koncesjach obszary i tereny górnicze.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Z terenu gminy Subkowy, w rejestrze zabytków województwa pomorskiego znajduje się 9 zabytków nieruchomych oraz 2 stanowiska archeologiczne. Zostały one wymienione w punkcie 3.4. *Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.*

3.10. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Zagrożenie ruchami masowymi uzależnione jest od wielu czynników, jak:

- morfogeneza terenu;
- morfometria terenu (kąty nachylenia terenu i wysokości względne);
- przypowierzchniowa budowa geologiczna;
- inne przejawy morfodynamiki;
- pokrycie terenu roślinnością;
- zabezpieczenia techniczne stoków.

W przypadku terenów o naturalnych predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności stoku i uruchomienia procesów morfodynamicznych.

Wg „Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)” na terenie gminy Subkowy występują trzy zarejestrowane osuwiska.

3.11. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Złoża kopalin

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego – baza MIDAS, oraz „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2011 r.” (2012) w granicach gminy Subkowy, nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

Zasoby wód podziemnych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Na obszarze gminy Subkowy nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP).

Ujęcia wód podziemnych

Prezentowano szczegółowo w rozdziale 3.1.

3.12. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

W granicach gminy Subkowy nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych, ani wyznaczone w koncesjach obszary i tereny górnicze

3.13. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

Infrastruktura drogowa

Zestawienie dróg (numeracja, długość, szerokość, stan techniczny)

Gmina Subkowy położona jest w paśmie oddziaływania podstawowego układu transportowego województwa pomorskiego, przynależącego do Korytarza nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej¹². Główne osie układu transportowego w gminie Subkowy przebiegają południkowo i są to: droga krajowa nr 91¹³ relacji Gdańsk – Tczew – południe Polski, oraz droga wojewódzka nr 230 (Wielgłowy – Brzuśce – Pelplin – Cierzpice). Od 2008 r. funkcjonuje autostrada A1 przebiegająca na 1,2 km odcinku na zachodnim skraju gminy (bez węzła na terenie gminy).

Pozostałymi elementami układu transportowego gminy Subkowy są drogi powiatowe i gminne oraz linia kolejowa znaczenia krajowego nr 131 relacji Tczew – Laskowice Pomorskie – Tarnowskie Góry.

¹²Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2009

¹³ Zarządzenie nr 73 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 2.12.2008 w sprawie nadania numerów drogom krajowym.

Droga krajowa nr 91, sklasyfikowana jako droga główna ruchu przyspieszonego (GP), przebiega na terenie gminy na odcinku 6,68 km, od km 47+564 do km 54+244 i posiada następujące parametry:

- nośność 11,5 t/oś,
- szerokość jezdni 7,0 m na szlaku i 10,5 m w obrębie skrzyżowań,
- nawierzchnia bitumiczna¹⁴.

W ciągu drogi w km 50+228-50+298 zlokalizowany jest wiadukt drogowy nad linią kolejową nr 131. Wg ewidencji GDDKiA występuje także 7 skrzyżowań z drogą wojewódzką, z 2 drogami powiatowymi, z 2 drogami gminnymi oraz 2 drogami prowadzącymi do przejazdów przez tory kolejowe. Przy DK zlokalizowane są zatoki autobusowe - 4 przy lewej krawędzi i 3 przy prawej oraz dwie zatoki postojowe - po jednej z każdej strony.

Droga wojewódzka nr 230 o długości 7,60 km jest drogą zbiorczą¹. Drogi powiatowe o łącznej długości 39,15 km posiadają klasę techniczną drogi zbiorczej - Z¹⁵. Większość dróg gminnych ma określoną klasę techniczną na poziomie L - droga lokalna, jednakże drogi nr 216021G, 216024G, 216025G, 216029G, 216033G, 216034G, 216035G, 216036G mają określoną klasę techniczną drogi dojazdowej - D.

Tablica Zestawienie dróg powiatowych na terenie gminy¹⁶.

L.p.	Nr drogi	Opis przebiegu	Długość (km)	Rodzaj nawierzchni
1.	2717G	(Rywałd-Brzeźno)-Radostowo-Subkowy PKP - DK nr1	4,25	asfalt/żużel/beton/grunt
2.	2810G	Tczew - Gorzędziej - Rybaki - Gręblin	12,0	Asfalt
3.	2811G	Bałdowo - Narkowy - Subkowy	5,0	Asfalt
4.	2812G	Subkowy - Mała Słońca	4,0	Asfalt
5.	2813G	Subkowy-Wielka Słońca-Mały Garc	3,8	Asfalt
6.	2814G	Rybaki - Międzyłęż - Małe Walichnowy	2,6	Żużel
7.	2817G	Waćmierek - Waćmierz - Brzuśce	7,5	Asfalt

Tablica Zestawienie dróg gminnych¹⁷.

L.p.	Nr drogi	Opis przebiegu drogi	Długość [km]	Szerokość jezdni [m]	Rodzaj nawierzchni
1.	216001G	Narkowy (droga powiatowa nr 2811G) - Gorzędziej (droga pow. nr 2810G)	2,5	3,5 - 4,0	brukowa, tłuczniowa, gruntowa ulepszona, betonowe płyty
2.	216002G	Subkowy (dr. pow. nr 2811G) -Gorzędziej (dr. pow. 2810G)	3,5	3,5 - 4,5	tłuczniowa, betonowe, gruntowa ulepszona płyty

¹⁴ Pismo GDDKiA-O/Gd-Z-2-pk-405-19/12

¹⁵ Informacja z PZD Tczew

¹⁶ Wykaz dróg powiatowych zamiejskich <http://bip.powiat.tczew.pl>

¹⁷ Wykaz dróg gminnych w gminie Subkowy powiat tczewski - Informacje z Urzędu Gminy Subkowy 2012

3.	200026G	Subkowy (dr. krajowa nr 1) - Wielgłowy (granica gminy do miejscowości Gniszewo)	1,7	4,0	gruntowa ulepszona, tłuczniowa
4.	216004G	Subkowy (dr. kraj. nr 1) - Radostowo - Starzęcin (dr. pow. nr 2717G)	7,4	3,5 - 5,5	bitumiczna, gruntowa
5.	216005G	Subkowy (dr. pow. nr 2717G) - granica gminy do miejsc. Gręblin	1,2	3,5	gruntowa ulepszona
6.	216006G	Radostowo (dr. wojewódzka nr 230) - Rajkowy	1,3	3,5 - 4,0	gruntowa ulepszona
7.	216007G	Narkowy (dr. pow. nr 2811 G) - Wielgłowy DK91	2,2	3,0	bitumiczna
8.	216008G	Waćmierz (dr. pow. nr 2817G) - Radostowo - Starzęcin (dr. pow. nr 2717G)	3,5	3,5 - 4,0	gruntowa, gruntowa ulepszona, brukowa
9.	216009G	Waćmierz (dr. gminna nr 216008G) - Swarożyn	1,6	3,0	gruntowa
10.	216010G	Wielka Słońca (dr. pow. nr 2813G) - Rybaki (dr. pow. nr 2810G)	2,1	5,5	bitumiczna
11.	216011G	Subkowy (dr. pow. nr 2810G) -Subkowy (zabudowania przy ul. Spokojna 13)	2,8	3,5 - 4,5	gruntowa ulepszona, tłuczniowa
12.	216012G	Narkowy (dr. nr 2811 G) - Narkowy (dr gm. nr 216001G)	1,2	4,5	gruntowa ulepszona, tłuczniowa, płyty betonowe
13.	216013G	Brzuśce (dr. pow. nr 2817G) - Radostowo (dr. woj. nr 230)	2,7	4,0 - 5,0	gruntowa ulepszona, tłuczniowa
14.	216014G	Waćmierz (dr. pow. nr 2817G) -Swarożyn	1,8	3,5 - 5,0	gruntowa ulepszona, tłuczniowa, brukowa
15.	216015G	Waćmierz (dr. gm. nr 216014G) - Waćmierz (zabud. przy ul. Zduńskiej 5)	0,7	3,0 - 4,0	gruntowa, gruntowa ulepszona, tłuczniowa
16.	216016G	Subkowy (dr. gm. nr 216010G) - Waćmierz (dr. pow, nr 2817G)	6,0	3,0 - 4,0	gruntowa, gruntowa ulepszona, tłuczniowa, płyty betonowe
17.	216017G	Subkowy (dr. gm. nr 216004G) - Wielgłowy (dr. woj. nr 230)	1,9	3,5 - 4,5	gruntowa
18.	216018G	Subkowy (dr. gm. nr 216004G) - Radostowo (dr. pow, nr 2717G)	1,9	3,0 - 4,5	tłuczniowa
19.	216019G	Narkowy (dr. pow. nr 2811G) - Narkowy (DK91)	1,2	3,0 - 3,5	gruntowa ulepszona, tłuczniowa
20.	216020G	Narkowy (dr. gm. nr 216007G) - Narkowy (dr. pow. nr 2811G)	0,8	3,5 - 4,0	gruntowa ulepszona
21.	216021G	Subkowy (dr. pow. nr 2811G) - Subkowy (zabud. przy ul. Kociewskiej 7)	1,0	3,5 - 4,0	gruntowa ulepszona
22.	216022G	Subkowy (dr. pow. nr 2813G) - Subkowy (dr. gm. nr 216011G)	1,4	3,5 - 4,0	gruntowa ulepszona, tłuczniowa

23.	216023G	Mały Garc (dr. pow. nr 2810G) - Wielki Garc	0,7	3,5	Gruntowa
24.	216024G	Mała Słońca (dr. pow. nr 2810G) - Mała Słońca do rz. Wisły	0,6	3,0 - 4,0	betonowa/trylinka
25.	216025G	Mała Słońca cała ul. Świerkowa	0,6	3,0 - 3,5	tluczniowa
26.	216026G	Mała Słońca (dr. pow. nr 2810G) - Wielka Słońca (dr. gm. nr 216010G)	2,9	3,0 - 4,5	gruntowa, gruntowa ulepszona
27.	216027G	Mała Słońca (dr. pow. nr 2810G) - Mała Słońca (dr. gm. nr 216026G)	1,2	3,0	gruntowa, gruntowa ulepszona
28.	216028G	Subkowy (dr. pow. nr 2812G) - Wielka Słońca (dr. gm. nr 216010G)	2,4	3,0 - 5,5	gruntowa, tluczniowa
29.	216029G	Mały Garc (dr. pow. nr 2810G) - Jeż. Pelplińskie	1,07	3,0 - 3,5	brukowa, płyty betonowe
30.	216030G	Rybaki (dr. pow. nr 2814G) - Międzyzłęcz	1,42	3,0 - 3,5	gruntowa, gruntowa ulepszona t
31.	216031G	Rybaki (dr. pow. nr 2814G) - Rybaki (dr gm. nr 216030G)	1,94	3,0	gruntowa
32.	216032G	Wielka Słońca (dr. pow. nr 2813G) cała ul. Skromna	0,89	3,0	gruntowa, gruntowa ulepszona
33.	216033G	Gorzędziej (dr. pow. nr 2810G) ul. Ks. Hundsdorfa	0,47	3,0 - 4,5	płyty betonowe
34.	216034G	Gorzędziej (dr. gm. nr 216033G) - rz. Wisła	0,3	3,0	płyty betonowe
35.	216035G	Subkowy (dr. pow. nr 2717G) cała ul. Ogrodowa	0,6	3,0 - 3,5	gruntowa ulepszona, płyty betonowe
36.	216036G	Brzuśce (dr. gm nr 216013G) - Brzuśce (dr gm. nr 216004G)	1,0	3,0	gruntowa
37.	216037G	Subkowy (DK1) cała ul. Prosta	0,35	3,0	gruntowa ulepszona
38.	216038G	Subkowy (dr. gm. nr 216004G) - Subkowy ul. Ogrodowa	0,7	3,0 - 3,5	gruntowa, płyty betonowe
39.	216039G	Subkowy (dr. pow nr 2811G) - Subkowy (DK1)	0,3	4,5	bitumiczna
40.	216040G	Subkowy (dr. gm nr 216039G) - Subkowy (dr. pow nr 2811G)	0,82	4,5 - 5,0	bitumiczna

Podstawowy układ drogowy gminy Subkowy, złożony z DK 91 i drogi wojewódzkiej ma charakter głównie tranzytowy, w drugiej kolejności obsługi obszaru gminy.

Droga krajowa nr 91 mimo wysokiej klasy technicznej - GP - nie charakteryzuje się wysokim stopniem bezpieczeństwa ruchu. Wzdłuż odcinka DK91 przebiegającego w granicach gminy Subkowy zlokalizowane są zjazdy indywidualne, brak jest dróg serwisowych obsługujących przyległe tereny.

Droga wojewódzka nr 230 jest drogą klasy Z. Stan techniczny całego przebiegu drogi kwalifikuje ją do przebudowy. Droga obsadzona jest na znacznej długości drzewami, których odległość od krawędzi jezdni jest dużo mniejsza niż 3,0 m. Sama nawierzchnia jest zniszczona, posiada liczne spękania i ubytki, krawędzie są połamane, pobocza są zarośnięte roślinnością, bądź posiadają ubytki. Droga w obecnym stanie nie spełnia wymagań warunków technicznych pod kątem parametrów typowych dla klasy, oraz w odniesieniu do bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Drogi powiatowe w gminie Subkowy są klasy technicznej L, w większości posiadają nawierzchnię bitumiczną w różnym stanie technicznym. Jedynie DP 2717G na odcinku

Radostowo - Starzęcin - Rywałd posiada najpierw zniszczoną nawierzchnię bitumiczną, która za miejscowością Starzęcin przechodzi w płyty betonowe a następnie staje się drogą polną - leśną, prawie z brakiem możliwości przejazdu.

Na obiektach m.in. nad ciekami wodnymi, w ciągu dróg powiatowych, występują braki odpowiednich elementów bezpieczeństwa - barier - np. DP 2810G.

Na większości dróg brak jest oznakowania poziomego, występują też braki w oznakowaniu pionowym.

W ciągu dróg powiatowych występują skrzyżowania, np. skrzyżowanie DP 2810G i 2813G w miejscowości Mały Garc, czy DP 2813G i drogi gminnej w miejscowości Wielka Słońca, które powinny zostać przebudowane. W stanie obecnym są to skrzyżowania o niskim poziomie bezpieczeństwa ruchu z uwagi na wiele punktów kolizji, brak widoczności, czytelności i przejrzystości oraz brak podkreślenia jezdni nadrzędnej.

W ciągu dróg powiatowych występują drzewa w skrajni a nierzadko krzewy i inna roślinność zmniejszająca widoczność, zwłaszcza na łukach. Wskazuje to na problem utrzymaniowy.

Drogi gminne charakteryzują się zróżnicowaną nawierzchnią, od gruntowej, przez tłuczniową, utwardzaną żużlem, brukową, z płyt betonowych, po bitumiczną. Nie posiadają oznakowania poziomego, a w pionowym występują braki. Brak jest również odpowiedniej ilości elementów bezpieczeństwa ruchu pieszego, chodników, oświetlenia.

Łączna długość dróg w gminie wynosi 122,09 km, z czego dróg gminnych jest 68,66 km co stanowi 56,2% udziału w długości wszystkich dróg w gminie. Długość drogi krajowej to 6,68 km, wojewódzkiej 7,6 km a powiatowych 39,15 km. Długości tych dróg stanowią odpowiednio 5,5%, 6,2% i 32,1% udziału w całości.

Stan techniczny układu drogowego, określony na podstawie danych z odpowiednich organów zarządczych oraz wizji lokalnej w terenie, pozostawia wiele do życzenia.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego

W gminie Subkowy, w powiecie tczewskim, w latach 2007-2011 miało miejsce 40 wypadków drogowych, w których zginęło 11 osób, a 59 odniosło obrażenia. Łączny koszt wyżej wymienionych zdarzeń to blisko 29 mln zł. Najwięcej ofiar śmiertelnych odnotowano w latach 2008 i 2009 – odpowiednio 5 i 3, co stanowi 73% ogólnej liczby zabitych w badanym pięcioletnim okresie. Najwyższy wskaźnik bycia ofiarą ranną odnotowano w roku 2010 – na 100 wypadków przypadało w tym czasie 238 ofiar rannych.

Na tle pozostałych gmin powiatu tczewskiego gmina Subkowy wypadła korzystnie. Poziom bezpieczeństwa liczony dla liczby ofiar przypadających na 1000 mieszkańców jest oceniany jako względnie bezpieczny - liczba ofiar jest mniejsza od średniej liczby ofiar przypadającej na gminę w powiecie. Liczba wypadków w Subkowy stanowi 4,67% ogólnej liczby wypadków w powiecie tczewskim.

Analiza zdarzeń drogowych pod kątem ich rodzaju wskazała iż wypadki, do których dochodzi najczęściej i które są jednocześnie wypadkami bardzo ciężkimi w skutkach to:

- Zderzenie pojazdów boczne – 11 wypadków (28% ogólnej liczby wypadków w gminie), 21 ofiar rannych (36% ogólnej liczby ofiar rannych w gminie), 4 ofiary śmiertelne (36% ogólnej liczby zabitych w gminie)
- Najechanie na drzewo – 9 wypadków (22%), 9 ofiar rannych (15%), 3 ofiary śmiertelne (27%)

Ofiary śmiertelne odnotowano również przy rodzajach zdarzenia – zderzenie pojazdów czołowe (1 ofiara śmiertelna) i najechanie na pieszego (2). Stosunkowo wysoki jest również odsetek zdarzeń typu – wywrócenie się pojazdu – (15% ogólnej liczby wypadków w gminie).

Większość, bo 83% to wypadki spowodowane przez kierowcę, przy czym w 54% przypadków przyczyną była nadmierna prędkość.

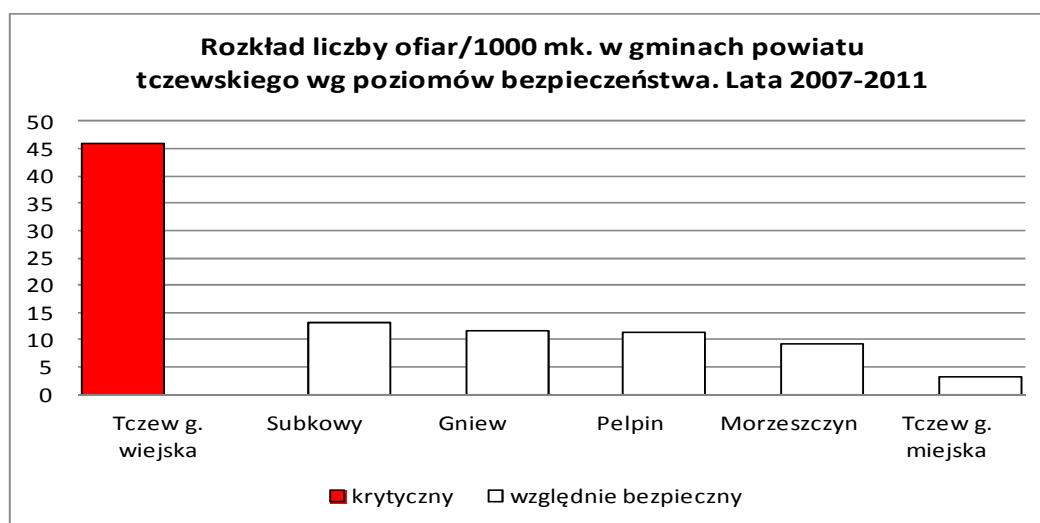
Tablica. Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków w gminie Subkowy w latach 2007-2011.

Rok	Wypadki	Ranni		Wskaźnik ryzyka*	Ofiary śmiertelne		Wskaźnik ryzyka*	Ofiary	Koszty [mln zł]
		Liczba	%		Liczba	%			
2007	11	17	28,8	154,5	1	9,1	9,1	18	5,07
2008	10	8	13,6	80,0	5	45,5	50,0	13	8,03
2009	4	8	13,6	200,0	3	27,3	75,0	11	5,84
2010	8	19	32,2	237,5	1	9,1	12,5	20	6,12
2011	7	7	11,9	100,0	1	9,1	14,3	8	3,69
Suma	40	59	100,0	147,5	11	100,0	27,5	70	28,76

*wskaźnik ryzyka - liczba ofiar/100 wypadków

Tablica Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków w powiecie tczewskim w latach 2007-2011.

Powiat tczewski	Wypadki		Ranni		Ofiary śmiertelne		Ofiary	Koszty [mln zł]
	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]		
Gniew	122	14,25	164	14,26	20	24,1	184	65,04
Morzeszczyn	19	2,22	29	2,52	6	7,23	35	14,86
Pelplin	122	14,25	180	15,65	11	13,25	191	56,57
Subkowy	40	4,67	59	5,13	11	13,25	70	28,76
Tczew gmina miejska	153	17,87	191	16,61	6	7,23	197	51,63
Tczew gmina wiejska	400	46,73	527	45,83	29	34,94	556	160,16
SUMA	856	100,00	1150	100,00	83	100,00	1233	377,02

Rys. Rozkład liczby ofiar/1000 mk. w poszczególnych gminach w powiecie tczewskim według poziomu bezpieczeństwa. Lata 2007-2011.

Ponad 57% wypadków w gminie to wypadki na drodze krajowej. Są to jednocześnie wypadki o bardzo ciężkich skutkach – w 23 wypadkach rannych zostało 43 osoby a kolejnych 6 odniosło obrażenia śmiertelne. Koszty tych wypadków szacuje się na ponad 18 mln zł. Również bardzo niebezpieczne to drogi powiatowe, na których doszło do 9 wypadków, w których zginęły 4 osoby (36% ogólnej liczby zabitych), 8 osób zostało rannych.

Tablica Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków na poszczególnych drogach w gminie Subkowy w latach 2007-2011.

Rodzaj drogi	Wypadki		Ranni		Ofiary śmiertelne		Koszty	
	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]
Krajowa	23	57,5	43	72,9	6	54,5	18,51	64,4
Wojewódzka	2	5,0	2	3,4	0	0,0	0,5	1,7
Powiatowa	9	22,5	8	13,6	4	36,4	6,88	23,9
Gminna	1	2,5	1	1,7	0	0,0	0,0	0,9
Inna	5	12,5	5	8,5	1	9,1	2,62	9,1
Suma	40	100,0	59	100,0	11	100,0	28,76	100,0

Wielkość ruchu, dostępność

W 2010 roku na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w województwie pomorskim przeprowadzono pomiar średniego dobowego ruchu. Wielkość ruchu pojazdów ogółem oraz struktury rodzajowej pojazdów samochodowych

Tablica Średni dobowy ruch w punktach pomiarowych w 2010 r¹⁸.

Nr drogi	Długość	Nazwa	Pojazdy ogółem	Struktura rodzajowa ruchu pojazdów samochodowych						
				Motoc.	Sam. osob., mikrobusy	Sam. dost.	Sam. cięż.	Sam. cięż. z przycz.	Autobusy	Ciągniki
A1	12,6	W-I Swarżyn - W-I Pelplin	12245	22	8348	529	441	2857	48	0
91	13,2	Czarlin – Rudno	8054	52	6029	767	488	621	76	21
230	14,0	Wielgłowy – Pelplin (DW 229)	934	22	796	87	18	6	0	5

Największy ruch przenosi oczywiście autostrada, droga ta odciążała DK 91 przez co zmniejszyła się jej uciążliwość dla mieszkańców, a dodatkowo skrócił się czas dojazdu do Gdańska. Mimo tego droga krajowa przenosi ruch prawie 9 razy większy niż droga wojewódzka, co wynika z tranzytowego charakteru drogi.

Dostępność samochodem do centrum ośrodka subregionalnego - Tczewa z obszaru gminy Subkowy szacowana jest na poziomie do 30 min w godzinach szczytów¹⁹, natomiast do ośrodka wojewódzkiego - Gdańska - 45-60 min, przy założeniu, że w godzinach szczytów wielkość ta może ulec zmianie.

Dostępność samochodowa z miejscowości Subkowy do najbliższych węzłów drogowych kształtuje się następująco:

Węzeł Czarlin - DK91 i DK22 - ok. 5 min,

¹⁸ Generalny pomiar ruchu 2010, GDDKiA oddział Gdańsk.

¹⁹ Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego, 2009

Węzeł Swarżyn - autostrada A1 i DK22 - ok. 10-15 min w zależności od wyboru trasy,

Węzeł Pelplin - autostrada A1 i DW229 - ok. 15-20 min.

Trasy rowerowe, szlaki piesze

Plan województwa wskazuje istnienie na terenie gminy Subkowy następujących dróg rowerowych o znaczeniu regionalnym:

- 131 Tczew – Subkowy – Pelplin,

Poza wskazanymi w PZPWP na terenie gminy Subkowy funkcjonują szlaki rowerowe:

- Grzymisława: Szlak Tczew – Wielgłowy – Pelplin – Gniew – Nowe (oznaczony kolorem zielonym)²⁰
- Szlak Nadwiślański Doliny Dolnej Wisły, który przebiega przez teren gminy wzdłuż Wisły na odcinku: północna granica gminy - Gorzędziej - Mała Słońca - Rybaki - Pastwiska - południowa granica gminy (oznaczony kolorem czarnym)⁷,

i piesze:

Znakowany szlak turystyki pieszej Szlak Ziemi Tczewskiej im. R. Klima relacji Tczew – Rakowiec, przebiegający na terenie gminy przez Waćmierz²¹).

Ruch pieszy, chodniki

Ruch pieszy w miejscowościach gminy Subkowy bardzo często odbywa się po chodnikach zlokalizowanych tylko po jednej stronie jezdni np. Subkowy, Brzuśce, Gorzędziej, bądź bezpośrednio po jezdni lub jej poboczu np. Wielgłowy, Radostowo, Waćmierz. W istniejących elementach infrastruktury ruchu pieszego zauważa się brak ciągłości, ubytki, nierówności w nawierzchni. Bardzo mało jest odcinków nowych chodników, występują jedynie w Subkowach - wzdłuż drogi gminnej 216039G (ul. Kościelna) - gdzie została też wyremontowana nawierzchnia jezdni oraz wzdłuż drogi gminnej 216004G (ul. Sportowa) - również została wyremontowana nawierzchnia, wybudowany chodnik i 650m ścieżki rowerowej.

Infrastruktura i komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Subkowy przebiega linia kolejowa Nr 131 Tczew – Laskowice Pomorskie – Tarnowskie Góry. Jest to Linia znaczenia krajowego, czynna dwutorowa, zelektryfikowana, o wskaźniku $2,5 < w < 4$ oznaczającym, iż jest to odcinek o prędkości rozkładowej i ograniczeniach prędkości niższymi od 80% i większymi lub równymi od 50% prędkości konstrukcyjnej linii,²²

Linia kolejowa nr 131 jest linią magistralną, która wraz z Autostradą A1 oraz DK 91 leży w paśmie podstawowym układu transportowego województwa pomorskiego. Wynika to z przynależności tego pasma do Korytarza nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej.

Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa Subkowy, położona jest w znacznej odległości od centrum miejscowości.

²⁰ Kociewskie trasy rowerowe www.rowery.kociewie.eu

²¹ www.pomorskie.pttk.pl; www.subkowy.pl

²² Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego

Na stacji Subkowy w okresie szczytowym (zgodnie z rozkładem jazdy) zatrzymuje się 12 par pasażerskich pociągów osobowych.

Poza ruchem pasażerskim przez stację Subkowy odbywa się tranzytowy ruch pociągów towarowych.

Czas dojazdu, szacowany na podstawie rozkładów jazdy, ze stacji Subkowy do miejscowości powiatowej - Tczewa - wynosi ok. 15 min, natomiast do stolicy województwa - Gdańska - wynosi ok. 50-80 min.

Komunikacja zbiorowa – autobusowa

Komunikacja zbiorowa autobusowa na obszarze gminy Subkowy realizowana jest przez P.H.U. „Latocha” Tomasz Latocha Wielgłowy.

Firma przewozowa obsługuje wszystkie miejscowości sołeckie, a główne kierunki przewozów to Tczew – Gniew - Tczew przez Wielgłowy, Brzuśce, Radostowo , Tczew – Gniew - Tczew przez Narkowy, Subkowy, Tczew – Gniew – Tczew przez Gorzędziej, Mała Słońca, Rybaki, Mały Garc, Wielka Słońca.

Dojazd autobusem z miejscowości Subkowy do Tczewa, szacowany na podstawie rozkładu jazdy wynosi ok. 20 min, do Pelplina ok. 15-20 min, do Gniewa ok. 20-30 min.

Istotnym uzupełnieniem komunikacji zbiorowej na terenie gminy jest funkcjonowanie tzw. „dowozów szkolnych” przeznaczonych dla uczniów, ale wykorzystywanych sporadycznie również przez mieszkańców.

Przystanki autobusowe zlokalizowane są przy drodze krajowej nr 91, drodze wojewódzkiej nr 230, drogach powiatowych z wyjątkiem 2717G.

W większości przypadków, głównie przy drodze wojewódzkiej i powiatowych przystanki zlokalizowane są bezpośrednio przy jezdni, bez zatoki. Pełnowymiarowe zatoki autobusowe o nawierzchni z kostki prefabrykowanej lub mieszanki mineralno-asfaltowej, z wydzielonym, utwardzonym miejscem oczekiwania dla podróżnych występują jedynie w ciągu drogi krajowej nr 91.

Istniejące przystanki budzą zastrzeżenia, część zaopatrzonych jest w wiatę, niemniej większość posiada jedynie słupek z rozkładem jazdy, nawet bez oznakowania typowego dla przystanku. Oznaczony jest często tylko przystanek dla autobusu szkolnego.

Podsumowanie stanu systemu komunikacji gminy

Gmina Subkowy posiada wystarczającą ilość powiązań w sieci, jednak w przeważającej mierze stan techniczny nie pozwala na całkowitą obsługę transportem zbiorowym oraz na komfortowe i bezpieczne przemieszczanie się pojazdami kołowymi oraz pieszo.

Dodatknie cechy układu:

- Wewnętrzna sieć drogowa w gminie – zapewnia sieć powiązań komunikacyjnych poszczególnych wsi z ośrodkiem gminnym, oraz w skali regionalnej w kierunkach północ – południe i wschód – zachód,
- Autostrada A1, droga krajowa nr 91 i linia kolejowa 131 jako elementy podstawowego układu transportowego gminy położone w osi Korytarza VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej, stanowiące potencjalną strefę aktywności gospodarczej,
- Bardzo dobre skomunikowanie gminy ze Specjalną Strefą Ekonomiczną w Tczewie stanowiącą ośrodek wzrostu, innowacyjności, zapewniającą miejsca pracy,

- Dość gęsta sieć dróg dojazdowych i lokalnych,
- Dość dobrze działająca i rozwinięta sieć linii komunikacji autobusowej.

Ujemne cechy układu:

- Drzewa w skrajni drogi lub w przestrzeni od 0 do 3.0 m od krawędzi jezdni na wielu odcinkach – drogi wojewódzkiej 230, np. na odcinku od skrzyżowania z DK91 w kierunku miejscowości Wielgłowy, przed i za miejscowością Brzuśce oraz w okolicy Radostowa w kierunku miejscowości Rajkowy, DP 2717G od Radostowa (skrzyżowanie z DW230) w kierunku Starzęcina, DP 2817G Brzuśce – Waćmierz, DP 2810G od DK22 – Gorzędziej – Mała Słońca - Rybaki - Mały Garc - skrzyżowanie z DK91,
- Spękana, nierówna nawierzchnia asfaltowa na wielu odcinkach, niejednokrotnie uniemożliwiająca poruszanie się z dopuszczalną prędkością, wiele ubytków w nawierzchni – zwłaszcza nierówne, połamane krawędzie dróg, pozapadane lub brak poboczy np. DW230 - cały odcinek, DP 2717G od Radostowa do Starzęcina,
- Odcinki drogowe o nawierzchni gruntowej np. DP2814G Rybaki do Starego Międzyłęża, droga gminna 216013G,
- Nieuporządkowane przekroje jezdni (zmiany w szerokości na jednym odcinku) oraz skrzyżowań,
- Zmiany nawierzchni z bitumicznej, na brukową, z płyt lub gruntową na jednym odcinku, np. DP 2717G: DK91 (Subkowy stacja PKP) - Radostowo - Starzęcin - Rywałd,
- Brak odpowiedniej ilości chodników w poszczególnych miejscowościach gminy (braki ciągłości, nieodpowiednia szerokość i stan techniczny),
- Brak dróg rowerowych, wyznaczonych, wydzielonych,
- Nieodpowiednia organizacja przystanków i miejsc dla oczekujących na komunikację (brak wiat dla podróżnych, zatok autobusowych, oznakowania)
- Brak odpowiednich barier ochronnych, energochłonnych na obiektach wzdłuż dróg, nad ciekami wodnymi np. DP2810G w okolicy miejscowości Narkowy,

Miejsca szczególnie niebezpieczne lub z nieczytelnej organizacji ruchu:

Na obszarze gminy Subkowy w sieci drogowo-ulicznej stwierdzono kilka miejsc niebezpiecznych, wymagających podjęcia działań w celu poprawienia bezpieczeństwa ruchu jak i komfortu użytkowników.

Miejsca oznaczono na planszy Transport – Uwarunkowania:

- 1 – skrzyżowanie drogi krajowej nr 91 z drogą gminną nr 216003G na trasie między węzłem w Czarlinie a miejscowością Subkowy. Wlot drogi gminnej pod kątem w miejscu, gdzie na drodze krajowej występuje łuk pionowy powodujący brak widoczności, stwarza zagrożenie zwłaszcza dla wyjeżdżających i skręcających w lewo w kierunku Tczewa,
- 2 – skrzyżowanie dróg powiatowych nr 2810G i 2813G w miejscowości Mały Garc – skrzyżowanie z wieloma punktami kolizji, brak podkreślenia drogi nadrzędnej, brak czytelności i przejrzystości skrzyżowania, występuje brak widoczności co zagraża bezpieczeństwu ruchu – konieczna przebudowa najlepiej na skrzyżowanie z ruchem okrężnym,

- 3 – skrzyżowanie drogi krajowej nr 91 z drogą gminną nr 216039G - ul. Kościelną w miejscowości Subkowy, miejscowe zawężenie przekroju wloty drogi gminnej, niebezpieczny wyjazd na drogę krajową.

Infrastruktura techniczna – zaopatrzenie w wodę

Gmina Subkowy w 98% zaopatrywana jest w wodę z gminnych wodociągów wiejskich. Pozostałe 2% to mieszkańcy w zabudowie siedliskowej (rozproszonej) korzystający z własnych studni indywidualnych. Istniejące wodociągi zaopatrywane są w wodę z 4 ujęć wody zlokalizowanych w miejscowościach: Subkowy, Wielgłowy, Waćmierz i Gorzędziej. Jeśli chodzi o stan techniczny ujęć, jedynie w Waćmierz stacja uzdatniania wody wymaga modernizacji i przebudowy. Pozostałe stacje są zmodernizowane, jeśli chodzi o wyposażenie i ocieplone, jedynie stacja wodociągowa w Gorzędzieju wymaga ocieplenia. Dobowa zdolność produkcyjna istniejących ujęć wody przekracza znacznie potrzeby.

Reasumując powyższe można powiedzieć, że istniejący stan zaopatrzenia w wodę gminy jest dobry i daje możliwości zaopatrzenia w wodę nowych terenów inwestycyjnych.

Infrastruktura techniczna – stan uporządkowania gospodarki ściekowej

W gminie Subkowy aktualnie funkcjonują 2 mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków – gminna oczyszczalnia ścieków w Subkowach i wiejska oczyszczalnia ścieków w Gorzędzieju. Oczyszczalnia ścieków w Subkowach jest oczyszczalnią nową – rozruch oczyszczalni nastąpił w listopadzie 2011r. a podłączanie mieszkańców jeszcze trwa. Po zakończeniu tego procesu procent ludności korzystającej z k.s. będzie wynosił 41%.

Docelowo, w najbliższym czasie, planuje się likwidację osadników Imhoffa w Radostowie i Małym Garcu. Ścieki z istniejącej k.s. w Radostowie planuje się odprowadzić do k.s. w Subkowach. Jeśli chodzi o Mały Garc, ścieki z istniejącej k.s. zostaną odprowadzone do k.s. w Subkowach lub do lokalnej oczyszczalni ścieków – planuje się przeniesienie wyłączonej z eksploatacji oczyszczalni ścieków przy szkole w Subkowach.

Pozostałe miejscowości w gminie sukcesywnie będą komunalizowane i ścieki będą odprowadzane na oczyszczalnię w Subkowach. Jedynie w miejscowości Waćmierz planuje się budowę oczyszczalni przydomowych.

Zatem w zakresie k.s. w gminie Subkowy istnieją szanse na rozwój terenów inwestycyjnych.

3.14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych w gminie Subkowy przewiduje się budowę nowej oczyszczalni ścieków.

W ramach programu rozwoju dróg wodnych Deltą Wisły i Zalewu Wiślanego – Pętla Żuławska Międzynarodowa Droga Wodna E-70 w gminie Subkowy planowana jest budowa przystani na rz. Wiśle w miejscowości Gorzędziej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Ponadto obowiązują zadania i programy dotyczące całego kraju lub województwa, a których lokalizacja nie została określona przestrzennie. Zadania te wyszczególniono w poniższej tabeli.

Tabl. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Projekty indywidualne dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (styczeń 2010)		
Lp.	rodzaj zadania	lokalizacja
Priorytet II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi		
1	Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojennych zarządzanych przez PGL LP	Cały kraj
Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		
2	Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław: a) poprawa bezpieczeństwa powodziowego poprzez zabezpieczenie sprawnego funkcjonowania koryt rzek i budowli hydrotechnicznych, w tym na rzece Wiśle (umożliwiających pracę lodołamaczy oraz odprowadzenie wezbraniowych wód do Zatoki Gdańskiej). Ważnym celem projektu będzie realizacja systemu monitorowania ryzyka powodziowego, stworzone zostanie narzędzie do zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze Żuław. b) Efektem projektu będzie podwyższenie bezpieczeństwa wałów przeciwpowodziowych kluczowych rzek, w tym rzeki Wisły oraz zabezpieczenie sprawnego funkcjonowania systemu odwodnieniowego zabudowy polderowej poprzez modernizację stacji pomp. c) Efektem projektu będzie podwyższenie bezpieczeństwa wałów oraz sprawnego funkcjonowania systemu odwodnieniowego Kanału Raduni, jednego z najważniejszych obiektów/urządzeń ochrony przeciwpowodziowej gmin: Gdańsk i Pruszcz Gdański.	Żuławy Wiślane
3	Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych	Cały kraj
4	Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń	Cały kraj
5	Wsparcie techniczne ratownictwa ekologicznego i chemicznego	Cały kraj
6	Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno-pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu.	Cały kraj
Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		
7	Opracowanie planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski	Cały kraj
Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T		
8	Rozwój infrastruktury państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym	Cały kraj
Priorytet VII Transport przyjazny środowisku		
9	Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS	Cały kraj
Priorytet VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		
10	Na straże bezpiecznej drogi – doposażenie jednostek Państwowej Straży Pożarnej w sprzęt do ratownictwa technicznego na drogach woj. lubuskiego, zachodniopomorskiego i pomorskiego	pomorskie
11	Rozwój systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)	Cały kraj
Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł		
12	Gazociąg Włocławek – Gdynia	pomorskie

Aneks nr 1**WYKAZ OBIEKTÓW FIGURUJĄCYCH W EWIDENCJI ZABYTKÓW GMINY SUBKOWY**

SUBKOWY				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Dom przedpogrzebowy		przy kościele	pocz. XX w.
2.	Brama w ogrodzeniu kościoła parafialnego			ok. 1905
3.	Kapliczka przydrożna	ul. Wybickiego		ok. 1852
4.	Kapliczka	ul. Spółdzielcza		k. XIX w.
5.	Transformator	ul. Gdańska		1 ćw. XX w.
6.	Spichlerz obecnie częściowo zamieszkały	ul. Gdańska 26		1900 r.
7.	Dworzec PKP	ul. Dworcowa 15		1900 r.
8.	Budynek gospodarczy w zespole dworca PKP	ul. Dworcowa 15		1900 r.
9.	Budynek WC	ul. Dworcowa	w rejonie dworca PKP	1900 r.
10.	Dom mieszkalny – dawna poczta	ul. Dworcowa 12		1900 r.
11.	Dom mieszkalny w zespole dworca	ul. Dworcowa 16		1900 r.
12.	Budynek gospodarczy w zespole dworca	ul. Dworcowa 16		1900 r.
13.	Dom mieszkalny w zespole dworca	ul. Dworcowa 17		1900 r.
14.	Budynek gospodarczy w zespole dworca	ul. Dworcowa 17		1900 r.
15.	Dom mieszkalny w zespole dworca	ul. Dworcowa 18		1900 r.
16.	Budynek gospodarczy w zespole dworca	ul. Dworcowa 18		1900 r.
17.	Dom mieszkalny	ul. Dworcowa 22		1900 r.
18.	Dom mieszkalny - poniatówka	ul. Spokojna 3		1938 r.
19.	Dom mieszkalny - poniatówka	ul. Spokojna 5		1938 r.
20.	Dom mieszkalny - poniatówka	ul. Spokojna 11		1938 r.
21.	Dom mieszkalny - poniatówka	ul. Spokojna 13		1938 r.
22.	Dom mieszkalny	ul. Kościelna 36		XIX/XX w.
23.	Dom – dawny szpital parafialny	ul. Kościelna 2		IV ćw. XIX w.
24.	Dom mieszkalny	ul. Kościelna 3		IV ćw. XIX w.
25.	Dom mieszkalny	ul. Kościelna 4		IV ćw. XIX w.
26.	Budynek gospodarczy	ul. Kościelna 7		IV ćw. XIX w.
27.	Dom mieszkalny	ul. Kościelna 25		IV ćw. XIX w.
28.	Dom mieszkalny	ul. Kościelna 35		XIX/XX w.
29.	Kapliczka przydrożna	ul. Kościelna		I ćw. XX w.
30.	Dom mieszkalny i sklep	ul. Wybickiego 22		I ćw. XX w.
31.	Młyn	ul. Wybickiego 23		I ćw. XX w.
32.	Dom mieszkalny	ul. Wybickiego 25		1900 r.
33.	Dom mieszkalny	ul. Wybickiego 73		I ćw. XX w.
34.	Dom mieszkalny	ul. Wybickiego 74		II poł. XIX w.
35.	Park podworski	ul. Wybickiego 74		II poł. XIX w.

NARKOWY				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Budynek dawnej stróżówki	ul. Polna 11		ok. 1900
2.	Budynek gospodarczy podworski - owczarnia	Narkowy	przy drodze do Gorzędzieja	XIX/XX w.
3.	Dom mieszkalny	ul. Polna 11		ok. 1900

BRZUŚCE				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	kapliczka	ul. Polna 9		pocz. XX w.
2.	kapliczka		przy drodze do Płaczewa	k. XIX w.
3.	kapliczka		przy drodze do Waćmierza	
4.	kapliczka		przy drodze do Tczewa	
5.	Budynek szkoły	ul. Milenijna 12		pocz. XX w.
6.	Budynek mieszkalny – dawna karczma	ul. Milenijna 21		k. XIX w.
7.	Dom mieszkalny	ul. Polna 9		XIX/XX w.
8.	Wozownia, spichlerz, pralnia	ul. Polna 9		XIX/XX w.

WIELGŁOWY				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	kapliczka		przy drodze do Tczewa	pocz. XX w.

BUKOWIEC				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Leśniczówka	Bukowiec 1		1899 r.
2.	Magazyn, d. wozownia, spichlerz, kurnik	Bukowiec 1		1899 r.

RADOSTOWO				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Kapliczka			ok. 1900
2.	Gorzelnia dworska	ul. Dworcowa 8		1899 r.
3.	Dom mieszkalny – dawny czworak	ul. Dworcowa 8		1909 r.
4.	Dom mieszkalny dla pracowników folwarcznych	ul. Dworcowa 5		1909 r.
5.	Dom mieszkalny – dawny czworak dworski	ul. Dworcowa 4		1902 r.
6.	Dom mieszkalny – dawny czworak dworski	ul. Dworcowa 2		1902 r..
7.	Dom mieszkalny – dawny czworak dworski	ul. Pielgrzymów 17		pocz. XX w.
8.	Budynek dawnej szkoły – obecnie mieszkalny	ul. Pielgrzymów 13		pocz. XX w.
9.	Dom mieszkalny	ul. Leśna 1		poł. XIX w.
10.	Chlewik	ul. Leśna 1		k. XIX w.
11.	Dom mieszkalny – sklep	ul. Leśna 3		pocz. XX w.
12.	Dom mieszkalny poniatówka	ul. Leśna 10		1936 r.
13.	Dom mieszkalny poniatówka	ul. Pielgrzymów 19		1936 r.

RADOSTOWO				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
14.	Obora – chlew	ul. Pielgrzymów 19		1936 r.
15.	Stodoła w zespole poniatówki	ul. Pielgrzymów 19		1936 r.
16.	Dom mieszkalny poniatówka	Radostowo 1		1938 r.

GORZĘDZIEJ				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Budynek dawnej szkoły – obecnie mieszkalny	ul. Tczewska 6		1900 r.
2.	Dom mieszkalny	ul. Ks. Zygmunta Hundsdorfa 6		1900 r.
3.	Dwór	Gorzędziej 2	tzw. Mały Gorzędziej	1892 r.
4.	Park dworski	Gorzędziej 2	tzw. Mały Gorzędziej	1892 r.

MAŁA SŁOŃCA				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Budynek szkoły	ul. Długa 1		pocz. XX w.
2.	Dom mieszkalny	ul. Świerkowa 11		1900 r.
3.	Dom mieszkalny	ul. Wiślana 3		XIX/XX w.
4.	Dom mieszkalny	ul. Wiślana 4/3		XIX/XX w.
5.	Dom mieszkalny	ul. Wiślana 6		XIX/XX w.
6.	Dom mieszkalny, d. karczma	ul. Wiślana 18		
7.	Dom mieszkalny	ul. Tczewska 7		XIX/XX w.

WIELKA SŁOŃCA				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Park podworski			k. XIX w.
2.	Obora podworska			k. XIX w.
3.	Spichlerz podworski			k. XIX w.
4.	Dom mieszkalny	ul. Główna 3		k. XIX w.
5.	Stajnia	ul. Główna 3		k. XIX w.
6.	Obora	ul. Główna 3		k. XIX w.
7.	Chlew (częściowo rozebrany)	ul. Główna 3		k. XIX w.
8.	Dom mieszkalny podworski	ul. Główna 5		k. XIX w.
9.	Dom mieszkalny – czworak podworski	ul. Główna 9		k. XIX w.
10.	Dom mieszkalny	ul. Rymarska 1		1812 r.
11.	Dom – dawna mleczarnia	ul. Rymarska 2		XIX/XX w.
12.	Budynek dworski	ul. Główna 11		1912 r.
13.	Dom mieszkalny	ul. Główna 13		XIX/XX w.
14.	Dom mieszkalny	ul. Główna 6		I poł. XIX w.

RYBAKI				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Stacja pomp w zespole śluzy			1914 r.
2.	Stacja pomp w zespole śluzy			1943 r.
3.	Strażnica przy śluzie	ul. Wałowa 1		1884 r.
4.	Stacja pomp -śluza			
5.	Dom mieszkalny dawny czworak podworski	ul. Wałowa 4		1914 r.
6.	Budynek gospodarczy – spichlerzyk	ul. Wałowa 4		1914 r.
7.	Dom mieszkalny dawny czworak podworski	ul. Kociewska 14		1914 r.
8.	Budynek gospodarczy – spichlerz podworski			1922 r.
9.	Budynek gospodarczy podworski			1914 r.
10.	Kolonia domów mieszkalnych podworskich			1914 r.

MAŁY GARC				
LP.	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA	DATA
1.	Stodoła w zespole dworskim	ul. Pelplińska 20		1931 r.
2.	Budynek gospodarczy podworski	ul. Pelplińska 20		k. XIX w.
3.	Budynek gospodarczy II w zespole pałacowym	ul. Pelplińska 20		k. XIX w.
4.	Budynek gospodarczy III w zespole pałacowym	ul. Pelplińska 20		XIX/XX w.
5.	Owczarnia i żrebiarnia w zespole dworskim – obecnie sklep i pomieszczenia socjalne	ul. Pelplińska 20		
6.	Budynek gospodarczy podworski – mleczarnia	ul. Pelplińska 20		k. XIX w.
7.	Budynek gospodarczy podworski – rzeźnia	ul. Pelplińska 20		k. XIX w.
8.	Dom mieszkalny	ul. Pelplińska 16		IV ćw. XIX w.
9.	Transformator			I ćw. XX w.

Aneks nr 2

WYKAZ OBIEKTÓW UJĘTYCH W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

- zaznaczono (**bold**) obiekty nie ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
BRZUŚCE				
1	Brzuśce			d. cmentarz epidemiczny
2	Brzuśce			kapliczka przy drodze do Placzewa
3	Brzuśce			kapliczka przy drodze do Waćmierza
4	Brzuśce			kapliczka przy drodze do Tczewa
5	Brzuśce	Milenijna	12	szkoła
6	Brzuśce	Milenijna	21	dom mieszkalny, d. karczma
7	Brzuśce	Milenijna	25	dom mieszkalny
8	Brzuśce	Polna	9	dom mieszkalny
9	Brzuśce	Polna	9	wozownia, spichlerz, pralnia
10	Brzuśce	Polna	9	kapliczka
11	Brzuśce	Polna	9	aleja
BUKOWIEC				
12	Bukowiec		1	leśniczówka
13	Bukowiec		1	magazyn, d. wozownia, spichlerz, kurnik
GORZĘDZIEJ				
14	Gozdziej			układ ruralistyczny wsi
15	Gozdziej	ks. Hundsdorfa	6	dom mieszkalny
16	Gozdziej	ks. Hundsdorfa	7	kościół p.w. św. Wojciecha
17	Gozdziej	ks. Hundsdorfa		cmentarz przykościelny
18	Gozdziej	Tczewska	4	dom mieszkalny
19	Gozdziej	Tczewska	5	dom mieszkalny

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
20	Gozdziej	Tczewska	6	dom mieszkalny
21	Gozdziej	Tczewska	6	budynek gospodarczy
22	Gozdziej	Tczewska	7	bud. gosp. w zespole dworsko-parkowym
23	Gozdziej	Tczewska	7	bud. gosp. w zespole dworsko-parkowym
24	Gozdziej	Tczewska	7	mag. zbożowy w zespole dworsko-park.
25	Gozdziej	Tczewska	18	dom mieszkalny
26	Gozdziej	Tczewska	20	zespół dworsko - parkowy
27	Gozdziej	Tczewska	20	dwór
28	Gozdziej	Tczewska	20	park
29	Gozdziej	tz. Mały Gozdziej	2	zespół dworsko - parkowy
30	Gozdziej	tz. Mały Gozdziej	2	dwór
31	Gozdziej	tz. Mały Gozdziej	2	park
32	Gozdziej	Wąska	1	dom mieszkalny
33	Gozdziej			kapliczka przydrożna
MAŁA SŁOŃCA				
34	Mała Słońca			układ ruralistyczny wsi
35	Mała Słońca	Długa	1	szkoła
36	Mała Słońca	Tczewska	2	budynek mieszkalno-gospodarczy
37	Mała Słońca	Tczewska	7	dom mieszkalny
38	Mała Słońca	Wiślana	3	dom mieszkalny
39	Mała Słońca	Wiślana	4	dom mieszkalny
40	Mała Słońca	Wiślana	6	dom mieszkalny
41	Mała Słońca	Wiślana	9	dom mieszkalny
42	Mała Słońca	Wiślana	18	dom mieszkalny, d. karczma
43	Mała Słońca			kapliczka przydrożna
44	Mała Słońca			d. cmentarz ewangelicki
45	Mała Słońca			d. cmentarz epidemiczny

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
46	Mała Słońca			park podworski
47	Mała Słońca	Świerkowa	11	dom mieszkalny (d. nr 3)
48	Mała Słońca	Świerkowa	4	dom mieszkalny (d. nr 9)
MAŁY GARC				
49	Mały Garc	Jeziorna	1	d. mleczarnia w zespole pałac.-parkowym
50	Mały Garc	Jeziorna	2	dom mieszkalny
51	Mały Garc	Pelplińska	20	zespół pałacowo -parkowy
52	Mały Garc	Pelplińska	20	pałac
53	Mały Garc	Pelplińska	20	park
54	Mały Garc	Pelplińska	20	d. kuźnia
55	Mały Garc	Pelplińska	20	d. gołębnik
56	Mały Garc	Pelplińska	20	d. rzeźnia
57	Mały Garc	Pelplińska	20	d. owczarnia
58	Mały Garc	Pelplińska	20	d. lodownia
59	Mały Garc	Pelplińska	20	budynek gospodarczy
60	Mały Garc	Pelplińska	20	budynek gospodarczy
61	Mały Garc	Pelplińska	20	budynek gospodarczy
62	Mały Garc			d. cmentarz ewangelicki
63	Mały Garc			zespół fortyfikacji
NARKOWY				
64	Narkowy	Tczewska	8	bud. gosp. podworski, d. owczarnia
RADOSTOWO				
65	Radostowo			kapliczka przy drodze na Rajkowy
66	Radostowo			kapliczka przy drodze na Pelplin
67	Radostowo	Dworcowa	4	dom, d. czworak
68	Radostowo	Dworcowa	11	zespół pałacowo-parkowy
69	Radostowo	Dworcowa	11	pałac
70	Radostowo	Dworcowa	11	park

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
71	Radostowo	Dworcowa	11	budynek mieszkalny
72	Radostowo	Dworcowa	11	warsztat, d. stajnia
73	Radostowo	Dworcowa	11	spichlerz
74	Radostowo	Dworcowa	11	kuźnia
75	Radostowo	Dworcowa	11	gorzelnia
76	Radostowo	Dworcowa	11	obora
77	Radostowo	Dworcowa	11	stodoła
78	Radostowo	Leśna	1	dom mieszkalny
79	Radostowo	Leśna	1	budynek gospodarczy
80	Radostowo	Leśna	3	dom mieszkalny, sklep
81	Radostowo	Pielgrzymów	2	dom mieszkalny - poniatówka
82	Radostowo	Pielgrzymów	2	stodoła
83	Radostowo	Pielgrzymów	2	budynek gospodarczy
84	Radostowo	Pielgrzymów	6	dom mieszkalny- poniatówka
85	Radostowo	Pielgrzymów	7	stodoła
86	Radostowo	Pielgrzymów	7	budynek gospodarczy
87	Radostowo	Pielgrzymów	19	dom mieszkalny - poniatówka
88	Radostowo	Pielgrzymów	19	stodoła
89	Radostowo	Pielgrzymów	19	budynek gospodarczy
RYBAKI				
90	Rybaki			układ ruralistyczny wsi
91	Rybaki	Kociewska	15	zespół dworsko -parkowy
92	Rybaki	Kociewska	15	dwór
93	Rybaki	Kociewska	15	park
94	Rybaki	Kociewska	15	budynek bramny I
95	Rybaki	Kociewska	15	budynek bramny II
96	Rybaki	Kociewska	15	d. rządówka
97	Rybaki	Kociewska	15	d. stodoła
98	Rybaki	Kociewska	15	d. obora

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
99	Rybaki	Kociewska	15	budynek gospodarczy
100	Rybaki	Kociewska	15	d. silos
101	Rybaki	Kociewska	8	dom mieszkalny
102	Rybaki	Kociewska	12	budynek gospodarczy
103	Rybaki	Kociewska	14	dom mieszkalny
104	Rybaki	Kociewska	14	budynek gospodarczy
105	Rybaki	Wałowa		zespół śluzy
106	Rybaki	Wałowa		śluza
107	Rybaki	Wałowa		stacja pomp
108	Rybaki	Wałowa		stacja pomp
109	Rybaki	Wałowa	1	strażnica w zespole śluzy
STARZĘCIN				
110	Starzęcin		3	dom mieszkalny
111	Starzęcin		3	stodoła
112	Starzęcin		3	obora
SUBKOWY				
113	Subkowy			układ ruralistyczny wsi
114	Subkowy	Cicha	8	zespół dworsko - parkowy
115	Subkowy	Cicha	8	dwór
116	Subkowy	Cicha	8	park z aleją
117	Subkowy	Cicha	8	bud. gosp. przy dworze
118	Subkowy	Cicha	8	bud. gosp. w zespole dworsko-parkowym.
119	Subkowy	Cicha	18	poniatówka
120	Subkowy	Cicha	18	budynek gospodarczy
121	Subkowy	Cicha	18	stodoła
122	Subkowy	Cicha	19	poniatówka
123	Subkowy	Cicha	19	budynek gospodarczy
124	Subkowy	Cicha	19	stodoła

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
125	Subkowy	Cicha	d.95	poniatówka
126	Subkowy	Cicha	bez nr	poniatówka
127	Subkowy	Dworcowa		zespół dworca PKP
128	Subkowy	Dworcowa	15	dworzec
129	Subkowy	Dworcowa		budynek WC
130	Subkowy	Dworcowa	15	budynek gospodarczy
131	Subkowy	Dworcowa	22	budynek mieszkalny w zespole dworca
132	Subkowy	Dworcowa	11	dom mieszkalny
133	Subkowy	Dworcowa	12	d. poczta, ob. dom mieszkalny
134	Subkowy	Dworcowa	15	dom mieszkalny
135	Subkowy	Dworcowa	15	budynek gospodarczy
136	Subkowy	Dworcowa	16	dom mieszkalny
137	Subkowy	Dworcowa	16	budynek gospodarczy
138	Subkowy	Dworcowa	17	dom mieszkalny
139	Subkowy	Dworcowa	17	budynek gospodarczy
140	Subkowy	Dworcowa	18	dom mieszkalny
141	Subkowy	Dworcowa	18	budynek gospodarczy
142	Subkowy	Dworcowa	19	dom mieszkalny
143	Subkowy	Dworcowa	19	budynek gospodarczy
144	Subkowy	Dworcowa	20	dom mieszkalny
145	Subkowy	Dworcowa	20	budynek gospodarczy
146	Subkowy	Gdańska	5	d. czworak w zesp. dworsko-parkowym
147	Subkowy	Gdańska	26	d. spichlerz
148	Subkowy	Kościelna		kościół p.w. św. Stanisława
149	Subkowy	Kościelna		cmentarz przykościelny
150	Subkowy	Kościelna		ogrodzenie kościoła z 2 bramami
151	Subkowy	Kościelna		dom przedpogrzebowy
152	Subkowy	Kościelna		kapliczka przydrożna

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
153	Subkowy	Kościelna	2	d. szpital parafialny
154	Subkowy	Kościelna	3	dom mieszkalny
155	Subkowy	Kościelna	4	dom mieszkalny
156	Subkowy	Kościelna	8	plebania
157	Subkowy	Kościelna	9	dom mieszkalny
158	Subkowy	Kościelna	24	dom mieszkalny
159	Subkowy	Kościelna	25	dom mieszkalny
160	Subkowy	Kościelna	35	dom mieszkalny
161	Subkowy	Kościelna	36	dom mieszkalny
162	Subkowy	Kościelna	42	dom mieszkalny
163	Subkowy	Kościelna	5	zespół dworsko - parkowy
164	Subkowy	Pałacowa	5	dwór
165	Subkowy	Pałacowa	5	park z aleją
166	Subkowy	Pałacowa	5	d. rządcówka
167	Subkowy	Pałacowa	5	budynek gospodarczy
168	Subkowy	Pałacowa	5	budynek gospodarczy
169	Subkowy	Pałacowa	bez nr	dom mieszkalny
170	Subkowy	Spółdzielcza	2	dom mieszkalny
171	Subkowy	Spółdzielcza	2	budynek gospodarczy
172	Subkowy	Spółdzielcza		kapliczka przydrożna
173	Subkowy	Wybickiego		kapliczka przydrożna
174	Subkowy	Wybickiego	19	ob. biblioteka
175	Subkowy	Wybickiego	22	dom mieszkalny
176	Subkowy	Wybickiego	23	d. młyn
177	Subkowy	Wybickiego	24	dom mieszkalny
178	Subkowy	Wybickiego	25	dom mieszkalny
179	Subkowy	Wybickiego	25	budynek gospodarczy
180	Subkowy	Wybickiego	25	budynek gospodarczy

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
181	Subkowy	Wybickiego	29	dom mieszkalny
182	Subkowy	Wybickiego	36	dom mieszkalny
183	Subkowy	Wybickiego	41	dom mieszkalny
184	Subkowy	Wybickiego	52	dom mieszkalny
185	Subkowy	Wybickiego	54	budynek gospodarczy
186	Subkowy	Wybickiego	73	dom mieszkalny
187	Subkowy	Wybickiego	74	zespół dworsko- parkowy
188	Subkowy	Wybickiego	74	dworek
189	Subkowy	Wybickiego	74	park
190	Subkowy	Wybickiego	74	bud. gosp. w zespole dworsko-parkowym
191	Subkowy	Zamkowa	2	zespół dworsko - parkowy
192	Subkowy	Zamkowa	2	d. dwór, ob.. szkoła
193	Subkowy	Zamkowa	2	park
194	Subkowy			cmentarz parafialny
195	Subkowy			d. cmentarz ewangelicki
196	Subkowy	obok wiaduktu (ul. Gdańska)	d.33 12	dom mieszkalny
197	Subkowy	obok wiaduktu (ul. Gdańska)	d.33 12	budynek gospodarczy
WAĆMIERZ				
198	Waćmierz	Kasztanowa	32	dom mieszkalny
199	Waćmierz	Kasztanowa	32	budynek gospodarczy
200	Waćmierz	Kasztanowa		aleja
WIELGŁOWY				
201	Wielgłowy			d. cmentarz ewangelicki
202	Wielgłowy			kapliczka przy drodze do Tczewa
WIELKA SŁOŃCA				
203	Wielka Słońca			d. cmentarz ewangelicki
204	Wielka Słońca			park podworski
205	Wielka Słońca	Główna	3	dom mieszkalny

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
206	Wielka Słońca	Główna	5	dom mieszkalny
207	Wielka Słońca	Główna	6	dworek
208	Wielka Słońca	Główna	7	dom mieszkalny
209	Wielka Słońca	Główna	9	dom mieszkalny
210	Wielka Słońca	Główna	13	dom mieszkalny

Lp.	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt
211	Wielka Słońca	Rymarska	1	dworek
212	Wielka Słońca	Rymarska	1	d. obora
213	Wielka Słońca	Rymarska	2	dom mieszkalny
214	Wielka Słońca	Rymarska	2	budynek gospodarczy

ZMIANA-AKTUALIZACJA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy

CZĘŚĆ II – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SPIS TREŚCI.....	STRONA
Wstęp	3
1. Założenia projektowe kierunków rozwoju przestrzennego.....	4
1.1. Cele generalne polityk przestrzennych.....	4
1.2. Założenia programowe, prognozy	5
1.3. Podział gminy na obszary o sprecyzowanych funkcjach	10
2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, wg art. 10 ust 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003r.	14
2.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	14
2.1.1. Obszary zainwestowania	14
2.1.2. Obszary rozmieszczenia urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych.....	18
2.1.3. Obszary zabudowy rozproszonej i niezabudowane	19
2.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy	19
2.2.1. Obszary istniejącej zabudowy i jej dogęszczenia.....	19
2.2.2. Obszary nowych terenów inwestycyjnych	20
2.2.3. Obszary rozmieszczenia obiektów związanych z lokalizacją farm wiatrowych.....	24
2.2.4. Obszary zabudowy rozproszonej i niezabudowane	26
2.3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk	27
2.3.1. Osnowa ekologiczna gminy – kierunki kształtowania.....	27
2.3.2. Kierunki kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi.....	28
2.3.3. Obszary i zasoby środowiska objęte ochroną prawną	29
2.3.4. Zasoby środowiska postulowane do objęcia ochroną prawną	30
2.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	33
2.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	38
2.5.1. Założenia polityki transportowej gminy	38
2.5.2. Kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy	41
2.5.3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	48
2.6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	54

2.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1	56
2.8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m ² oraz obszary przestrzeni publicznej.....	57
2.9. Obszary dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	58
2.10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.	58
2.11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych.....	61
2.12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	61
2.13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412, z późn. zm.)	61
2.14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	61
2.15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	62
2.16. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.....	62

Wstęp

Kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią drugą (z dwóch zasadniczych: uwarunkowania i kierunki określonych w Ustawie) część prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Subkowy.

Zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (tj. Dz.U. z 2012r. poz 647, z późniejszymi zmianami) - Art.10. pkt 2

2. W studium określa się w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;*
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;*
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;*
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;*
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;*
- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;*
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;*
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;*
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;*
- 11) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;*
- 12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;*
- 13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 z późn. zm.)*
- 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;*
- 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;*
- 16) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.*

2a. Jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,

a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; w studium ustala się ich rozmieszczenie.

Na podstawie założeń projektowych omówionych w rozdziale 1 niniejszego opracowania określono główne kierunki rozwoju gminy:

- Sformułowano zasady ochrony i kształtowania cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego
- wytyczono tereny pod nową zabudowę i wskazano kierunek przekształceń nieużytkowanych terenów zainwestowanych,
- wyznaczono obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych, w szczególności obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz ich strefy ochronne,
- określono obszary problemowe, przeznaczone do specjalistycznych opracowań, analiz przestrzennych,
- ustalono politykę planistyczną, tzn. wskazano obszary do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Założenia projektowe kierunków rozwoju przestrzennego

1.1. Cele generalne polityk przestrzennych

Polityka przestrzenna to wyraz generalnych zasad rozwoju i kierunków, w jakich zmieniać się będzie funkcjonowanie gminy w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenów. Władze samorządowe muszą same rozstrzygnąć, jak najefektywniej wykorzystać i powiększać trwałą bazę materialną rozwoju oraz zasoby naturalne gminy. Określone w studium zasady polityki przestrzennej stanowią deklarację działań samorządu w poszczególnych dziedzinach.

Studium zatem zawiera istotne informacje o zmianach, które prawdopodobnie będą zachodzić w gminie. Dlatego też istotne jest upowszechnienie treści zapisów Studium, ponieważ rzetelna informacja buduje poczucie stabilności mieszkańców gminy i inwestorów oraz pozwala skutecznie kierować rozwojem gminy.

Środki i możliwości działania samorządu mające wpływ na stan zagospodarowania przestrzennego i realizacji polityki przestrzennej w gminie są zróżnicowane; mogą to być na przykład:

- a) **prawo lokalne** - tj. uchwały Rady Gminy, plany miejscowe i ich zakres przestrzenny oraz przedmiotowy, podatki i ulgi podatkowe lokalne, referenda mieszkańców itp.
- b) **obsługa administracyjna** - np. dostępność informacji, poziom obsługi interesantów, jakość promocji gminy itp.
- c) **opieka komunalna** - tj. działalność instytucji gminnych usługowych i ochronnych, udział w komercyjnym zagospodarowaniu gruntów itp.
- d) **możliwości organizatorskie** - współpraca międzygminna, z administracją rządową, z powiatem, z inwestorami prywatnymi, mobilizowanie społeczności lokalnych, lokalne przedsięwzięcia grupowe itp.
- e) **gospodarka finansowa** - tj. skala i zaangażowanie finansowe gminy wyrażone odpowiednią strukturą budżetu gminy i jej jednostek organizacyjnych w realizowanie polityki przestrzennej, organizacja finansowania poszczególnych przedsięwzięć itp.
- f) **gospodarka mieniem** - tj. sposób wykorzystania gruntów, budynków, lokali, określenie standardów zagospodarowania (to np. w planach miejscowych), programy rewaloryzacji, celowość pozyskiwania i zbywania mienia itp.

W zależności od lokalnych uwarunkowań – możliwości i ograniczeń działania można wyróżnić następujące rodzaje polityk przestrzennych:

- **polityka ochronna** w stosunku do cennych elementów zagospodarowania, gdzie działania ochronne mają pierwszeństwo przed pozostałymi działaniami,
- **polityka wyrównawcza**, polegająca na niwelowaniu różnic w poszczególnych elementach zagospodarowania, poprawie obecnych warunków życia mieszkańców,
 - **polityka rozwoju**, czyli tworzenie warunków rozwoju, realizacja nowych przedsięwzięć

1.2. Założenia programowe, prognozy

Prognoza demograficzna dla gminy Subkowy do roku 2030

Prognozę ludności sporządzono korzystając z następujących danych:

- struktura ludności wg płci i wieku dla gminy Subkowy na dzień 31 XII 2010r. na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku,

- tablice długości trwania życia na okres obecny najbardziej przystające do rejestrowanej w gminie liczby zgonów. Założono stopniową poprawę jakości życia, a tym samym wydłużanie się średniej długości jego trwania,
- wartości współczynników płodności kobiet przyjęte do prognozy urodzeń otrzymano również z „dopasowania” do wykazywanej liczby urodzeń w gminie. Przyjęte do prognozy współczynniki wyznaczają dzietność dla kobiet 1,69 dziecka urodzonego przez kobietę w całym okresie rozrodczym tzn. w wieku od 15 do 49 lat. Przyjęto, że ten poziom dzietności utrzyma się do 2030 r. Jest to dzietność wyższa niż średnia dla całej Polski (1,3) ale zdecydowanie nie zapewnia reprodukcji prostej, czyli zastępowalności pokoleń.

Do określenia danych wyjściowych do prognozy opierano się na następujących danych:

Rok	Urodzenia	Zgony	Saldo migracji
2006	65	39	13
2007	78	43	-20
2008	89	47	12
2009	74	31	-13
2010	66	37	22
2011	63	36	40
2012	63	42	-4

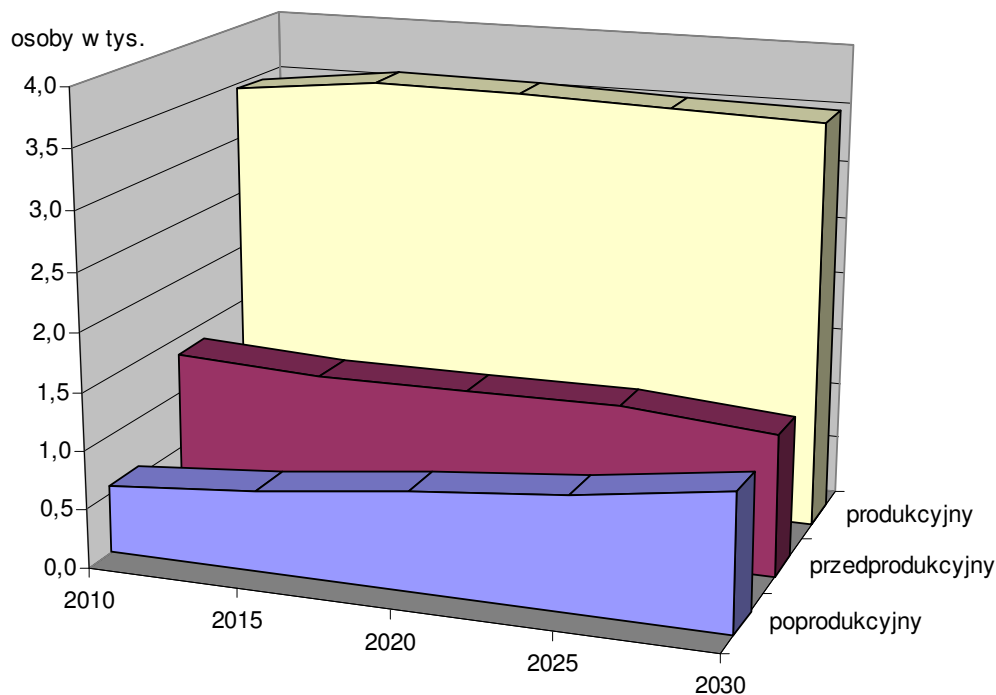
Najtrudniejszym założeniem do sporządzenia prognozy jest określenie przyszłego strumienia migracji. Jak widać w przedstawionej powyżej tabeli mamy do czynienia z zmiennym saldem migracji. Wydaje się, że faktyczne saldo migracji ze względu na rozluźnienie przepisów dotyczących obowiązku meldowania może różnić się od odnotowywanego w statystykach. Tysiące ludzi w kraju latami przebywają poza miejscem zameldowania, dlatego do danych statystycznych dotyczących migracji należy podchodzić z dużą rezerwą. Otwarcie zachodniego rynku pracy spowodowało wzrost wyjazdów do pracy za naszą zachodnią granicę, które w przypadku młodych roczników zakończyć się mogą całkowitą emigracją. Średnie saldo migracji w ostatnich pięciu latach wynosi plus 3 osoby. Jednak do prognozy przyjęto, że napływ w następnych latach będzie się zmniejszał. W konsekwencji założono saldo migracji w prognozowanym okresie równe zero.

Wyniki prognozy liczby ludności

Tab.1. Prognoza liczby ludności gminy Subkowy według społeczno- ekonomicznych grup wieku

Funkcjonalne grupy wieku	Rok	2010	2015	2020	2025	2030
	Ogółem	5388	5560	5715	5825	5874
Żłobkowa	0-2	238	227	217	193	172
Przedszkolna, w tym:	3-5	193	221	225	207	181
	5	68	72	75	71	62
Szkoły podstawowej	6-11	412	414	458	446	409
Gimnazjalna, w tym: Liceum profilowanego,	12-14	240	210	203	224	223
	15-17	267	210	193	237	226
Studencka	18	84	94	70	62	75
	19-24	630	546	455	395	433
Produkcyjna w tym:	18-59K/64M	3452	3592	3573	3543	3504
Mobilna	18-24	714	639	525	457	508
Niemobilna	25-44	1604	1690	1808	1789	1678
	45-59/64	1134	1263	1240	1297	1319
Poprodukcyjna	60/65 i	586	687	846	976	1159

Zmiany liczby ludności w grupach wiekowych w gminie w latach 2010 - 2030

Tab.2. Struktura wieku ludności wg prognozy pomigracyjnej

Grupa wieku	2010	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-2	4,4	4,1	3,8	3,3	2,9
3-5	3,6	4,0	3,9	3,5	3,1
5	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1
6-11	7,6	7,4	8,0	7,7	7,0
12-14	4,5	3,8	3,5	3,8	3,8
15-17	5,0	3,8	3,4	4,1	3,8
18	1,6	1,7	1,2	1,1	1,3
19-24	11,7	9,8	8,0	6,8	7,4
18-59/64	64,1	64,6	62,5	60,8	59,7
18-24	13,3	11,5	9,2	7,8	8,7
25-44	29,8	30,4	31,6	30,7	28,6
45-59/64	21,0	22,7	21,7	22,3	22,4
60/65-więcej	10,9	12,4	14,8	16,8	19,7
0-17	25,1	23,0	22,7	22,4	20,6
6-17	17,1	15,0	14,9	15,6	14,6

Tab.3. Dynamika zmian liczby ludności

Grupa wieku	2010	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	103,2	106,1	108,1	109,0
0-17	100,0	94,9	96,0	96,8	89,7
6-17	100,0	90,7	92,8	98,6	93,4
18-59/64	100,0	104,1	103,5	102,6	101,5
60/65 i więcej	100,0	117,3	144,4	166,6	197,8

Prognoza liczby gospodarstw domowych

Tab.4. Prognoza gospodarstw domowych

Rok	Liczba gospodarstw	Dynamika wzrostu rok 2010=100	Okres poprzedni = 100%
2010 szac.	1750	100,0	
2015	1950	111,4	111,4
2020	2100	120,0	107,7
2025	2200	125,7	104,8
2030	2300	131,4	104,5

Podsumowanie

Przy wyżej przyjętych założeniach będzie następował stopniowy wzrost liczby mieszkańców gminy około 9% do roku 2030), Prognozy dla kraju przewidują w tym czasie 8% spadek liczby ludności. W latach 2010-2030 następować będą dość istotne zmiany w strukturze wieku ludności. Wpłyną one w dużym stopniu na potrzeby społeczno-gospodarcze rozwoju gminy.

Według prognozy liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) będzie malała i do 2030 zmniejszy się w stosunku do stanu obecnego o około 140 dzieci tj. blisko 11%. Podobne zmiany będą następowały w poszczególnych grupach wiekowych tego przedziału tj. grupie przedszkolnej, szkoły podstawowej i gimnazjalnej.

Zmiany również będą następowały w grupie produkcyjnej (18-59/64). Grupa ta natomiast będzie ulegała stopniowemu wzrostowi w najbliższych latach, po czym jej stan będzie się zmniejszał, by w roku 2030 osiągnąć stan zbliżony do obecnego. Jednak największe zmiany nastąpią w grupie (60/65 i więcej). Będzie tu następował systematyczny przyrost liczebności by w końcu prognozowanego okresu wzrosnąć aż o około 98%. Wynika on z przechodzenia na emeryturę powojennego wyżu

demograficznego. Dynamiczny wzrost liczebności najstarszej grupy wieku wymuszać będzie zwiększoną potrzebę rozwoju opieki społecznej i zdrowotnej.

Dokonana na podstawie prognozy demograficznej prognoza stanu aktywnych zawodowo wskazuje, że w latach 2010-2030 nie nastąpią duże zmiany. Wzrost głównie w najbliższych latach wyniesie około 4%, co w połączeniu z ograniczoną ilością miejsc pracy na terenie gminy może przyczynić się do zmniejszenia trudności jej zdobycia.

Opierając się na prognozach GUS dotyczących przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich województwa pomorskiego przewiduje się, że do 2030 wraz ze wzrostem liczby ludności na terenach gminy nastąpi intensywny wzrost liczby gospodarstw domowych około 30% (wzrost gospodarstw jedno i dwuosobowych). Zarówno wzrost liczby gospodarstw jak i przewidywana poprawa wskaźników zamieszkania; takich jak przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę, wyznaczają zapotrzebowanie na tereny pod budownictwo mieszkaniowe.

Zapotrzebowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

Obecnie przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie – 22,5 m²

Prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie w 2030 roku - 26 m²

Łączna powierzchnia użytkowa w roku 2010 – 121,3 tys. m²

Zakładana łączna powierzchnia użytkowa w roku 2030 – 164,5 tys. m²

Prognozowany przyrost „netto” powierzchni użytkowej do roku 2030 – 43,2 tys. m²

Prognozowana liczba mieszkań w 2030 r. – 100 na 120 gospodarstw domowych

Prognozowany przyrost mieszkań „netto” do 2030 roku około 500

Zakłada się rozbudowę mieszkań i domów i wyodrębnianie nowych lokali. Większość nowych mieszkań powstanie na terenach już obecnie przeznaczonych pod zabudowę - dobudowa lub budowa na istniejących działkach budowlanych.

1.3. Podział gminy na obszary o sprecyzowanych funkcjach

Kierunki zagospodarowania przestrzennego wskazane w Studium są kontynuacją dotychczasowych procesów inwestycyjnych, zapisów dotychczasowych planów

miejscowych, które straciły ważność (plan ogólny gminy), obowiązujących planów miejscowych, planów miejscowych będących w opracowaniu, a także dokonanych podziałów geodezyjnych oraz zgłoszonych wniosków i propozycji dotyczących zagospodarowania.

Gmina Subkowy ogólnie jest gminą o charakterze rolniczym. Aktualne procesy inwestycyjne prowadzą do wyodrębniania się obszarów o charakterze innym niż rolniczy. W celu ustalenia zasad rozwoju przestrzennego poszczególnych części obszaru gminy ustala się obszary o wyróżniającym się przeznaczeniu. Podstawą wyodrębnienia obszarów o zróżnicowanym sposobie użytkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego było:

- istniejące użytkowanie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu
- naturalne elementy środowiska – ściana lasu, brzeg jeziora, rzeka, itp.
- główne trasy komunikacyjne
- predyspozycje naturalne terenu dla rozwoju nowych funkcji
- zamierzenia, plany oraz możliwości przekształceń terenów otwartych

Miejscowości i obszary o wyróżniającym się przeznaczeniu pokazano na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10 000.

W obszarze gminy wyodrębniono następujące obszary:

A – wielofunkcyjne ośrodki wiejskie

obejmuje zwarty obszar miejscowości Subkowy.

W tym obszarze następuje koncentracja podstawowych usług dla ludności (oświata, administracja, opieka społeczna, infrastruktura komunalna, handel i gastronomia). Jest to obszar korzystnie położony komunikacyjnie (skupiony wzdłuż drogi krajowej nr 91) położony w centralnej części gminy. Występuje tu duży nacisk inwestycyjny zarówno o charakterze zabudowy mieszkaniowej jak i usługowej (szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 91).

B – tradycyjne wsie o charakterze rolniczym

obejmuje zwarte obszary większości miejscowości w gminie: Mała Słońca, Wielka Słońca, Mały Garc, Rybaki, Narkowy, Radostowo, Brzuśce, Waćmierz.

Są to miejscowości o największej ilości zabudowy związanej z rolnictwem (zabudowy zagrodowej, duże gospodarstwa rolnicze) oraz o zachowanym układzie przestrzennym miejscowości. Miejscowości te nie rozrastają się w niekontrolowany sposób – nacisk inwestycyjny występuje głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

C – nowe obszary zabudowy mieszkaniowej

obejmuje miejscowości z większymi obszarami położonymi poza zwartą zabudową miejscowości, w okolicach wsi: Wielgłowy, Brzuśce oraz rozrastający się obszar wsi Gorzędziej i Subkowy (po zachodniej stronie wsi).

Są to głównie obszary objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego będącymi w opracowaniu o przeznaczeniu jako wiodąca zabudowa mieszkaniowa z drobnymi usługami.

D – obszary możliwej lokalizacji farm wiatrowych

obejmuje obszary możliwej lokalizacji turbin elektrowni wiatrowych wraz ze strefą ochronną.

Są to zarówno tereny wskazane jako najkorzystniejsze do lokalizacji farm elektrowni wiatrowych w opracowaniu ekofizjograficznym jak i obszary, których przeznaczenie zostało już określone uchwalonymi lub będącymi w opracowaniu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wydanymi decyzjami o lokalizacji zabudowy, a także rezerwowane na ten cel w dotychczasowym studium.

W obszarze tym (poza lokalizacjami turbin, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz dróg) dopuszcza się prowadzenie gospodarki rolnej, ale może być ustanowiony zakaz lokalizacji zabudowy dla zabudowy zagrodowej, np. budynków o funkcji mieszkalnej oraz ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów.

E – strefy poszukiwań nowych terenów inwestycyjnych – potencjalna oferta inwestycyjna gminy w zakresie różnych funkcji

obejmuje obszary rozwoju zabudowy o wiodącej funkcji produkcyjnej i magazynowo-składowej, usługowo-produkcyjnej oraz mieszkaniowo-usługowej położone dogodnie w stosunku do ponadlokalnych szlaków komunikacyjnych (węzeł autostrady A1 – Swarżyn oraz droga krajowa nr 91 i 22 oraz droga wojewódzka nr 230, a także linia kolejowa), obszary koncentrują się na północ od wsi Subkowy, w rejonie

miejsowości Subkowy – Dworzec, na północ od wsi Wielgłowy oraz w rejonie wsi Waćmierz.

W obszarach tych możliwa jest lokalizacja zabudowy, w szczególności o charakterze usługowo-produkcyjnym z przeznaczeniem dla tzw. modułów wielkopowierzchniowych, związanych np. z rozwojem strefy gospodarczej towarzyszącej planowanej elektrowni konwencjonalnej lokalizowanej w rejonie wsi Rajkowy gmina Pelplin wraz z uzupełniającą zabudową mieszkaniowo-usługową (dotyczy w szczególności obszarów wyznaczonych w południowej części gminy). Na obecnym etapie projektowania nie wskazuje się jednak konkretnych granic terenów przeznaczonych pod zabudowę, jedynie strefę poszukiwań w ramach której mogą być realizowane planowane przedsięwzięcia. Wskazana w studium funkcja, jest funkcją wiodącą w danym terenie i nie wyklucza ona istnienia innych funkcji inwestycyjnych, w zależności od pomysłu inwestycyjnego - lokalizacja zabudowy i szczegóły zagospodarowania zostaną rozstrzygnięte poprzez miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie głównych kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy wyznacza się w studium pięć generalnych typów obszarów:

1. obszary możliwego, docelowego zainwestowania tworzące zwartą zabudowę miejscowości,
2. obszary rozwoju zabudowy,
3. zabudowa wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych,
4. obszary lokalizacji farm wiatrowych
5. obszary zabudowy rozproszonej i niezabudowane.

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, wg art. 10 ust 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003r.

2.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

2.1.1. Obszary zainwestowania

Obszary docelowo zabudowane i zainwestowane

To obszary zabudowane lub przeznaczone do zabudowy, w ramach których zostaną zaspokojone potrzeby rozwoju przestrzennego wynikające z przyjętych kierunków rozwoju gminy, prognoz demograficznych, możliwości rozwoju komunikacji i infrastruktury przestrzennej oraz wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów z ostatnich kilku lat.

W obszarze tym wyznacza się:

- obszar istniejącej zabudowy i obszar kontynuacji zabudowy w najbliższym sąsiedztwie; lokalizacja nowej zabudowy nie powoduje budowy nowych dróg publicznych stanowiących powiązania między wsiami oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej, lecz odbywa się w oparciu o rozbudowę istniejących systemów infrastruktury transportowej i technicznej, w skład tego obszaru wchodzi także tereny przeznaczone pod zabudowę i zainwestowanie według obowiązujących i będących w opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W obszarach tych zawierają się obszary kontynuacji zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych, wskazane na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10 000 jako kierunki rozwoju miejscowości zabudową o charakterze mieszkaniowym, zagrodowym i usługowym (nieuciążliwym) – strzałki wskazujące kierunki rozwoju miejscowości oznaczają możliwość zabudowy wzdłuż dróg, pomiędzy miejscowościami, na zasadach określonych poniżej – zabudowa dróg nie może stanowić więcej niż 40% terenu położonego przy drodze (suma długości granic frontów działek budowlanych, nie może być większa niż 40% długości drogi, przy której są położone, licząc od zwartej zabudowy jednej wsi do kolejnej), może być to jedynie jeden rząd zabudowy, należy przy tym zachować wglądy w tereny otwarte pomiędzy poszczególnymi

zespołami zabudowy (zaleca się lokalizację zespołów zabudowy o maksimum 4 działkach oddzielone co najmniej 100m pasem wolnym od zabudowy od kolejnego zespołu zabudowy). Zabudowa położona w obrębie i w sąsiedztwie wartościowych układów przestrzennych wsi powinna w swej formie nawiązywać do tradycji budowlanej miejscowości, gminy, czy regionu.

- nowe większe tereny inwestycyjne, które obejmują tereny inwestycyjne, na których przewiduje się lokalizację zabudowy o podstawowej, wiodącej funkcji określonej w studium; są to nowe tereny inwestycyjne wyznaczone w studium, dla których gmina zamierza opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, rozstrzygający między innymi o sposobach zaopatrzenia terenu w sieci infrastruktury technicznej oraz obsługę komunikacyjną, a także ustalający lokalne parametry dotyczące zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy. Większa część tych terenów stanowi strefy poszukiwań nowych terenów inwestycyjnych, m.in. towarzyszących planowanej elektrowni konwencjonalnej w gm. Pelplin.

Na planszy studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” 1:10000 pokazano obszary docelowo zabudowane i zainwestowane oraz zaznaczono obszary nowych większych terenów inwestycyjnych.

Wszystkie obszary, stanowiące dotychczas grunty rolne chronione (klasy I-III) w celu zmiany funkcji na funkcje nierolnicze wymagają sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W nowych, większych terenach inwestycyjnych występować ma zabudowa:

- o wiodącej funkcji mieszkaniowej,
- o wiodącej funkcji usługowo-produkcyjnej i składowej,
- o wiodącej funkcji usługowej,
- o wiodącej funkcji mieszkaniowo-usługowej.
- specjalistycznych obiektów i urządzeń, w szczególności terenów rekreacji i wypoczynku.

Tab.5. Nowe tereny inwestycyjne wg obrębów geodezyjnych

Nazwa obróbu	Nowa funkcja terenu					
	mieszkania (ha)	produkcji no- usługowa (ha)	usługowa (ha)	miesz- kano- wo- usługowa	zielen / rekreacja (ha)	Razem :
Waćmierz	-	202,37	-		-	202,37
Brzuśce	-	-	9,26	9,97	-	19,23
Radostowo	-	-	-		-	0
Subkowy	5,93	52,71	105,24	30,02	7,02	200,92
Gorzędziej	0,23	126,7	-		-	0,23
Mała Słońca	-	-	-		1,87	1,87
Wielka Słońca	2,21	-	-		-	2,21
Razem:	8,37	381,78	114,50	39,99	8,89	552,53

Poniższe zestawienie wszystkich terenów rozwoju zabudowy pozwala zbilansować wielkości terenów mogących zmienić przeznaczenie dotychczas rolnicze na cele nierolnicze. Poszczególne tereny inwestycyjne pogrupowane zostały w ramach 7 obrębów geodezyjnych.

Tab.6. Wykaz nowych terenów inwestycyjnych

oznaczenie*	przeznaczenie	powierzchnia (ha)	uwagi/wskazania do mpzp
1. WAĆMIERZ			
1.1	P/U	76,84	strefa poszukiwań terenów inwestycyjnych – tereny inwestycyjne stanowić mają nie więcej jak 50% powierzchni strefy
1.2	P/U	46,89	
1.3	P/U	78,64	
obręb Waćmierz		202,37	
2. BRZUŚCE			
2.1	U	0,54	strefa poszukiwań terenów inwestycyjnych – tereny zabudowane stanowić mają nie więcej jak 50% powierzchni strefy
2.2	U	8,72	
2.3.	MU	9,97	
obręb Brzuśce		19,23	
3. RADOSTOWO			
obręb Radostowo		0	

4. SUBKOWY			
4.1	M	0,5	
4.2	M	3,85	
4.3	M	0,95	
4.4	M	0,63	
4.5	P/U	0,68	
4.6	U	70,39	strefa poszukiwań terenów inwestycyjnych – tereny inwestycyjne stanowić mają nie więcej jak 60% powierzchni strefy
4.7	U	0,47	
4.8	U	21,79	
4.9	M/U	24,20	strefa poszukiwań terenów inwestycyjnych – tereny inwestycyjne stanowić mają nie więcej jak 50% powierzchni strefy
4.10	P/U	51,85	
4.11	U	7,47	W tym terenu przeznaczonych pod zabudowę ok. 0,56 ha; pozostała część stanowić będzie zaplecze zabudowy usługowej o charakterze zabudowy usług sportu i rekreacji
4.12	M/U	10,94	
obręb Subkowy		200,92	
5. GORZĘDZIEJ			
5.1	M	0,23	
5.2	P/U	126,7	strefa poszukiwań terenów inwestycyjnych – tereny inwestycyjne stanowić mają nie więcej jak 50% powierzchni strefy
obręb Gorzędziej		126,93	
6. MAŁA SŁOŃCA			
6.1	US	1,87	
obręb Mała Słońca		1,87	
7. WIELKA SŁOŃCA			
7.1	M	1,62	
7.2	M	0,59	
obręb Wielka Słońca		2,21	
RAZEM:		552,53	

* oznaczenie terenów zgodne z opisem terenu na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10 000

2.1.2. Obszary rozmieszczenia urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych

Obszary lokalizacji farm wiatrowych

W obszarach tych przewiduje się możliwość lokalizacji obiektów budowlanych niezbędnych dla funkcjonowania zespołów elektrowni wiatrowych, w tym:

- turbin elektrowni wiatrowych,
- dróg wewnętrznych związanych z funkcjonowaniem farmy wiatrowej
- włączeń dróg wewnętrznych do komunikacji publicznej,
- urządzeń i obiektów elektroenergetyki, w tym:
 - linii elektroenergetycznych wysokich napięć odprowadzających energię wytworzoną z wiatru do systemu elektroenergetycznego,
 - abonenckich Głównych Punktów Zasilania
 - linii elektroenergetycznych średnich napięć łączących poszczególne elektrownie wiatrowe,
- innych obiektów związanych z funkcjonowaniem zespołu elektrowni wiatrowych

W obszarze tym (poza lokalizacjami turbin, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz dróg) prowadzona będzie nadal gospodarka rolna, ale mogą być ustanowione ograniczenia w lokalizacji zabudowy i zagospodarowania oraz użytkowania terenów, np. zakaz lokalizacji zabudowy dla zabudowy zagrodowej.

Na obecnym etapie projektowania nie wskazuje się, nawet orientacyjne, rozmieszczenia poszczególnych elementów tworzących farmę wiatrową (za wyjątkiem lokalizacji ustalonych w planach miejscowych lub postępowaniu ustalającym warunki zabudowy). Dla projektowanych obszarów nastąpi to dopiero po dokładnym określeniu zasięgu przestrzennego poszczególnych zespołów elektrowni wiatrowych oraz wyborze typu elektrowni wiatrowych, a w zakresie inwestycji elektroenergetycznych dopiero po określeniu warunków przyłączenia farm wiatrowych do krajowego systemu elektroenergetycznego.

Tereny lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych

Lokalizacje elektrowni fotowoltaicznych zostały wskazane na podstawie wniosków składanych przez zainteresowanych inwestorów.

Przewiduje się także możliwość budowy elektrowni fotowoltaicznych w istniejących

terenach zabudowanych i zainwestowanych, w szczególności o funkcjach produkcyjnych i magazynowo-składowych, tam gdzie badania środowiska wykażą potencjał do produkcji energii ze słońca oraz gdzie będzie możliwość odprowadzenia wytworzonej energii do sieci elektroenergetycznej. Dopuszcza się także lokalizacje tych przedsięwzięć w terenach przeznaczonych dla lokalizacji farm wiatrowych oraz w obrębie projektowanych nowych terenów inwestycyjnych dla wiodącej funkcji produkcyjnej i usługowej. Możliwe są także instalacje w terenach zabudowanych i zainwestowanych jako wolnostojące lub lokalizowane na budynkach.

2.1.3. Obszary zabudowy rozproszonej i niezabudowane

To obszary dotychczas niezabudowane i nieprzeznaczone do zabudowy, za wyjątkiem zabudowy związanej z gospodarką rolną, infrastrukturą techniczną i komunikacyjną, na którym priorytetowym zadaniem jest ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz utrzymanie produkcyjnej funkcji gruntów rolnych. Wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, na obrzeżach istniejących zwartych obszarów zabudowy miejscowości dopuszcza się rozwój zabudowy o charakterze mieszkaniowym, zagrodowym i usług nieuciążliwych.

2.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

2.2.1. Obszary istniejącej zabudowy i jej dogęszczenia

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania dla uzupełnień istniejącej zabudowy i wprowadzania nowych funkcji w terenach zainwestowanych i najbliższym otoczeniu istniejącej zabudowy są następujące:

- lokalizacja zabudowy jest możliwa, jeśli spełnione zostaną warunki umożliwiające ustalenie warunków zagospodarowania terenu i warunków zabudowy w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego (w sytuacji braku planu miejscowego)
- w przypadku opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar zabudowany i jego najbliższe

sąsiedztwo wymagane jest zbliżenie się z parametrami zagospodarowania terenu do określonych w studium jak dla nowych terenów inwestycyjnych, za wyjątkiem terenów, gdzie spełnienie tych parametrów nie jest możliwe ze względu na ochronę cennych walorów przyrodniczych lub kulturowych lub ochronę interesu publicznego;

- możliwa jest zmiana funkcji wiodącej obowiązujących i będących w opracowaniu mpzp oznaczonych na planszy Studium... na inną funkcję przy zachowaniu zasady niepogarszania w stopniu znaczącym oddziaływania na środowisko, w stosunku do istniejącej lub planowanej obecnie w planach miejscowych funkcji.

2.2.2. Obszary nowych terenów inwestycyjnych

Dla poszczególnych rodzajów przeznaczenia terenów wyznaczonych w studium ustala się podstawowe wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów dotyczące:

- ustalenia dominującej funkcji terenów oraz dopuszczalnych funkcji i sposobów użytkowania terenu, a także ograniczeń i wyłączeń,
- określenia minimalnej powierzchni nowowydzielanych działek budowlanych,
- określenia dopuszczalnej powierzchni zabudowy i/lub określenia wymaganego minimalnego % powierzchni biologicznie czynnej,
- ustalenia zasad polityki parkingowej,
- jakości przestrzeni, w tym przestrzeni publicznych, standardów mieszkaniowych oraz zasad obsługi infrastrukturalnej.

Oznaczenia identyfikacyjne terenów są zgodne z oznaczeniami na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10000.

dla terenów o wiodącej funkcji mieszkaniowej, położonych w obszarze funkcjonalnym „A”

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się nieuciążliwe usługi oraz tereny zieleni publicznej (skwery, zieleńce, boiska, place zabaw, itp.) i komunikacja wewnętrzna;
- wydzielane działki budowlane o minimalnej powierzchni ok. 900m², powierzchnia zabudowy ok. 25% powierzchni działek

- dla zespołu zabudowy w ilości 10 działek budowlanych zaleca się urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1500m² i co najmniej 3 miejsca postojowe ogólnodostępne,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i kanalizacji sanitarnej.

dla terenów o wiodącej funkcji mieszkaniowej, położonych w obszarach funkcjonalnych „B”

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się nieuciążliwe usługi;
- wydzielane działki budowlane o minimalnej powierzchni ok. 1100m², powierzchnia zabudowy ok. 20% powierzchni działek
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i docelowo, po rozbudowie sieci w gminie do kanalizacji sanitarnej

dla terenów o wiodącej funkcji mieszkaniowej, położonych w obszarach funkcjonalnych „C”

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się nieuciążliwe usługi oraz tereny zieleni publicznej (skwery, zieleńce, boiska, place zabaw, itp.) i komunikacja wewnętrzna;
- wydzielane działki budowlane o minimalnej powierzchni ok. 1000m², powierzchnia zabudowy ok. 30% powierzchni działek
- dla zespołu zabudowy w ilości 10 działek budowlanych zaleca się urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1500m² i co najmniej 3 miejsca postojowe ogólnodostępne,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i docelowo, po rozbudowie sieci w gminie do kanalizacji sanitarnej

dla terenów o wiodącej funkcji usługowej, położonych w obszarze funkcjonalnym „A”

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa usługowa, teren przeznaczony pod prowadzenie różnorodnych działalności o charakterze usługowym i komunikacja wewnętrzna;
- dopuszcza się zabudowę mieszkaniową, jako towarzyszącą zabudowie

podstawowej (wyłącznie mieszkanie dla właściciela)

- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 1800m²),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów

dla terenów o wiodącej funkcji usługowo-produkcyjnej i składowej położonych w obszarach funkcjonalnych „E”

- podstawowa funkcja terenu – zabudowa usługowo-produkcyjna, teren przeznaczony pod prowadzenie różnorodnych działalności
- dopuszcza się zabudowę mieszkaniową, jako towarzyszącą zabudowie podstawowej (wyłącznie mieszkanie dla właściciela)
- inwestycyjne zagospodarowanie terenu – strefy poszukiwań terenów inwestycyjnych – pod wyznaczony rodzaj działalności nie może przekroczyć 50% obszaru strefy poszukiwań terenów inwestycyjnych
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 2000m²),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów

dla terenów o wiodącej funkcji usługowej położonych w obszarach funkcjonalnych „E”

- podstawowa funkcja terenu – zabudowa usługowa, teren przeznaczony pod prowadzenie różnorodnych działalności o charakterze usługowym
- dopuszcza się zabudowę mieszkaniową, jako towarzyszącą zabudowie podstawowej (wyłącznie mieszkanie dla właściciela)
- inwestycyjne zagospodarowanie terenu – strefy poszukiwań terenów inwestycyjnych – pod wyznaczony rodzaj działalności nie może przekroczyć 60% obszaru strefy poszukiwań terenów inwestycyjnych;
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 1800m²),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów

dla terenów o wiodącej funkcji mieszkaniowo-usługowej położonych w obszarach funkcjonalnych „E”

- podstawowa funkcja terenu – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa

usługowa, teren przeznaczony pod prowadzenie różnorodnych działalności gospodarczych, w szczególności z zakresu rzemiosła usługowego handlu czy gastronomi

- inwestycyjne zagospodarowanie terenu – strefy poszukiwań terenów inwestycyjnych – pod wyznaczony rodzaj działalności nie może przekroczyć 60% obszaru strefy poszukiwań terenów inwestycyjnych;
- przy projektowaniu zagospodarowania terenu położonego w miejscowości Gorzędziej należy uwzględnić ekspozycję miejscowości od strony drogi krajowej 22, w szczególności poprzez ograniczenie wysokości budynków do 10 m (w części wschodniej i północnej terenu) oraz zastosowanie pasów zieleni izolacyjno-krajobrazowej wokół zabudowy przemysłowej;
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 1500m²),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów

dla terenów obszarów funkcjonalnych „D”

- teren potencjalnej lokalizacji oraz istniejących urządzeń do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii – farm elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych,
- w obszarze ustala się lokalizację elementów niezbędnych do funkcjonowania farmy wiatrowej oraz strefy ochronnej,
- lokalizacja zabudowy zagrodowej związanej z rolnictwem możliwa tylko po określeniu lokalizacji turbin elektrowni wiatrowych i ich stref wpływu w procesie sporządzania mpzp,
- dopuszcza się lokalizację niezbędnych urządzeń i obiektów związanych z lokalizacją specjalistycznych obiektów
- obszary z istniejącymi elektrowniami wiatrowymi (położone w zachodniej części gminy, w okolicach miejscowości Radostowo i Waćmierz), wskazują potencjalną strefę ochronną turbin wiatrowych – zakazuje się lokalizację większej liczby turbin wiatrowych ponad istniejące (orientacyjna lokalizacja istniejących turbin zaznaczona została na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”).

2.2.3. Obszary rozmieszczenia obiektów związanych z lokalizacją farm wiatrowych

W zależności od specyfiki obiektu mogą wystąpić ograniczenia w lokalizacji zabudowy i zagospodarowaniu terenów lub zakaz zabudowy, wynikające z przepisów szczególnych dotyczących lokalizacji poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej, np. zakaz zabudowy lub ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć. Strefa bezpieczeństwa technicznego od napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich i średnich napięć – szerokość strefy w zależności od rodzaju planowanej zabudowy i wielkości promieniowania elektromagnetycznego określa zarządca sieci. W przypadku lokalizacji turbiny wiatrowej na wysokości przęsła linii elektroenergetycznej NN 110kV, która nie jest wyposażona w ochronę przeciwdrganiową wymagane jest wykonanie przez inwestora elektrowni wiatrowych ochrony przeciwdrganiowej uzgodnionej z właścicielem linii.

Zasięg możliwych lokalizacji elektrowni wiatrowych zostanie wyznaczony na etapie sporządzania planu miejscowego dla konkretnej inwestycji. Orientacyjne ograniczenia w lokalizacji turbin są wyznaczone przez:

- ekwidystanty 400m od istniejących obszarów zabudowy mieszkaniowej zagrodowej lokalizowanej w zabudowie rozproszonej,
- ekwidystanty 500m od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkalnej zwartych jednostek osadniczych wsi,
- ekwidystanty 800m od obszaru Natura 2000 i krajowych korytarzy ekologicznych,
- ekwidystanty 200m od regionalnych korytarzy ekologicznych,
- ekwidystanty 150m od głównych korytarzy transportowych (linii kolejowej oraz drogi krajowej nr 91),
- ekwidystanty od napowietrznej linii elektroenergetycznej WN 110kV (wymogi bezpieczeństwa funkcjonowania linii) – odległość ta zostanie wyznaczona po ustaleniu typu turbiny, a powinna ona wynosić odległość równą co najmniej 3d

– gdzie „d” oznacza średnicę koła zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej).

Powyższe odległości mają charakter wyłącznie orientacyjny i pozwalają określić orientacyjny zasięg możliwej lokalizacji turbin; granice obszaru, na którym dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych zostaną ustalone po wykonaniu studium akustycznego sporządzanego po wyborze typu elektrowni wiatrowych oraz po wykonaniu właściwych monitoringów środowiska, w tym monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego. Zobowiązuje się potencjalnego inwestora każdej planowanej farmy wiatrowej do przeprowadzenia szczegółowych badań umożliwiających określenie stopnia oddziaływania konkretnej inwestycji na środowisko, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Planowane inwestycje zespołu elektrowni wiatrowych będą wymagały włączenia wewnętrznego układu komunikacyjnego dróg wewnętrznych, dojazdowych do poszczególnych turbin do dróg publicznych głównie powiatowych i gminnych, miejsca skrzyżowań zostaną określone po ustaleniu dokładnych lokalizacji turbin wiatrowych.

Inwestycje parku elektrowni wiatrowych spowodują trwałą zmianę klimatu akustycznego w obszarze opracowania, co spowoduje ograniczenia w lokalizacji przyszłej zabudowy. W obszarze lokalizacji farm wiatrowych dopuszcza się prowadzenie gospodarki rolnej, ale może być ustanowiony zakaz lokalizacji zabudowy dla zabudowy zagrodowej lub lokalizacji zabudowy o funkcji mieszkalnej, w obszarach przekroczeń dopuszczalnych przepisami odrębnymi poziomów hałasu w środowisku.

Inwestycje parków elektrowni wiatrowych spowodują trwałą zmianę krajobrazu w obszarze opracowania oraz w najbliższym sąsiedztwie.

W strefach ochronnych farm wiatrowych możliwe jest ustanowienie w planach miejscowych ograniczeń w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w związku z funkcjonowaniem farm wiatrowych, w szczególności ograniczenia mogą dotyczyć:

- zakazu lokalizacji nowej zabudowy o funkcji mieszkaniowej,
- zakazu lokalizacji nowych budowli rolniczych oraz nowej zabudowy gospodarczej służącej rolnictwu w obszarach sąsiadujących z planowanymi

lokalizacjami turbin wiatrowych (w odległości co najmniej równej wysokości konstrukcji elektrowni wiatrowej w pozycji wzniesionego śmigła),

- zakazu wykonywania nowych zbiorników wodnych,
- zakazu zalesiania gruntów rolnych,
- zakaz obsadzeń alejowych przydrożnych i śródpolnych.

2.2.4. Obszary zabudowy rozproszonej i niezabudowane

Obszar przestrzeni chronionej stanowią tereny rolne z zabudową zagrodową o charakterze rozproszonym, tereny leśne oraz tereny wód otwartych.

W obrębie obszaru obowiązują następujące zasady zagospodarowania i lokalizacji zabudowy:

- ustala się kontynuację dotychczasowego sposobu użytkowania terenów,
- zabudowa dopuszczalna jest wyłącznie związana z prowadzoną gospodarką rolną lub leśną - zabudowa związana z produkcją rolniczą, niepowodująca konieczności zmiany przeznaczenia gruntu rolnego i leśnego na cele nierolnicze i nieleśne (za wyjątkiem komunikacji i infrastruktury technicznej oraz obszarów kontynuacji zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych);
- dopuszcza się prowadzenie pozarolniczej działalności zgodnie z przepisami odrębnymi, w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych, tj. tereny obejmujące kompleksy najlepszej przydatności rolniczej (klasy bonitacyjne I-III) wymagać mogą uzyskania zgody właściwego Ministra na zmianę przeznaczenia terenu na cele nierolnicze,
- dopuszcza się zalesienia gruntów rolnych,
- dopuszcza się lokalizację dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej planowane obiekty nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na istniejącą zabudowę,
- część obszaru jest objęta prawnymi formami ochrony przyrody oraz innymi ustaleniami wynikającymi z przepisów prawa dotyczącymi ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, np. obszar zagrożenia powodziowego, lasy ochronne.

2.3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

2.3.1. Osnowa ekologiczna gminy – kierunki kształtowania

Wszystkie elementy osnowy ekologicznej na obszarze gminy Subkowy wymagają ochrony w sensie terytorialnym oraz działań pielęgnacyjnych (podtrzymanie aktualnego stanu), restytucyjnych (przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych) i rewaloryzacyjnych (wzrost bioróżnorodności, zmiana funkcji). Osnowa ekologiczna może być wzmocniona przez poprawę ciągłości przestrzennej (wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych) oraz przez wzbogacenie bioróżnorodności.

W celu wzmocnienia ciągłości przestrzennej i wzbogacenia różnorodności osnowy ekologicznej obszaru gminy Subkowy wskazane są:

- kształtowanie nowych połączeń ekologicznych przez wprowadzanie zalesień, zadrzewień i zakrzaczeń oraz wzmocnienie struktury płatów i korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia itp. – głównie zboczy form dolinnych i najsłabszych gruntów rolnych z uwzględnieniem wymogów ochrony obszarów Natura 2000 przewidzianych w przepisach odrębnych oraz reguły nie pogarszania przedmiotów ochrony w tych obszarach;
- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków przez zadrzewienia i zakrzaczenia, co ma na celu kształtowanie korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarnej, ekologicznej i krajobrazowej;
- ograniczenie barier antropogenicznych w systemie osnowy ekologicznej – stanowią je przede wszystkim obiekty osadnicze i infrastrukturalne „przeegradzające” korytarze ekologiczne i zaburzające przez to ciągłość przestrzenną systemu (możliwe jest np. skonstruowanie przepustów pod ciągami komunikacyjnymi i być może likwidacja niektórych obiektów kubaturowych); jako podstawową zasadę należy przyjąć nie tworzenie nowych barier i nieintensyfikowanie istniejących;

- rekultywacja w kierunku leśnym lub fitomelioracyjnym terenów zdewastowanych.

Zachowanie i wzmocnienie osnowy ekologicznej stanowi podstawę racjonalnego wykorzystania potencjału środowiska i kształtowania równowagi ekologicznej obszaru gminy.

2.3.2. Kierunki kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi

Jednym z głównych celów współczesnego planowania przestrzennego jest kształtowanie korzystnych, ekologicznych warunków życia ludzi. Ekologiczne warunki życia ludzi w strukturach osadniczych zdeterminowane są przez (Przewoźniak, 2002):

- stan czystości środowiska (warunki aerosanitarne i akustyczne, czystość wody, promieniowanie elektromagnetyczne, drgania podłoża, stan powierzchni ziemi);
- powierzchnię i jakość terenów aktywnych biologicznie, w tym terenów rekreacyjnych;
- warunki bioklimatyczne;
- jakość wody pitnej i produktów spożywczych uzyskiwanych w jednostce osadniczej i w jej otoczeniu (w strefie żywnościowej miasta);
- przyrodnicze zjawiska katastroficzne, przede wszystkim powodzie;
- potencjał percepcyjny środowiska, a zwłaszcza jego walory krajobrazowe.

W nawiązaniu do przedstawionej systematyzacji, w ramach kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi na obszarze gminy Subkowy należy:

- uzyskać pożądaną stan czystości środowiska w zakresie jego abiotycznych składowych (atmosfera, hydrosfera, litosfera) ;
- ukształtować pożądaną system osnowy ekologicznej, w tym terenów rekreacyjnych;
- stymulować kształtowanie się korzystnych warunków bioklimatycznych;
- poprawić jakość wody pitnej i produktów spożywczych;
- zabezpieczyć ludzi przed przyrodniczymi zjawiskami katastroficznymi;
- zwiększyć potencjał percepcyjno-behawioralny środowiska przyrodniczego.

Zadania powyższe szczególnie dotyczą terenów zainwestowanych – jednostek osadniczych. Rewitalizacja ekologiczna struktur osadniczych stanowi część

problematyki rewitalizacji jednostek osadniczych. Zasadne jest wręcz używanie terminu „zintegrowana rewitalizacja urbanistyczno-ekologiczna”, który swym zakresem pojęciowym jednoznacznie oddaje wzajemną zależność działań technicznych i ekologicznych. W warunkach zrównoważonego rozwoju nie jest możliwe prowadzenie jednostronnych działań naprawczych, np. tylko w zakresie modernizacji infrastruktury technicznej, lub renowacji kubatury albo poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Działania te są wzajemnie uwarunkowane, sprzężone i wymagają kompleksowego ujęcia – projektowego i realizacyjnego.

Ponadto w celu poprawy warunków życia ludzi we wsiach wzdłuż przebiegu drogi krajowej 91 i drogi wojewódzkiej nr 230 oraz linii kolejowej nr 131 (przez tereny zwartej zabudowy (dotyczy wsi: Subkowy, Radostowo, Brzuśce, Wielgłowy) wskazane jest:

- ograniczenie uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji samochodowej i kolejowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej;
- zwiększenie płynności pojazdów samochodowych i modernizacja nawierzchni dróg (dotyczy głównie drogi wojewódzkiej nr 230; droga krajowa nr 91 została w ostatnich latach zmodernizowana w tym na odcinku w gminie Subkowy, a znaczna część ruchu kołowego, głównie tranzytowego, przejęta została przez autostradę A1);
- uzupełnienie i wprowadzanie nasadzeń drzew odpornych na komunikacyjne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe;
- zagospodarowanie wielowarstwową zielenią terenów wolnych (nieużytków);
- podczyszczanie wód opadowych przez ich skierowanie do odbiorników.

2.3.3. Obszary i zasoby środowiska objęte ochroną prawną

Obszary i obiekty stanowiące cenne zasoby środowiska objęte ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych wyszczególniono w rozdziale 3.9. Uwarunkowań wraz z podaniem aktu prawnego określającego zasady ich ochrony.

2.3.4. Zasoby środowiska postulowane do objęcia ochroną prawną

W granicach gminy Subkowy znajdują się obszary planowane do objęcia ochroną prawną. Lokalizacje obszarów przedstawiono na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”:

- rezerwat przyrody „Garckie Zbocza” – planowany wg „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Subkowy” (2001) oraz wg „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy” (2009)
- Park Krajobrazowy Dolnej Wisły – planowany według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) i według Kostarczyk, Przewoźniak (2002);
- Kociewski Obszar Chronionego Krajobrazu – planowany według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) i według Kostarczyk, Przewoźniak (2002);
- użytek ekologiczny „Jezioro Pelpińskie” – planowany wg „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Subkowy” (2001) i wg „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy” (2009);
- pomniki przyrody – planowane wg „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Subkowy” (2001) oraz wg „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Subkowy” (2009);

Rezerwat przyrody „Garckie Zbocza”

Planowany rezerwatu przyrody „Garckie Zbocza” zajmuje powierzchnię ok. 13 ha i zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części gminy Subkowy (częściowo wkracza na obszar sąsiadującej gminy Pelpin). Planowany rezerwat obejmuje fragment zbocza doliny Wisły, na którym występują ciepłolubne murawy. U podnóża zbocza doliny występują liczne wysięki. Jest to stanowisko wielu rzadkich gatunków roślin, m.in. skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia* i tragunka duńskiego *Astragalus danicus*.

Park Krajobrazowy Doliny Wisły

Ze względu na potrzebę objęcia ochroną doliny dolnej Wisły planowany jest do utworzenia Park Krajobrazowy Doliny Wisły, którego granice wkraczałyby częściowo na teren gminy Subkowy

Wyjątkowa wartość przyrodnicza Doliny Dolnej Wisły wynika z występowania w niej specyficznej sekwencji siedlisk charakterystycznych dla doliny wielkiej rzeki i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych oraz fauny, a także z jej znaczenia jako korytarza ekologicznego rangi krajowej. Występuje tu również duża różnorodność i wyrazistość form krajobrazowych, wynikająca z naturalnego ukształtowania terenu, z jego seminaturalnego i kulturowego użytkowania oraz z nawarstwienia dziedzictwa kulturowego różnych grup narodowościowych i cywilizacyjnych (Kostarczyk, Przewoźniak – red. 2002).

W związku z ww. uwarunkowaniami proponuje się utworzyć w obrębie Doliny Dolnej Wisły park krajobrazowy, stanowiący kontynuację Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (w województwie kujawsko-pomorskim). Zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody” park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Trwają prace nad ostateczną delimitacją granic parku.

Istnieją trzy propozycje przebiegu granic projektowanego parku krajobrazowego:

- wariant maksimum – granice obejmujące obszar, gwarantujący możliwie największą ochronę wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych;
- wariant średni – granice obejmujące obszar, gwarantujący w dostatecznym stopniu ochronę wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych;
- wariant minimum – granice obejmujące obszar, gwarantujący w minimalnym stopniu ochronę wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych.

W granicach gminy Subkowy wariant średni i wariant maksimum mają taki sam zasięg - granica biegnie wzdłuż drogi powiatowej relacji Narkowy – Subkowy, a następnie wzdłuż drogi krajowej nr 91 w kierunku Gręblina. Granica w wariantcie minimum biegnie natomiast wzdłuż trasy relacji Gorzędziej – Mała Słońca – Rybaki – Mały Garc i dalej w kierunku Wielkiego Garca w gminie Pelpin. Zasięg

wspomnianych wariantów planowanego Parku Krajobrazowego Dolnej Wisły przedstawiono na planszy kierunków studium.

Kociewski Obszar Chronionego Krajobrazu

Planowane jest utworzenie Kociewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który na terenie gminy miałby obejmować zwarte kompleksy leśne występujące w jej zachodniej części.

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały Sejmiku województwa, w której określone są m.in. ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu, wybrane spośród następujących, zakazów określonych w Ustawie o ochronie przyrody.

Użytek ekologiczny „Jezioro Pelpińskie” i pomniki przyrody

Na obszarze gminy Subkowy planowane jest utworzenie użytku ekologicznego „Jezioro Pelpińskie”. Występują tam m.in. dobrze wykształcone szuwały trzcinowe, pałkowe, wielko turzycowe oraz interesujące gatunki roślin, np. grązel żółty.

Według „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Subkowy”(2001) na terenie gminy Subkowy występują drzewa oraz grupy drzew, predysponowane do objęcia ochroną w postaci pomników przyrody (zob. plansza „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”). Z uwagi na to, że ww. inwentaryzacja obszaru gminy wykonana była stosunkowo dawno, w celu wytypowania wartościowych okazów drzew, postuluje się wykonanie szczegółowej inwentaryzacji dendrologicznej obszaru, a następnie ustanowienie jako pomniki przyrody obiektów kwalifikujących się do ochrony prawnej.

Tab.7.Okazy drzew i grupy drzew proponowane do objęcia ochroną pomnikową w gminie Subkowy

Lp.	Przedmiot planowanej ochrony	Obwód [cm]	Położenie
1	klon jawor	299	Wielgłowy
2	klon jawor	263	Wielgłowy
3	klon jawor	245	Wielgłowy
4	klon jawor	287	Wielgłowy
5	klon polny	160	Gorzędziej
6	klon jawor	225	Gorzędziej
7	grupa drzew (grab zwyczajny)	160 – 310	Waćmierz
8	kasztanowiec zwyczajny	299	Radostowo
9	klon zwyczajny	272	Radostowo

10	klon zwyczajny	298	Radostowo
11	jesion wyniosły	345	Radostowo
12	lipa drobnolistna	350	Subkowy
13	jesion wyniosły	335	Subkowy
14	lipa drobnolistna	290	Subkowy
15	lipa drobnolistna	340	Subkowy
16	lipa drobnolistna	-	Subkowy
17	kasztanowiec zwyczajny	275	Gorzędziej
18	kasztanowiec zwyczajny	265	Gorzędziej
19	kasztanowiec zwyczajny	275	Mała Słońca
20	klon jawor	-	Mała Słońca
21	grupa drzew (klon jawor)	-	Mała Słońca
22	kasztanowiec zwyczajny	265	Małe Subkowy
23	kasztanowiec zwyczajny	300	Małe Subkowy
24	kasztanowiec zwyczajny	335	Małe Subkowy
25	lipa drobnolistna	390	Małe Subkowy, park
26	dąb szypułkowy	480	Małe Subkowy, park
27	klon zwyczajny	290	przy drodze Małe Subkowy - Mały Garc
28	klon jawor	255	przy drodze Małe Subkowy - Mały Garc
29	klon jawor	-	przy drodze Małe Subkowy - Mały Garc
30	klon jawor	265	przy drodze Małe Subkowy - Mały Garc
31	lipa drobnolistna	-	przy drodze Małe Subkowy - Mały Garc

Źródło: „Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Subkowy”(2001).

2.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Obszary i obiekty stanowiące cenne zasoby środowiska kulturowego objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych oraz wpis do gminnej ewidencji zabytków wyszczególniono w rozdziale 3.4 Uwarunkowań.

Dla obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego obowiązuje ochrona zgodnie z przepisami odrębnymi; wszelkie prace zarówno przy obiektach, jak i w obrębie obszarów wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W obszarze gminy ustalono następujące obszary i obiekty dziedzictwa kulturowego i zabytków o wartości lokalnej podlegające ochronie:

- wartościowe układy przestrzenne wsi,
- zieleń historyczna parków i cmentarzy oraz historyczna zieleń komponowana (związana z układem komunikacyjnym),

- zabytek techniki – śluza międzylęska,
- stanowiska archeologiczne,
- elementy ekspozycji krajobrazu - otwarcia widokowe i ciągi ekspozycji widokowej.

*Obszary i obiekty objęte ochroną zaznaczono na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10 000. Ze względu na skalę opracowania nie wskazano precyzyjnie wszystkich granic, a przedstawionych granic zespołów zabudowy czy układów zieleni nie należy utożsamiać z ewidencyjnymi granicami nieruchomości, określają one orientacyjny zasięg historycznych obszarów, który **należy uściślić w planie miejscowym**, gdzie należy ustanowić strefy ochrony konserwatorskiej.*

Ogólne zasady ochrony zasobów środowiska kulturowego przyjęte w studium są następujące:

Obszary i obiekty figurujące w gminnej ewidencji zabytków

Gminna Ewidencja Zabytków jest nieaktualna, wymaga ponownego opracowania w postaci kart obiektów – wg aktualnie obowiązującego wzoru. Należy w niej uwzględnić przede wszystkim obiekty ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (obecnie 87 z nich nie figuruje w GEZ).

W obszarach i dla obiektów postulowanych do ochrony obowiązuje:

- przedmiotem ochrony są historyczne: bryła i kształt dachu, dyspozycja ścian zewnętrznych, kształt, wielkość i podziały stolarki okiennej i drzwiowej, materiały budowlane i kolorystyka obiektów, detal architektoniczny,
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach pod warunkiem zharmonizowania z istniejącą zabudową o wartościach historycznych,
- w obrębie zabytkowych zespołów ochronie podlegają: układ budynków i sposób zagospodarowania terenu,

- rozbudowa budynków (zmiany w obrębie elementów chronionych wymienionych wyżej) powinna być uzgodniona / opiniowana przez właściwego terenowo Konserwatora Zabytków,
- obowiązuje wymóg uzgadniania projektów budowlanych z właściwym terenowo konserwatorem zabytków – zgodnie z przepisami odrębnymi,
- postuluje się promocję obszarów i obiektów w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością oraz wykorzystania ich w promocji gminy.

Wartościowe układy przestrzenne wsi

Dotyczy miejscowości: Subkowy, Gorzędziej, Radostowo, Mały Garc, Mała Słońca i Rybaki dla których należy wyznaczyć w planie miejscowym strefy ochrony konserwatorskiej.

W obszarach historycznych granic układu przestrzennego obowiązuje:

- przedmiotem ochrony są: historyczne podziały własnościowe, historyczny układ komunikacyjny, układ zabudowy w zagrodach, obiekty małej architektury oraz historyczna zieleń związana z zabudową i układem komunikacyjnym,
- w obrębie zabudowy zagrodowej obowiązuje wymóg zachowania historycznych zasad zagospodarowania,
- ustala się wymóg ochrony historycznych rozgraniczeń nieruchomości,
- zabytkowa zieleń wysoka w obrębie strefy wymaga ochrony,
- zakazuje się wprowadzania zabudowy przeskalowanej w stosunku do historycznej zabudowy i obniżającej estetykę otoczenia.

Ochrona i rehabilitacja w obrębie historycznych parków i cmentarzy

Dotyczy parków wiejskich i parków w zespołach dworsko-parkowych oraz cmentarzy w miejscowościach: Subkowy, Brzuśce, Wielgłowy, Radostowo, Gorzędziej, Rybaki, Mały Garc, Wielka Słońca i Mała Słońca obowiązują następujące zasady:

- przedmiotem ochrony jest historyczna zieleń,
- postuluje się rehabilitację i przekształcenia parków i cmentarzy w ich historycznych granicach z zachowaniem wartościowego starodrzewu zieleni wyznaczającej układ kompozycyjny,

- postuluje się wykorzystanie parków jako tereny zieleni ogólnodostępnej oraz zieleni wzbogacającej podstawę ekologiczną gminy,
- postuluje się wskazanie i zachowanie oznaczenia miejsca po dawnych cmentarzach epidemicznych w miejscowościach Brzuśce i Mała Słońca.

Dla alei drzew przydrożnych obowiązuje wymóg zachowania ich ciągłości i ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Elementy ekspozycji krajobrazu

W obszarze gminy wyznaczono otwarcia widokowe oraz ciągi widokowe. Przedmiotem ochrony jest ekspozycja krajobrazu kulturowego, w tym cennych historycznie zespołów zabudowy od strony ciągów komunikacyjnych oraz tło widoku. Lokalizacja obiektów wysokich lub o znaczącej powierzchni (w szczególności elektrowni wiatrowych czy ogniw fotowoltaicznych) wymaga opracowania analiz krajobrazowych. Szczegółowe analizy dotyczące lokalizacji tych obiektów należy wykonać po ustaleniu charakterystycznych parametrów planowanych urządzeń na etapie sporządzania planów miejscowych lub określania uwarunkowań lokalizacyjnych w decyzjach środowiskowych.

Szczegółowej ochronie podlega ekspozycja kościoła w Gorzędzieju i skarpy wiślanej w tym rejonie. Należy zachować korytarz widokowy od strony Malborka (w szczególności widok z drogi krajowej nr 22).

Ochrona obiektów archeologicznych

Ogólne zasady ochrony dla obiektów archeologicznych zinwentaryzowanych są następujące:

- dla zinwentaryzowanych stref ochrony archeologicznej (poza wpisanymi do rejestru zabytków archeologicznych) (zaznaczonych na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”) ustala się wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenu stref ochrony z właściwym Konserwatorem Zabytków w Gdańsku,
- tereny płaskich stanowisk archeologicznych mogą być przeznaczone pod zagospodarowanie po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratowniczych i sporządzeniu dokumentacji archeologiczno-konserwatorskiej;

- dla stanowisk o własnej formie krajobrazowej – grodzisk i cmentarzysk przewidzianych do trwałej ochrony – wprowadza się znaczne ograniczenia inwestowania na ich terenie i na obszarze przylegającym bezpośrednio do nich – zasady zagospodarowania określi Wojewódzki Konserwator Zabytków po przeprowadzeniu stosownych badań terenowych,
- w folderach i przewodnikach turystycznych należy umieścić informacje o zabytkach archeologicznych, uzyskanych w trakcie prac wykopaliskowych.

Zabytek techniki – śluza międzylęska

Zespół składa się ze śluzy i przepompowni, odwadniających cały obszar Niziny Walichnowskiej do Wisły. Stanowi bardzo dobrze zachowany i nadal funkcjonujący, zgodnie z pierwotną funkcją zespół zabudowy. Śluza wybudowana została w latach 1888-1896. Wykonana jest z muru ceglanego, posiada wrota w części wlotowej drewniane, a w części wylotowej stalowe. Przed śluzą znajdują się przepompownie o nazwach „Nadzieja” i „Pokój”, które usytuowane są pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi Wisły a Jeziorem Pelplińskim.

Obiekty podlegają ochronie; postuluje się promocję obszaru w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością oraz wykorzystania ich w rozwoju turystyki i promocji gminy, poprzez na przykład lokalizację w tym obszarze elementów zagospodarowania takich jak:

- urządzenie szlaku pieszego i ścieżki rowerowej od istniejących i planowanych szlaków wraz z oznakowaniem obiektu techniki,
- urządzenie punktów postojowo - widokowych w dogodnym miejscu (z wału przeciwpowodziowego Wisły rozciąga się daleki widok na dolinę rzeki Wisły, z widoczną po drugiej stronie rzeki wieżą kościoła w miejscowości Mątowy Wielkie).

Gminny program opieki nad zabytkami

Program opieki nad zabytkami gminy Subkowy powinien być okresowo uaktualniany i weryfikowany oraz uwzględniany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Aktualnie (maj 2014) gmina posiada Program Opieki nad Zabytkami uchwalony w 2008 roku (*Uchwała Nr XI/104/08 Rady Gminy Subkowy z dnia 6 marca 2008 r.*) –

jest to dokument wymieniający chronione obiekty i wskazujący zasady opieki nad nimi. Powinien być opracowany wg aktualnie istniejącego wzoru. Podstawą do aktualizacji Programu opieki nad zabytkami powinna być zaktualizowana Gminna Ewidencja Zabytków – uwzględniająca cały zasób Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

2.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

2.5.1. Założenia polityki transportowej gminy

Problemy i potrzeby

Układ drogowy Gminy Subkowy – głównie droga krajową nr 91 oraz odcinek autostrady A1 zalicza się do podstawowego układu transportowego województwa z uwagi na przynależność do korytarza nadwiślańskiego, z kolei który jest elementem Korytarza nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej¹. Do korytarza tego zalicza się również linia kolejowa znaczenia krajowego nr 131 relacji Tczew – Laskowice Pomorskie – Tarnowskie Góry.

Podstawowy układ drogowy gminy Subkowy, złożony z DK 91 i drogi wojewódzkiej ma charakter głównie tranzytowy, w drugiej kolejności obsługi obszaru gminy.

Gmina Subkowy posiada znaczną ilość powiązań w lokalnej sieci transportowej, jednak niejednokrotnie stan techniczny układu nie pozwala na komfortowe i bezpieczne przemieszczanie się pojazdami kołowymi oraz pieszo.

Generalne zasady

Układ komunikacyjny skonstruowany właściwie powinien zapewnić odpowiednią obsługę ruchu zewnętrznego jak i wewnątrz gminy. Mieszkańcy powinni mieć zapewnione dogodne powiązania z centrami administracji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, Urzędem Gminy, instytucjami i obiektami użyteczności publicznej, szkołami wszystkich szczebli. Powiązania te powinny być wspomagane komunikacją zbiorową – w miarę możliwości kolejową i autobusową oraz siecią ścieżek rowerowych, które mogą jednocześnie spełniać istotną rolę rekreacyjną i turystyczną.

¹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk październik 2009

Rozwój infrastruktury znaczenia ponadregionalnego, regionalnego i lokalnego powinien odzwierciedlać rzeczywiste, planowane jak i istniejące funkcje połączeń transportowych w poszczególnych jednostkach administracyjnych kraju.

Rozwój osadnictwa (stałego jak i sezonowego) pociąga za sobą konieczność rozwoju infrastruktury komunikacyjnej o odpowiednich parametrach, w związku z tym przy rozbudowie lub budowie nowych jednostek mieszkaniowych zwłaszcza w rejonach potencjalnie rozwojowych gospodarczo, konieczne jest utrzymanie odpowiedniej dostępności dla zadanej klasy drogi istniejącej jak i planowanej, przy jednoczesnym zachowaniu przyrodniczo cennych elementów krajobrazu oraz flory.

Uwarunkowania dla formułowania polityki transportowej

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego jako nadrzędny dokument regulujący rozwój przestrzenny województwa zakłada zwiększenie dostępności transportowej województwa w skali międzynarodowej i międzyregionalnej, poprawę wewnętrznej spójności i efektywności regionalnego systemu transportowego poprzez kształtowanie w obszarze województwa infrastruktury zlokalizowanej w istniejących korytarzach transportowych. Infrastruktura zlokalizowana w europejskich, ponadregionalnych i regionalnych korytarzach transportowych ma priorytetowe znaczenie dla województwa, w związku z tym wszelkie inwestycje w tym obszarze powinny być realizowane w pierwszej kolejności.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Planu Województwa ustalają, iż dzięki położeniu gminy Subkowy w korytarzu nadwiślańskim, będącym jednocześnie elementem VI korytarza Transeuropejskiej Sieci Transportowej, główne elementy infrastruktury transportowej gminy (DK91, DW230, linia kolejowa nr 131) zakwalifikowane są jako służące poprawie dostępności zarówno do województwa jak i wewnątrz województwa (szczególnie ważne dla obsługi województwa pomorskiego).

Plan Województwa ustala, iż

- droga krajowa nr 91 – powinna posiadać klasę techniczną GP – droga główna ruchu przyspieszonego,

- droga wojewódzka nr 230 na odcinku w granicach gminy (Wielgłowy – Cierzpice) powinna posiadać klasę techniczną drogi głównej Z.

Ustala się, że główną rolę w transporcie kolejowym w gminie, w odniesieniu do powiązań regionalnych w województwie, odgrywać będzie odcinek linii kolejowej znaczenia państwowego nr 131 Tczew – Pelplin – Smętowo Graniczne, którą planuje się poddać rewitalizacji w drugiej kolejności w ramach modernizacji elementów kolei dalekobieżnej (dostosowanie do szybkich prędkości zgodnie z umowami międzynarodowymi AGC i AGTC, 160 km/h dla ruchu pasażerskiego i 120 km/h dla ruchu towarowego).

Istotną szansą dla gminy Subkowy jest jej położenie w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych tj. autostrady A-1, drogi krajowej nr 91, magistrali kolejowej nr 131 Trójmiasto-Śląsk, ale również drogi wodnej E-40 rzeką Wisłą (Wisła - Bug - Dniestr).

Cele i środki (zadania).

Do zadań koniecznych do realizacji w zakresie rozwoju i polityki transportowej gminy należą zadania dotyczące:

- Konieczności rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej poprawie dostępności transportowej oraz wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu: dróg gminnych, ulic, mostów, placów, parkingów itp.
- Poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenia jego uciążliwości oraz szkodliwego oddziaływania na otoczenie, przy jednoczesnym zapewnieniu warunków do sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się osób i towarów. Budowa ścieżek rowerów i ciągów pieszych wzdłuż głównych tras komunikacyjnych gminy.
- Konieczności zmniejszenia czasu dostępności do obszaru centralnego gminy oraz ośrodków regionalnych i ponadregionalnych.
- Rozwoju lokalnego transportu zbiorowego i poprawy jakości obsługi, podjęcie działań zmierzających do zwiększenia ilości połączeń drogowych komunikacją autobusową i o ile to możliwe kolejowych.
- Rozwoju turystyki, w tym rozwoju terenów rekreacyjnych, wyznaczanie tras rowerowych, szlaków pieszych, budowa infrastruktury towarzyszącej, odpowiednie oznakowanie itp.

- Tworzenia warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowania zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej, poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.
- Usprawnienia zarządzania drogami i transportem drogowym poprzez współpracę jednostek administracji z zarządcami elementów infrastruktury czy przewoźnikami.

2.5.2. Kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy

Rozwój sieci drogowej.

Układ sieci drogowej gminy Subkowy charakteryzuje się korzystnym położeniem w stosunku do sieci komunikacyjnej województwa. Powiązanie z korytarzem transportowym rangi ponadregionalnej i międzynarodowej powoduje, iż obsługę ruchu zewnętrznego, tranzytowego nadal będą zapewniały: droga krajowa nr 91 i droga wojewódzka nr 230 oraz położona peryferyjnie w stosunku do miejscowości Subkowy - Autostrada A1. Jednocześnie drogi te wraz z drogami powiatowymi będą stanowiły podstawę szkieletu drogowego gminy.

Rozbudowa/przebudowa sieci drogowej w gminie Subkowy powinna uwzględniać hierarchizację elementów sieci, wymagania w zakresie użytkowania zgodnie z przeznaczeniem, kontrolę dostępności określoną warunkami technicznymi, rekomendacje wynikające z analiz oddziaływania planowanego elementu sieci na bezpieczeństwo ruchu drogowego.

W przypadku drogi krajowej nr 91 należy dążyć do zachowania dostępności jak dla docelowej drogi klasy GP, w tym celu należy wyznaczyć miejsca nowych lub uporządkować lokalizację istniejących skrzyżowań. W związku z tym proponuje się:

- Likwidację istniejącego skrzyżowania DK91 z DG200026G i podłączenie drogi poprzez drogę serwisową do skrzyżowania z DG216019G,
- Likwidację skrzyżowania DK91 z DP2813G, w celu ograniczenia krótkich odległości między punktami kolizji na drodze krajowej proponuje się podłączenie DP2813G poprzez drogę serwisową do skrzyżowania z DP2717G,

- Likwidację skrzyżowania DK z DG216011G i również podłączenie drogą serwisową do skrzyżowania z DP2717G,
- Poprawę warunków funkcjonowania oraz parametrów skrzyżowania z DG216039G - ul. Kościelną i DG216004G w centrum miejscowości Subkowy,
- Budowę dróg serwisowych w celu umożliwienia obsługi terenów pomiędzy drogą krajową a linią kolejową w północnej części gminy oraz podłączenia dróg z likwidowanych skrzyżowań.

W zakresie dotyczącym drogi wojewódzkiej nr 230 – rekomenduje się zarządcy drogi jej przebudowę wraz z doprowadzeniem jej parametrów do klasy technicznej drogi zbiorczej Z na całym przebiegu. Proponuje się nowy przebieg DW230 w okolicy miejscowości Radostowo - wyprowadzenie drogi z centrum miejscowości - obejście po zachodniej stronie, wraz nowym skrzyżowaniem z drogą powiatową nr 2717G.

W zakresie dróg powiatowych w pierwszej kolejności konieczna jest przebudowa następujących skrzyżowań:

- DP 2810G i 2813G w miejscowości Mały Garc,
- DP 2813G i drogi gminnej w miejscowości Wielka Słońca,

Główną wadą tych skrzyżowań jest brak widoczności, czytelności i przejrzystości wynikający z braku podkreślenia relacji nadrzędnej i występowania wielu punktów kolizji. Zaleca się przebudowę skrzyżowań do uzyskania parametrów widoczności w odniesieniu do warunków technicznych i zapewniających bezpieczeństwo użytkowników. W przypadku braku możliwości uzyskania odpowiednich parametrów w układzie obecnym, konieczna będzie zmiana lokalizacji przedmiotowych skrzyżowań.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na rozwiązanie problemu utrzymaniowego otoczenia dróg powiatowych - drzewa w skrajni, niejednokrotnie krzewy i inna roślinność ograniczająca widoczność zwłaszcza na łukach.

Sieć dróg gminnych w gminie Subkowy wymaga uporządkowania pod kątem nawierzchni, przekroju i doprowadzenia do zakładanych parametrów technicznych.

W celu podniesienia komfortu podróżowania oraz podniesienia standardów technicznych elementów układu drogowego w gminie powinny być przeprowadzone

co najmniej remonty cząstkowe nawierzchni bitumicznych poprzez likwidację ubytków w nawierzchni i wymianę zdegradowanych nawierzchni.

Niezbędne jest uporządkowanie przekrojów dróg, modernizacja nawierzchni, wprowadzanie elementów bezpieczeństwa ruchu, odpowiedniego oznakowania pionowego i poziomego, budowa ścieżek rowerowych bądź ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż dróg z odgałęzieniami pozwalającymi na korzystanie z atrakcji regionu.

Sieć dróg powiatowych i gminnych jest wystarczająco gęsta, by zapewnić mieszkańcom dostępność do podstawowych usług oraz poszczególnych miejscowości gminy. Priorytetem jednak powinny być działania mające na celu stworzenie sieci dróg powiatowych o nawierzchni utwardzonej oraz sieci dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej a docelowo utwardzonej wraz z elementami infrastruktury towarzyszącej, co zwiększy komfort i bezpieczeństwo dojazdu do miejscowości oraz atrakcji turystycznych obszaru.

Komunikacja zbiorowa autobusowa i kolejowa

Zachowanie ruchu na linii kolejowej nr 131 jest bezdyskusyjne. Jest to linia magistralna (oznaczenie międzynarodowe CE65), która wraz z Autostradą A1 leży w południkowym paśmie podstawowym układu transportowego województwa pomorskiego. Wynika to z przynależności tego pasma do Korytarza nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej² i jednocześnie do regionalnego korytarza transportowego nadwiślańskiego, który się w nim zawiera. Po linii tej odbywa się ruch pasażerski oraz, co ważne, przewozy towarowe na trasie porty Gdańsk–Gdynia – południe Polski. Należy dbać o stan infrastruktury zarówno torowej, jak i towarzyszącej stacji w miejscowości Subkowy. Z uwagi na bliskość Autostrady A1 i węzła z DK22w miejscowości Swarozyn, oraz węzła drogowego DK22 i DK91 w Czarlinie, możliwości rozwoju gospodarczego terenów znajdującym się w tym rejonie, powstania nowych usług, stacja kolejowa Subkowy może stać się punktem przeładunkowym mającym znaczenie w transporcie na linii nr 131 oraz dla terenów przyległych.

W celu poprawy parametrów bezpieczeństwa wokół linii kolejowej proponuje się likwidację dwóch przejazdów: z DG216019G oraz drogą z Narkowy wybudowanie.

² Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2009

Wzdłuż linii kolejowej proponuje się poprowadzić drogę serwisową, która zapewni obsługę przyległego terenu, natomiast tereny i zabudowania po wschodniej stronie linii kolejowej będą nadal obsługiwane poprzez istniejący układ komunikacyjny.

Rozważana jest także możliwość budowy przystanku kolejowego w Subkowach, w rejonie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – oś Witosza.

W dojazdach do pracy mieszkańców gminy dużą rolę będzie odgrywała komunikacja indywidualna, jednak pożądane jest zwiększenie roli komunikacji publicznej zwłaszcza autobusowej w przewozach mieszkańców do szkół czy miejsc pracy poza granice gminy oraz w przewozach tranzytowych. Proponuje się zwiększenie kursów komunikacji autobusowej w godzinach rannych i popołudniowych oraz powiązanie ich z ruchem innych przewoźników np. PKP, co jednocześnie wiązałoby się z działaniami na rzecz powstania gminnego węzła integracyjnego, jakim mógłby stać się Dworzec kolejowy. Postuluje się również o zwiększenie ilości połączeń pomiędzy poszczególnymi wsiami sołectw gminy³.

Niezależnie od decyzji w sprawie zachowania tras w obecnym zakresie czy zmian w przebiegu w zależności od zapotrzebowania mieszkańców, infrastruktura towarzysząca - wiaty przystankowe, wydzielone zatoki postojowe, chodniki - dojścia do przystanków, wymaga co najmniej poprawy stanu technicznego, niejednokrotnie wymagana byłaby wymiana elementów bezpieczeństwa ruchu lub przebudowa istniejących.

Trasy rowerowe, turystyczne piesze, parkowanie.

Trasy i ścieżki rowerowe zalicza się do elementów sieci drogowo-ulicznej. Celem budowy sieci dróg rowerowych jest zapewnienie użytkownikom rowerów bezpiecznego poruszania się w dogodnych warunkach środowiskowych. Rozwój sieci ścieżek rowerowych ma również na celu połączenia trasami wszystkich miejscowości atrakcyjnych turystycznie.

Dodatkowym działaniem, przy realizacji układu ścieżek rowerowych, jest rozwój infrastruktury towarzyszącej m.in. budowa miejsc wypoczynku, punktów informacyjnych, zabezpieczonych parkingów dla rowerów.

³ Strategia rozwoju gminy Subkowy do 2015 roku, Subkowy czerwiec 2002

Proponowany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego⁴ układ tras międzyregionalnych jest uzupełnieniem układu tras międzynarodowych o elementy powiązań międzyregionalnych.

Do układu tras międzynarodowych, nawiązującego do systemu EURO-VELO oddziaływujących na obszar gminy Subkowy należy Trasa nr 2 Bursztynowa R-9: Bałtyk – Adriatyk, przebiegająca wzdłuż lewego brzegu Wisły przez miejscowości Pieniążkowo – Opalenie – Gniew – Tczew – Gdańsk, z punktem węzłowym w Gniewie.

Do układu tras regionalnych, składających się z tras i szlaków rowerowych ujętych w opracowaniach projektowych, częściowo zrealizowanych i oznakowanych w terenie, uzupełnionych o nowe elementy, które wraz z trasami wyższej rangi wiążą główne ośrodki regionalne województwa, należy trasa nr 131 – Tczew – **Subkowy** – Pelplin.

Do częściowo funkcjonujących i projektowanych⁵ szlaków rowerowych w rejonie gminy Subkowy należą:

- Nadwiślańska Trasa Doliny Dolnej Wisły: Szlak Cierpice – Zamek Bierzgłowski poprzez: Cierpice (Toruń) - Bydgoszcz - Chrystkowo - Świecie - Sartowice - Dragacz - Wielki Komórk - Nowe - Gniew - **Gorzędziej** - Knybawa - Biała Góra - Kwidzyn - Grudziądz - Chełmno - Zamek Bierzgłowski (Toruń) – przebiega fragmentarycznie przez teren gminy przez miejscowość Gorzędziej (oznaczona kolorem czarnym).

Na obszarze gminy planuje się przebieg szlaków rowerowych proponowanych przez Lokalną Organizację Turystyczną KOCIEWIE w oparciu o materiały: Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, Turystycznego Stowarzyszenia Gmin Kociewsko- Borowiackich „BÓR”, samorządów z obszaru Kociewia. Organizacja ta proponuje stworzenie nowych szlaków rowerowych na obszarze powiatów: starogardzkiego, tczewskiego i świeckiego oraz częściowo kościerskiego, chojnickiego i tucholskiego. I tak na obszarze gminy Subkowy planuje się powstanie

⁴ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2009

⁵ Informacje: Lokalna Organizacja Turystyczna Kociewie, Tczew

- Trasy Grzymisława – przebieg Tczew – Nowe poprzez Tczew-Śliwiny – Gniszewo – **Wielgłowy – Leśnictwo Bukowiec** – Rajkowy – Pelplin – Bielawki – Rombark – Nowa Cerkiew – Gętomie – Dzierżążno – Leśnictwo Brody pomorskie – Gniew – Nicponia – Gogolewo – Piaseczno – Wielkie Wyręby – Czerwińsk – Bobrowiec – Kościelna Jania – Stara Jania – Leśna Jania – Frąca – Lalkowy – Milewko – Twarda Góra – Nowe,

Oprócz tras rowerowych w gminie funkcjonują znakowane szlaki turystyki pieszej PTTK⁶:

- Szlak Ziemi Tczewskiej im. Romana Klima, przebieg Tczew - Rakowiec, poprzez miejscowości Tczew - Szpęgawa - Lubiszewo - Waćmerek - **Waćmierz - Leśniczówka Bukowiec** - Rajkowy - Pelplin - ... - Rakowiec (oznaczony kolorem zielonym),
- Szlak Dolnej Wisły, przebieg Tczew - Nowe, poprzez: Tczew - Gorzędziej - **Subkowy - Wielka Słońca - Rybaki** - Wielkie Walichnowy - Gniew - Opalenie - Nowe,

W nawiązaniu do utrzymania żeglowności i modernizacji drogi wodnej rzeką Wisłą w ramach Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70, zasadne byłoby prowadzić i wspierać na różnym szczeblu działania na rzecz budowy elementów infrastruktury związanej z turystyką wodną: przystani czy stanic, wraz z odpowiednim zapleczem w postaci pól namiotowych, itp. Działania tego typu mogłyby być prowadzone jednocześnie z rozwojem turystyki pieszej i rowerowej w regionie, obejmowałyby budowę/modernizację odpowiednich szlaków, wyposażanie w infrastrukturę towarzyszącą: miejsca odpoczynku, piknikowe, ścieżki edukacyjne, punkty widokowe.

W miejscowościach gminy wymagane są działania w celu uporządkowania parkowania przede wszystkim w pobliżu miejsc użyteczności publicznej, jak np. szkół, kościołów, obiektów handlowo-usługowych. Parkingi wraz z infrastrukturą drogową obsługującą przyległy teren przewidzieć należy także we wskazanych strefach rozwoju zabudowy lub w ich bezpośrednim pobliżu. Parkingi powinny być wyposażone w elementy infrastruktury i udogodnienia nie tylko na posiadaczy pojazdów silnikowych, ale także dla rowerzystów, turystów pieszych, kajakarzy itp.

⁶ Znakowane Szlaki Turystyczne Województwa Pomorskiego, Szlaki piesze, <http://www.pomorskie.pttk.pl/>

Niezbędne i potencjalne prace planistyczne i projektowe.

Przy tworzeniu projektów przebudowy i modernizacji dróg mających znaczenie dla zachowania odpowiedniej komunikacji w regionie, konieczne jest podjęcie działania na szczeblu administracyjnym regionu. Projekty te oprócz poprawy parametrów technicznych określających klasę drogi powinny obejmować zagadnienia organizacji ruchu, poprawy bezpieczeństwa ruchu oraz użytkowników, szczególnie w obszarach zurbanizowanych, miejscach rekreacji, w pobliżu obiektów użyteczności publicznej. Jednocześnie powinno się zwrócić uwagę na zachowanie przedpola ekspozycyjnego przez ograniczanie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń mogących przesłonić ekspozycję lub obniżyć walory krajobrazu wzdłuż ciągów drogowych np.: na odcinku drogowym DK nr 91 Subkowy – Rudno – Gniew na panoramę okolicznych terenów oraz z drogi wodnej rzeki Wisły i korony wału wiślanego - panoramy otoczenia o wielokilometrowym zasięgu np. krawędź wysoczyzny m.in. w rejonie miejscowości Gorzędziej.

Mając na uwadze odpowiednie zagospodarowanie istniejących i planowanych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych itp.), konieczne są działania takie jak np. wyposażenie ich np. w miejsca widokowe, piknikowe, pola namiotowe, właściwe oznakowanie, poprawa nawierzchni, przystosowanie do całorocznego wykorzystania. Działania te powinny odbywać się we współpracy z różnymi partnerami np.: administracją lasów, szkołami, PTTK i innymi organizacjami działającymi na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji.

Ścieżki, trasy rowerowe, szlaki turystyki pieszej, czy wodnej w gminie wraz z infrastrukturą towarzyszącą powinny funkcjonować w zintegrowanym systemie ze szlakami turystycznymi rangi lokalnej, regionalnej i międzyregionalnej, w związku z tym konieczne są spójne działania organizacji m.in. turystycznych, samorządowych, pozarządowych w celu pozyskiwania środków i uzyskania docelowego produktu.

Miejsca i punkty problemowe

Do głównych miejsc i sytuacji problemowych, wymagających bezwzględnego działania zaliczyć należy:

- Ograniczenie dostępności do drogi krajowej nr 91 poprzez budowę dróg serwisowych i likwidację zbyt wielu punktów kolizji,

- Modernizację lub zmianę lokalizacji skrzyżowań drogi krajowej nr 91 z drogami: gminną nr 200026G i powiatową nr 2813G,
- Zły stan techniczny drogi wojewódzkiej nr 230,
- Dążenie do doprowadzenia do stanu gwarantującego dojazd do miejscowości gminy drogami o nawierzchni bitumicznej,
- Wewnątrz zespołów zabudowy poprawa stanu technicznego dróg wewnętrznych na osiedlach, wraz z chodnikami i parkingami ogólnodostępnymi,
- Zwiększenie nośności dróg powiatowych i gminnych

2.5.3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Subkowy odbywać się będzie jak dotąd z istniejących grupowych i wiejskich wodociągów. Z uwagi na fakt, że gmina w chwili obecnej jest w całości zaopatrywana w wodę ze zorganizowanych systemów wodociągowych (jedynie ~ 2% mieszkańców w zabudowie rozproszonej, położonych w znacznej odległości od istniejących wodociągów korzysta ze studni indywidualnych, dalszy rozwój systemów zaopatrzenia w wodę powinien się skupiać na:

- działaniach zmierzających do utrzymywania stanu istniejącego w dobrym stanie technicznym w celu zapewnienia niezawodności dostaw wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami i racjonalnym wykorzystaniem wód podziemnych
- rozbudowanie istniejących systemów wodociągowych (głównie sieci) w kierunku zaopatrzenia w wodę nowych terenów inwestycyjnych wskazanych w studium;

Proponuje się następujące działania:

- 1) Kompleksową przebudowę i modernizację stacji uzdatniania wody w Waćmierzu,
- 2) Zwiększenie wydajności istniejących studni
- 3) Ocieplenie stacji uzdatniania wody w Gorzędzieju i Wielgłowach
- 4) Rozważenie możliwości spięcia wodociągu

- w Radostowie z końcówką wodociągu w południowej części wsi Subkowy;
- wodociągu w Waćmierzu z wodociągiem Wielgłowy w miejscowości Brzuśce-Płaczewo;
- wodociągu w m. Wielka Słońca z końcówką wodociągu Mała Słońca-Rybaki.

Zwiększyłyby to niezawodność dostawy wody do wymienionych wyżej miejscowości przy stosunkowo niedużych kosztach.

Rozbudowa istniejących sieci wodociągowych dla zaopatrzenia w wodę wskazanych w Studium nowych terenów inwestycyjnych przemysłowo-usługowych, usługowych, zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej w obrębach Subkowy, Waćmierz, Brzuśce, Gorzędziej, Mała Słońca, Wielka Słońca. Nadmienia się, że wszystkie wskazane tereny inwestycyjne leżą w zasięgu obsługi przez istniejące wodociągi gminne, a ich zaopatrzenie w wodę nie wymaga budowy nowych sieci przesyłowych.

Zaopatrzenie w wodę nowych terenów przemysłowo-usługowych w Waćmierzu wymaga uprzedniej przebudowy i modernizacji stacji wodociągowej w Waćmierzu.

Na terenach zainwestowanych należy zapewnić zaopatrzenie w wodę do celów przeciwpożarowych – według odrębnych przepisów dot. przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę.

Odprowadzenie ścieków

W gminie Subkowy istnieją 2 oczyszczalnie ścieków:

- w miejscowości Subkowy, do której odprowadzane są ścieki z m. Subkowy (kanalizacja w części miejscowości jest jeszcze w trakcie realizacji),
- w miejscowości Gorzędziej.

Aktualnie obowiązuje Uchwała Nr 771/XXXVI/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Subkowy i wyznaczenia aglomeracji Subkowy (Dz. Urz. Woj. Pom. Z 2014 r., poz. 120).

Aglomeracja Subkowy obejmuje m. Subkowy, Gorzędziej i Radostowo. W ramach realizacji Planu Aglomeracji Subkowy likwiduje się zbiornik Imhoffa w Radostowie i następuje odprowadzenie ścieków do układu kanalizacji sanitarnej w Subkowach.

Po roku 2015 powinna się odbywać sukcesywnie dalsza budowa zbiorczych systemów k.s. w pozostałych miejscowościach gminy.

Proponuje się następujące kierunki rozbudowy kanalizacji sanitarnej w gminie Subkowy:

- 1) Z uwagi na istnienie w m. Mały Garc lokalnego systemu kanalizacyjnego, z którego ścieki odprowadzane są do zbiornika Imhoffa, który pilnie powinien ulec likwidacji, powinna nastąpić budowa k.s. Mały Garc – Wielka Słońca - Subkowy
- 2) Budowa k.s. grawitacyjno-pompowej w m. Narkowy wraz z kolektorem tłocznym Narkowy – OMB Subkowy – miejscowość o dużej liczbie mieszkańców, położona w niedużej odległości od oczyszczalni ścieków.
- 3) Budowa k.s. Brzuśce – Wielgłowy – OMB Subkowy. Miejscowości Brzuśce i Wielgłowy powinny być skanalizowane z uwagi na znaczną liczbę mieszkańców, chociaż występuje tutaj dość dużo rozproszonej zabudowy zagrodowej. Ponadto układ ten umożliwiłby realizację nowych terenów inwestycyjnych (tereny mieszkaniowe i usługowe) położonych wzdłuż drogi krajowej Nr 91 – tereny 4.6, 4.12 oraz 2.2 i 2.3.
- 4) Budowa k.s. Waćmierz – Brzuśce – warunkuje to realizację planowanych znacznych terenów inwestycyjnych przemysłowo-usługowych w Waćmierz oznaczonych w Studium numerami 1.1, 1.2 i 1.3.
- 5) Rozbudowa OMB Subkowy do przepustowości określonej po sprecyzowaniu rodzaju przemysłu i usług na terenach inwestycyjnych podanych w punkcie 3 i 4.
- 6) Budowa k.s. Mała Słońca – Subkowy.
- 7) Budowa k.s. Rybaki – Mały Garc
- 8) Ewentualna likwidacja OMB w Gorzędzieju i przepompowywanie ścieków do OMB Subkowy.

Jeśli chodzi o uzbrojenie pozostałych mniejszych terenów projektowanej zabudowy w obrębie gminy należy:

- przestrzegać obowiązku przyłączenia do istniejącej w rejonie kanalizacji sanitarnej
- w terenach nieuzbrojonych w zakresie k.s. Do czasu budowy k.s. ścieki można oczyszczać w przydomowych oczyszczalniach lub gromadzić w szczelnych zbiornikach. Budowa przydomowych oczyszczalni dotyczy też terenów gdzie podłączenie do systemów zbiorczych jest ekonomicznie nieuzasadnione.

Wody opadowe i roztopowe niewymagające oczyszczania powinny być zagospodarowywane w obrębie nieruchomości, natomiast wody z powierzchni zanieczyszczonych mogą trafić do gruntu lub wód powierzchniowych po uprzednim lokalnym oczyszczeniu. Sposób odprowadzania i oczyszczania wód opadowych na nowych terenach inwestycyjnych będzie rozwiązywany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina Subkowy zasilana jest liniami średniego napięcia 15kV z GPZ „Subkowy”. Planowana jest modernizacja GPZ, nie zakłada się natomiast nowych wyprowadzeń linii. Planowana jest rozbudowa sieci średniego i niskiego napięcia o nowe odgałęzienia, stacje transformatorowe, nowe linie niskiego napięcia oraz sieć oświetlenia ulic. Na terenach zadrzewionych sieć przewiduje się z przewodów izolowanych, a na terenach otwartych z przewodów nieizolowanych.

Gmina Subkowy zasilana jest także częściowo z GPZ „Swarożyn”, poprzez linie średniego napięcia 15 kV.

Szacowane zapotrzebowanie mocy przez odbiorców z terenu gminy Subkowy do roku 2020 wzrośnie do 1,7MW („Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Subkowy”)

Na obszarze gminy przewiduje się obszary dla lokalizacji farm wiatrowych oraz związanej z ich funkcjonowaniem infrastruktury elektroenergetycznej, w szczególności sieci i urządzeń elektroenergetycznych wraz z siecią telekomunikacyjną i lokalizacją stacji transformatorowych, tzw. abonenckich punktów zasilania/odbioru energii. W studium nie wskazuje się ewentualnego przebiegu sieci elektroenergetycznych średnich i wysokich napięć czy lokalizacji stacji GPZ/GPO, które to mogą być zrealizowane jako elementy infrastruktury związane z realizacją farm wiatrowych.

Dla istniejącej na obszarze gminy linii elektroenergetycznej 110kV obowiązuje pas ograniczeń o szerokości 40m (po 20m od osi linii). Warunki lokalizacji obiektów oraz zasady zagospodarowania w wyżej wymienionym pasie należy każdorazowo uzgadniać z zarządcą sieci.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina posiada Koncepcję programową pt. „Gazyfikacja Gminy Subkowy woj. gdańskie” z roku 1991, której przedmiotem jest przewodowa gazyfikacja Gminy Subkowy. Część koncepcji została już zrealizowana sieć gazowa funkcjonuje w Narkowach i Subkowach.

Koncepcja obejmowała dwa warianty przeprowadzenia gazyfikacji gminy:

- **wariant I** Obejmuje gazyfikację Gminy dla celów komunalno-bytowych (przygotowanie posiłków i ciepłej wody użytkowej) i odbiorców nielimitowanych bez dostawy gazu dla celów grzewczych. Stopień gazyfikacji 100% dla każdej miejscowości
- **wariant II** Obejmuje gazyfikację Gminy dla celów komunalno-bytowych i odbiorców nielimitowanych z dostawą gazu dla celów grzewczych. Stopień gazyfikacji 100% dla każdej miejscowości.

Źródłem gazu dla gminy Subkowy jest istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia DN=400 oraz istniejąca stacja redukcyjno-pomiarowa "ROKITKI" w Rokitkach. Stacja redukcyjno-pomiarowa w ramach przeprowadzonego kapitalnego remontu zostanie przebudowana do przepustowości 20.000 Nm³/h. Stacja dwuciągowa z kotłownią i nawanianiem gazu, AKP i telemetria pokryje potrzeby docelowe na gaz Miasta i Gminy Tczew oraz Gminy Subkowy.

Zaopatrzenie w ciepło⁷

W związku z rozwojem energetyki odnawialnej eliminowany będzie węgiel kamienny, jako główny nośnik energii na rzecz paliw możliwych do pozyskania w gminie (słoma i drewno opałowe). Możliwe jest także zastosowanie dla celów ogrzewania innych nośników ciepła, tj. zrębki z upraw wierzby energetycznej czy granulaty drzewny z przetworzenia odpadów drewna.

Dalsza eliminacja węgla kamiennego, tym samym niskiej emisji możliwa jest poprzez gazyfikację gminy, zgodnie z koncepcją programową rozprzewadzenia gazu ziemnego sieciowego.

Warianty rozwojowe nośników ciepła w gminie podzielono na dwa scenariusze:

Scenariusz podstawowy, w którym założono:

⁷ „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Subkowy” 2003r.

- wielkość paliw odnawialnych zaspokoi ok. 23 % potrzeb cieplnych gminy. Ilość słomy wykorzystywanej do ogrzewania w gospodarstwach rolnych przyjęto w wysokości 1 815 ton rocznie, co stanowi 50% ilości słomy możliwej do uzyskania z areałów ornych w gminie, która może zostać wykorzystana do ogrzewania,
- gazyfikacji poddana zostanie cała gmina Subkowy zgodnie z koncepcją programową. Gazyfikacja zaspokoi potrzeby mieszkańców w zakresie centralnego ogrzewania przygotowania ciepłej wody oraz przygotowania posiłków, tym samym zostanie wyeliminowany gaz LPG oraz częściowo olej opałowy oraz węgiel,
- pozostałe potrzeby związane m.in. z przygotowaniem c.w.u. będą zaspokajane przez inne nośniki ciepła takie jak energia elektryczna (przepływowe lub pojemnościowe podgrzewacze wody) czy węgiel lub z kolektorów słonecznych.

Scenariusz rozwoju OZE, w którym założono:

- w gminie nie zostanie przeprowadzona gazyfikacja,
- działania w kierunku pełnego wykorzystania OZE dla potrzeb ogrzewania i przygotowania c.w.u. rozpatrywano dla trzech różnych nośników energii:
 - pozyskanie słomy w wysokości 3 500 ton rocznie, co stanowi 90% ilości słomy możliwej do uzyskania z areałów ornych w gminie, która może zostać wykorzystana do ogrzewania
 - olej opałowy stosowany obecnie w budynkach użyteczności zostanie zastąpiony granulatem drzewnym. Istniejące kotłownie zostaną zmodernizowane poprzez wymianę palników, zainstalowanie systemu podawania oraz magazynowania paliwa (granulatu).
 - rozpoczęcie upraw wierzby energetycznej
- pozostałe potrzeby związane m.in. z przygotowaniem c.w.u. będą zaspokajane przez inne nośniki ciepła głównie przez olej opałowy i węgiel oraz energię elektryczną (przepływowe lub pojemnościowe podgrzewacze wody) lub kolektory słoneczne.

Gospodarka odpadami

Odpady z obszaru gminy wywożone są do Zakładu Utylizacji Odpadów Stałych Sp. z o.o. w Tczewie. Gospodarka odpadami musi być zgodna z Wojewódzkim planem gospodarki odpadami.

Na obszarze gminy zakazuje się lokalizacji instalacji do przetwarzania odpadów.

Kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej

W obszarze gminy dopuszcza się lokalizację sieci telekomunikacyjnych (lokalnych i ponadlokalnych) zarówno w tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej. Zaleca się objęcie terenu gminy Subkowy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej. Na terenie gminy dopuszcza się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.

Lokalizacja nowych urządzeń i modernizacja istniejących na podstawie przepisów odrębnych w zakresie telekomunikacji.

2.6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Definicja inwestycji celu publicznego określona w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami to działania stanowiące realizację celów takich jak [cyt.]:

1) wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;

1a) wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;

1b) wydzielanie gruntów pod lotniska, urządzenia i obiekty do obsługi ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, oraz budowa i eksploatacja tych lotnisk i urządzeń;

2) budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;

3) budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;

4) budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

- 5) opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 5a) ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego;
- 6) budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych i obiektów sportowych;
- 6a) budowa i utrzymywanie obiektów oraz pomieszczeń niezbędnych do realizacji obowiązków w zakresie świadczenia przez operatora publicznego powszechnych usług pocztowych, a także innych obiektów i pomieszczeń związanych ze świadczeniem tych usług;
- 7) budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;
- 8) poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem;
- 9) zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
- 9a) ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
- 9b) ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- 10) inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Ze względu na skalę opracowania załączników graficznych w studium nie wyznacza się obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Lokalizacja nowych elementów komunikacji i infrastruktury technicznej jest dopuszczalna we wszystkich terenach inwestycyjnych oraz w terenach rolnych i leśnych.

Lokalizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będzie następowała na podstawie ustaleń planu miejscowego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w sytuacji braku planu miejscowego lub specjalnych aktów prawa dotyczących lokalizacji poszczególnych inwestycji.

2.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych w gminie Subkowy przewiduje się budowę nowej oczyszczalni ścieków.

W ramach programu rozwoju dróg wodnych Dłty Wisły i Zalewu Wiślanego – Pętla Żuławska Międzynarodowa Droga Wodna E-70 w gminie Subkowy planowana jest budowa przystani na rz. Wiśle w miejscowości Gorzędziej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Ponadto obowiązują zadania i programy dotyczące całego kraju lub województwa a których lokalizacja nie została określona przestrzennie. Zadania te wyszczególniono w poniższej tabeli.

Tabl. 8. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Projekty indywidualne dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (styczeń 2010)		
Lp.	rodzaj zadania	lokalizacja
Priorytet II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi		
1	Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojennych zarządzanych przez PGL LP	Cały kraj
Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		
2	Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław: a) poprawa bezpieczeństwa powodziowego poprzez zabezpieczenie sprawnego funkcjonowania koryt rzek i budowli hydrotechnicznych, w tym na rzece Wiśle (umożliwiających pracę łodolamaczy oraz odprowadzenie wezbraniowych wód do Zatoki Gdańskiej). Ważnym celem projektu będzie realizacja systemu monitorowania ryzyka powodziowego, stworzone zostanie narzędzie do zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze Żuław. b) Efektem projektu będzie podwyższenie bezpieczeństwa wałów przeciwpowodziowych kluczowych rzek, w tym rzeki Wisły oraz zabezpieczenie sprawnego funkcjonowania systemu odwodnieniowego zabudowy polderowej poprzez modernizację stacji pomp. c) Efektem projektu będzie podwyższenie bezpieczeństwa wałów oraz sprawnego funkcjonowania systemu odwodnieniowego Kanału Raduni, jednego z najważniejszych obiektów/urządzeń ochrony przeciwpowodziowej gmin: Gdańsk i Pruszcz Gdański.	Żuławy Wiślane
3	Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych	Cały kraj
4	Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń	Cały kraj

5	Wsparcie techniczne ratownictwa ekologicznego i chemicznego	Cały kraj
6	Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno-pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu.	Cały kraj
Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		
7	Opracowanie planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski	Cały kraj
Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T		
8	Rozwój infrastruktury państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym	Cały kraj
Priorytet VII Transport przyjazny środowisku		
9	Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS	Cały kraj
Priorytet VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		
10	Na straże bezpiecznej drogi – doposażenie jednostek Państwowej Straży Pożarnej w sprzęt do ratownictwa technicznego na drogach woj. lubuskiego, zachodniopomorskiego i pomorskiego	pomorskie
11	Rozwój systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)	Cały kraj
Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł		
12	Gazociąg Włocławek – Gdynia	pomorskie

2.8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400⁸m² oraz obszary przestrzeni publicznej

W gminie Subkowy nie występują obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

W gminie Subkowy nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej w rozumieniu ustawy, czyli „obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne,

⁸ Zapis ustawowy utracił moc na podstawie wyroku TK z dnia 8.07.2008 r., sygn. akt K 46/07 (Dz. U. Nr 123, poz. 803); obowiązuje zatem wcześniejszy zapis mówiący o obiektach o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000m²

określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy" dla których obowiązkowe jest sporządzenie planu miejscowego.

Za obszary pełniące funkcje publiczne należałoby uznać tereny zieleni urządzonej, sportowo-rekreacyjne obszary placów wiejskich. Szczegółowe zasady zabudowy i zagospodarowania takich fragmentów miejscowości należy określić w ramach planów miejscowych, które postulowane są do sporządzenia.

W gminie Subkowy nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m².

2.9. Obszary dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Do terenów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego należą wyznaczone w studium nowe tereny inwestycyjne oraz tereny przekształceń funkcjonalno-przestrzennych, wymienione w rozdziale 2.1.1.

Ponadto gmina zamierza sporządzić plany miejscowe dla obszarów lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100kW, w tym farm elektrowni wiatrowych wraz z ich strefą ochronną oraz obszarów lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych. Zasięgi przestrzenne tych planów zostaną określone w analizach zasadności przystąpienia do sporządzania planów miejscowych.

2.10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

W zakresie kształtowania krajobrazu rolniczego postuluje się propagowanie zasad rolnictwa ekologicznego (zrównoważonego), w tym:

- 1) Kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego w sposób stymulujący utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, przez różnicowanie warunków siedliskowych roślin i przez stwarzanie warunków ostożowych dla możliwie jak największej liczby gatunków zwierząt. W tym celu należy wykorzystywać niezagospodarowane obszary rolnicze oraz popierać i propagować przekształcanie pól o niskich klasach bonitacyjnych gleb na zadrzewienia śródpolne, zalesienia, drobne zbiorniki wodne itp.
- 2) Na obszarach użytkowanych rolniczo pozostawianie nieprzeorywanych pasów gruntu wokół oczek wodnych i wszelkiego typu mokradeł, w celu umożliwienia rozwoju półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, które spontanicznie tworzą się w wyniku braku bezpośredniego użytkowania (zarośla, szuwary, ugrupowania roślinności bagiennej) lub pod wpływem koszenia i wypasu.
- 3) W dolinach rzek zachowanie tradycyjnej gospodarki łąkowej, a zwłaszcza nie zastępowanie półnaturalnych łąk przez pola i intensywne użytki zielone, które ze względu na sposób uprawy przyczyniają się m.in. do eutrofizacji i innych zanieczyszczeń wód powierzchniowych.
- 4) Ochrona ekosystemów półnaturalnych (np. łąk) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów. Ponieważ ekosystemy te powstały i utrzymują się w wyniku różnych form działalności ludzkiej, należy pielęgnować tradycyjne sposoby gospodarowania, przynajmniej w takim zakresie, aby ww. typy ekosystemów utrzymywały się.
- 5) Ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz dążenie do ich większego udziału powierzchniowego, przez popieranie spontanicznego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych miejsc nienadających się do rolniczego wykorzystania.
- 6) Ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji.
- 7) Tworzenie barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej.
- 8) Zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradeł (unikanie nadmiernych melioracji).

- 9) Rekultywacja drobnych terenów zdewastowanych zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych warunków środowiskowych, stosując głównie kierunek rekultywacji fitomelioracyjny i krajobrazowy.

Wszelkie działania powinny być prowadzone z uwzględnieniem wymogów ochrony obszarów Natura 2000 przewidzianych w przepisach odrębnych oraz reguły nie pogarszania przedmiotów ochrony w tych obszarach.

Kompleksy leśne

Zbiorowiska leśne pełnią istotne funkcje fizjotaktyczne, ekologiczne i krajobrazowe. Najważniejsze funkcje fizjotaktyczne to:

- hydrologiczna (wzrost retencji, ograniczenie spływu, wyrównanie stanów wód);
- glebotwórcza i glebochronna (utrwalenie podłoża, ochrona przed erozją wodną i wietrzną);
- klimatotwórcza (specyficzne warunki klimatyczne wnętrza lasu i jego otoczenia);
- higieniczna (pochłanianie zanieczyszczeń atmosferycznych, dźwiękochłonność, ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych).

Funkcja ekologiczna lasów polega przede wszystkim na tworzeniu wartościowych nisz ekologicznych dla wielu gatunków zwierząt oraz na stymulowaniu migracji roślin i zwierząt w różnych skalach przestrzennych. Funkcja krajobrazowa wynika ze znaczenia zbiorowisk leśnych dla kształtowania fizjonomii terenu.

Na terenie gminy Subkowy ekosystemy leśne reprezentowane są przez następujące typy zbiorowisk:

- lasy grądowe i żyzne buczyny niżowe;
- lasy bukowe i bukowo-dębowe;
- olsy i zarośla wierzbowe;
- brzeziny bagienne;
- porolne nasadzenia drzew iglastych i liściastych.

Ponadto występują czyżnie oraz wikliny nadrzeczne i nasadzenia wierzb w dolinie Wisły.

Część lasów na terenie gminy pełni funkcję lasów ochronnych, są to lasy wodochronne oraz ochronne wokół miejscowości.

Wszystkie lasy na obszarze gminy podlegają ochronie w sensie terytorialnym – nie przewiduje się nowych funkcji nieleśnych w projekcie studium. Gospodarka leśna według zasad ustalonych w planach urządzenia lasu.

2.11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych w gminie Subkowy zostały omówione w rozdziale 3.6 Uwarunkowań.

W zagospodarowaniu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia wynikające z art. 40 ust. 1 pkt 3 i art. 88 I ust. 1 ustawy Prawo Wodne.

2.12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Nie występują na obszarze gminy

2.13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412, z późn. zm.)

Obszary nie występują w gminie.

2.14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Obszary wymagające przekształceń to np. tereny zdewastowane, nieużytkowane, wymagające przekształceń funkcjonalnych i przestrzennych. Mogą to być np. tereny poeksploatacyjne, tereny przekształceń dawnych baz rolniczych, tereny przemysłowe, itp. Obecnie obszary te są przedmiotem indywidualnych działań

poszczególnych inwestorów nie przewiduje się objęcia ich specjalnymi gminnymi programami przestrzennymi.

W obszarze gminy Subkowy wyróżniono dwie grupy obszarów przewidywanych do przekształceń, są to:

- Obszary humanizacji zabudowy blokowej, do których zalicza się następujące zespoły zabudowy blokowej we wsiach Radostowo, Mały Garc i Gorzędziej; celem działań jest poprawa warunków życia mieszkańców, podniesienie atrakcyjności przestrzeni poprzez poprawę estetyki obiektów i standardu technicznego oraz uporządkowanie otoczenia (przestrzeni publicznych)
- Obszary przekształceń funkcjonalno - przestrzennych terenów nieużytkowanych lub użytkowanych ekstensywnie, do których zalicza się obszary dawnych baz rolniczych we wsiach Wielgłowy i Wielka Słońca; celem działań jest zmiana funkcji obszarów – dopuszczanie również pozarolniczego wykorzystania, wykorzystanie istniejących obiektów do nowych działalności.

2.15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W obszarze gminy Subkowy tereny kolejowe stanowią tereny zamknięte.

2.16. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

1. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów oraz przekształcenia krajobrazu wskutek realizacji inwestycji energetycznych

Planowane inwestycje energetyczne w gminie Subkowy i sąsiedniej gminie Pelplin: farmy wiatrowe oraz elektrownia konwencjonalna projektowana w miejscowości Rajkowy spowodują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów i w lokalizacji zabudowy. Ograniczenia te dotyczą przede wszystkim stref ochronnych planowanych przedsięwzięć, na obszarze których wystąpią przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Obszary, gdzie spodziewane są bezpośrednie negatywne oddziaływania hałasu dotyczą terenów rolniczych, zatem ograniczenia w zagospodarowaniu terenów objąć mogą zakaz lokalizowania zabudowy

zagrodowej, w szczególności budynków mieszkalnych w tej zabudowie. Szczegółowe zasięgi ograniczeń zostały określone w raportach oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć, a dla niezaprojektowanych jeszcze inwestycji zostaną określone na kolejnych etapach ich przygotowania do realizacji.

W wyniku realizacji i funkcjonowania planowanych inwestycji energetycznych: farm wiatrowych w gminie Subkowy oraz elektrowni konwencjonalnej w gminie Pelplin o znaczeniu ponadlokalnym całkowicie zmieni się charakter krajobrazu gminy. Harmonijny dotychczas krajobraz rolniczy terenów otwartych, w wielkiej obszarowo strefie oddziaływania wizualnego, stanie się krajobrazem technicznym, zupełnie nowym w tym miejscu pod względem formy i treści. Planowane inwestycje spowodują zmiany w krajobrazie trwałe i nieodwracalne. Niestety zmiany te, ze względu na skalę tych przedsięwzięć nie mogą być wyeliminowane i w niewielkim tylko stopniu złagodzone. Łagodzenie skutków oddziaływania krajobrazowego wymaga np. działań porządkowych i kompensacyjnych w otoczeniu planowanych obiektów infrastrukturalnych, zwłaszcza w obszarach zabudowanych i ich bezpośrednim sąsiedztwie, takich jak: wprowadzanie wielopiętrowej zieleni izolacyjnej, odnowę zieleni wysokiej we fragmentach przestrzeni publicznej i w obsadzeniach przydrożnych, zwłaszcza wzdłuż najczęściej uczęszczanych dróg, rewaloryzację istniejącej zabudowy i zagospodarowania oraz estetyzację otoczenia.

2. Nadmiar terenów inwestycyjnych w stosunku do potrzeb rozwojowych gminy.

Wyznaczenie ogromnej liczby terenów inwestycyjnych, które obecnie są użytkowane rolniczo spowodować może niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy i przekształcenia tradycyjnego krajobrazu gminy, tym bardziej, że nie znajduje ono potwierdzenia w dotychczasowych trendach rozwojowych gminy. Takie inwestowanie generuje koszty z uwagi na konieczność budowy, modernizacji i utrzymania dróg gminnych oraz budowy kilometrów sieci wodociągowej i kanalizacyjnej obsługującej często niewielką ilość mieszkańców lub pojedyncze zakłady produkcyjne, a także konieczność rozwoju komunikacji publicznej, w szczególności dróg gminnych. Zwłaszcza wyznaczanie w obszarze gminy kolejnych, nowych terenów inwestycyjnych przy braku wypełnienia strukturą przestrzenną terenów dotychczas wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych. Gmina Subkowy może stać

się gminą zurbanizowaną, a co za tym idzie, może utracić dotychczasowy rolniczy charakter zagospodarowania otoczenia miejscowości. Bardzo ważne jest też odpowiednie sterowanie procesami rozwojowymi, tzn. przeznaczanie na nowe funkcje terenów sukcesywnie, w miarę potrzeb i po zagospodarowaniu w pierwszej kolejności obszarów posiadających wyposażenie w infrastrukturę techniczną.